

श्री तिलकाचार्यविरचिता

सामाचारी ।

प्रेरकः-पंडितप्रवरश्रीमज्जैनाचार्यविजयमोहनसूरीश्वरान्तेवासिविद्वद्वर्यप्रवर्तकमुनिश्रीप्रीतिविजयः-

प्रकाशक—शा. नागरदास प्रागजीभाइ.

दोशीवाडानी पोळ—अमदावाद.

वीर संवत् २४६०　　कींमत रू. १—०—०　　विक्रम संवत् १९९०

श्री आनंद प्रीन्टींग प्रेस—भावनगर.

अनुक्रमणिका.

१ पञ्चदशाधिकारोऽत्र नास्ति ।

प्रस्तावना.

ॐ अर्हम् । अस्मिन् चतुर्गतिके संसारे सर्वे जीवा जीवितुमिच्छन्ति न तु मर्तुम्, एवं सर्वे जीवाः सुखमिच्छन्ति न तु दुःखम्, तथापि बहवो जीवा म्रियन्ते दुःखीयन्ति च चतुरशीतियोनिलक्षभ्रमणतः, स्वल्पा एव च जीवन्ति सुखीयन्ति च मुक्तिपदप्राप्ता. । सा च मुक्तिः सर्वैरिष्यते न तु लभ्यते कष्टसाध्यत्वात् । तदुपायोऽपि ऋते सर्वज्ञान्न केनापि ज्ञायतेऽतिसूक्ष्मत्वात् । सर्वज्ञैस्तु स्पष्टं प्ररूप्यत एव-"ज्ञानक्रियाभ्यां मोक्षः," "सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्राणि मोक्षमार्गः" इत्यादिवचोभिः । तत्र जीवाजीवादिपदार्था ज्ञायन्ते येन तज्ज्ञानं सामायिकादिशास्त्रबोध, सद्देवसद्गुरुसद्धर्मेषु श्रद्धानं दर्शनम्, कर्ममलापनयनपूर्वकमोक्षनगरप्रापकं च चारित्रमिति । तत्रापि प्रथमं दर्शनं, ततो ज्ञानं, ततश्च चारित्र, तदनन्तरमेव मोक्ष इत्येवं पूर्वं पूर्वं कारणम्, उत्तरोत्तरं च कार्यम्, एवं च मोक्षस्यानन्तरं कारणं चारित्रमेव तत्कारणाभ्यां ज्ञानदर्शनाभ्यां सहितमिति तत्त्वतः त्रयाणामेवैषा विधीन् दिदिक्षवः श्रीतिलकाचार्यपादा इमां सामाचारीं रचितवन्तो विधिपूर्वकगृहीतस्यैव सफलत्वात् ।

अस्यां च देशविरतिसहितसम्यक्त्वग्रहणविधिमारभ्य महत्तरास्थापनाविधिं यावत् सप्तत्रिंशत्प्रकारा विधयः प्रदर्शिताः, ते च क्रमेणानुक्रमणिकाया विलोकनीयाः । तत्र सम्यक्त्वग्रहणावसरे मिथ्यात्वत्यागस्यावश्यकत्वान्मिथ्यात्वहेतव त्रिविधत्रिविधेन तद्वर्जनं च शास्त्रगाथाभिर्दर्शितम् । तथा च शङ्कादिदोषरहिततत्पालनेन देवमानुषमोक्षसुखावाप्तिः प्रतिपादिता । देशविरतिव्रत-

महणे तद्भङ्गा यथाशक्तिव्रतमहणं च प्रदर्शितम्। उपासकप्रतिमाधिकारे एकादशप्रतिमास्वरूपं सविस्तरं गदितम्। उपधानविध्यधिकारे महानिशीथसूत्रसाक्षिपूर्वकं तपोमहिमा वर्णितः। मालारोपणाधिकारे मालावर्णनं तदुपबृंहणं तदनुशास्तिश्च कथिता। तपःकुलके तपसां प्रकाराः तीर्थकृता कल्याणकतपांसि च दर्शितानि। प्रव्राजनविधौ प्रव्रजितस्य गुरुशिक्षाकथनपूर्वं महाभारतवचनेनापि प्रव्रज्याप्रभावो वर्णित.। उपस्थापनाकथायां शालिकणपञ्चकवर्धकरोहिणीदृष्टान्तं सविस्तृतं दत्तम्। साधुदिनचर्याविधौ साधोरुत्थानकालः, तदा चिन्तनीयं, ईर्यापथिकीप्रतिक्रमण, चैत्यवन्दना, कुस्वप्नदुःस्वप्नकायोत्सर्गः, गुर्वादिवन्दनं, स्वाध्यायध्यानं, प्रतिक्रमणम्, पौरुषीप्रमाणज्ञानम्, पात्रोपकरणादिप्रतिलेखनं, चैत्यगृहगमनम्, चैत्यवन्दना, आहारविधि, तदनन्तरकार्यम्, सायं प्रतिक्रमणं, शयनविधिः, इत्यादि सविस्तरं गदितम्। वाचनाचार्यस्थापनाविधौ वर्धमानविद्या, तद्यंत्रम्, तल्लिखनप्रकारः, अष्टारमष्टवलयम्, तद्बहिरकाराणां स्थापनाविधिः, इत्यादि सर्वं सविस्तरं कथितं, तज्जपः तन्माहात्म्यं च गदितम्। एतेष्वन्येषु चाधिकारेषु तत्तद्विषयकविधिः सविस्तरः कथितः।

अस्य सामाचारीकर्तुः श्रीतिलकाचार्यस्य जन्मभूमिः, जन्मसमयः, पितरौ, कुलम्, दीक्षासमयः, अवसानसमयः, इत्यादि सम्यग् न ज्ञायते परतु (पूर्णिमागच्छीय पाठांतरे आगमिकगच्छीय) श्रीचन्द्रप्रभसूरिशिष्यधर्मघोषशिष्यचक्रेश्वरसूरिशिष्यशिवप्रभसूरेः शिष्योऽयं श्रीतिलकाचार्यः। अनेन च सम्यक्त्वशास्त्रस्य वृत्तिः, प्रत्येकबुद्धचरितं, चैत्यवन्दना, प्रतिक्रमणसूत्रं, आवश्यकनिर्युक्तिवृत्तिः, दशवैकालिकवृत्ति, जितकल्पविवृतिः, इत्यादय कृतयः कृता इत्येतत्प्रान्तलिखितप्रशस्तौ स्फुटं दृश्यते। जीतकल्पविवृतिश्च सं. १२७४ वर्षे कृतेत्यन्यत्र दृश्यतेऽस्तत्सत्ताकालोऽपि ज्ञायत इति।

एतद्ग्रन्थप्रेसकापीकरणसमये एकैव प्रतिरशुद्धप्राया विजयकमलसूरीश्वरप्रशिष्यपण्डितप्रवरश्रीमज्जैनाचार्यविजयमोहनसूरीश्वरान्तेवासिविद्वद्वर्यप्रवर्तकमुनिवरश्रीप्रीतिविजयसत्काऽऽसीत्। ततो मुद्रिते ग्रन्थार्धप्राये द्वितीया प्रतिः तपगच्छाधिपति–शासनसम्राट्–सूरिचक्रचक्रवर्ति–जगद्गुरु–श्रीविजयनेमिसूरीश्वरशिष्यश्रीविजयोदयसूरिसत्का मिलिता, साऽप्यशुद्धप्रायेति क्वचिदेवोपयोगिनी जाता। अस्या प्रेसकापी मया यथाक्षयोपशमं लिखिताऽपि प्रवर्त्तकश्रीप्रीतिविजयेन यथाशक्ति शोधिताऽस्ति।

ग्रन्थेऽस्मिन् दृष्टिदोषादिना या काऽप्यशुद्धिर्जाता भवेत्सा विद्वद्वर्यैः शोधयित्वाऽनुग्राह्योऽहमिति सविनयं प्रार्थयते—

शास्त्री जेठालाल हरिभाई
भावनगर.

। ॐ नमः पञ्चपरमेष्ठिभ्यः ।

। श्रीतिलकाचार्यविरचिता ।

सामाचारी.

प्रणिधाय श्रीवीरं, वक्ष्ये सौख्येन गणभृतां ज्ञातुम् ।

सामाचारीं सम्यग्-दर्शननन्द्यादिविधिरूपाम् ॥ १ ॥

अत्रैते कथनीयविषयाः–सदेशविरतिसम्यक्त्वारोपनन्दिविधिः १ । केवलदेशविरतिनन्दिविधिः २ । " तेरहकोडिसयाइं " इत्यादिभङ्गकैः श्रावकव्रताभिग्रहाणां प्रत्याख्यानविधिः ३ । उपासकप्रतिमानन्दिविधिः ४ । उपासकप्रतिमाऽनुष्ठानविधिः ५ । उपधाननन्दिविधिः ६ । उपधानविधिः ७ । मालारोपणनन्दिविधिः ८ । सामायिकग्रहणविधिः ९ । पौषधग्रहणविधिः १० । सामायिकपौषधयोः पारणविधिः ११ । पौषधिकदिनकृत्यविधिः १२ । द्वात्रिंशद्विधतपःकुलकम् १३ । तपोयन्त्राणि १४ । कल्याणकानि १५ । श्रावकप्रायश्चित्तयन्त्रकम् १६ । प्रव्राजनविधिः १७ । लोचप्रवेदनविधिः १८ । उपस्थापनाविधिः १९ । उपस्थापनाकथा २० । रात्रिकदैवसिकपाक्षिकप्रतिक्रमणगर्भितसाधुदिनचर्याविधिः २१ । योगोत्क्षेपनिक्षेपपूर्वको योगनन्दिविधिः २२ । योगानुष्ठानविधिः २३ । योगतपोविधिः २४ । योगक्षमाश्रमणविधिः २५ । योगकल्प्याकल्प्यविधिः २६ ।

गणियोगिनामुपस्थननविधिः २७। अनध्यायविधिः २८। कालग्रहणविधिः २९। वसतिकालयोः प्रवेदनविधिः ३०। स्वाध्यायप्रस्थापनविधिः ३१। कालमण्डलप्रतिलेखनविधिः ३२। वाचनाचार्यस्थापनविधिः ३३। वाचनाचार्यविद्यायन्त्रलेखनविधिः ३४। आचार्यप्रतिष्ठाविधिः ३५। उपाध्यायप्रतिष्ठाविधिः ३६। महत्तरास्थापनविधि ३७।

(१) तत्राद्यस्तावत्—इह शुभे दिवसेऽनुकूलचन्द्रबले स्वगृहे स्वविभवोचितकृतचतुर्विधश्रीश्रमणसङ्घपूजाविधिः कृताङ्गप्रक्षालनः परिहितापरपरिभुक्तनवीनाव्यङ्गनिवसनोत्तरीयः ससङ्घः श्रावकः स्वगुरुभिः श्रावकैः सार्धं महाप्रभावनया जिनगृहे समागच्छति। ततो गुरुः संक्षिप्तचैत्यवन्दनया देवं वन्दित्वा समुपविश्य "क्षिप ॐ स्वाहे"ति पञ्चाक्षरीमन्त्रेण कृतात्मरक्षः संवीतधौतपोतिका कृतोत्तरासङ्गसङ्गताग्रेतनाञ्चलविहितमुखकोशश्रद्धालुश्राद्धकरकमलकलितविशालस्थालनिवेशितान् वासान्—"ॐ नमो अरिहंताणं, ॐ नमो सिद्धाणं, ॐ नमो आयरियाणं, ॐ नमो उवज्झायाणं, ॐ नमो लोए सव्वसाहूण, ॐ नमो ओहिजिणाणं, ॐ नमो परमोहिजिणाणं, ॐ नमो सव्वोहिजिणाणं, ॐ नमो अणंतोहिजिणाणं, ॐ नमो अरिहओ भगवओ महावीरस्स सिज्झओ मे भगवई महई महाविज्जा वीरे वीरे जयवीरे सेणवीरे वद्धमाणवीरे जयंतिए अपराजिए ॐ ह्रीँ अणिहए स्वाहा। एषा वर्धमानविद्या, (सायनविधिः)—उववासो चउत्थेण तस्सि चिय दिणे सहस्सजावेण य साहिज्जइ। एयाए विज्जाए अभिमंतियइ। तओ निव्विग्घेण नित्थरइ सूरो संगामे पविसंतो अपराजिओ भवइ, जिणकप्पसंमत्तीए खेमवहणी, जिनकल्पारमेऽनया विद्यया वासनिक्षेपे कृते जिनकल्पसमाप्तिनिमित्त क्षेमंकरी भवति। इत्यनया वर्धमानविद्यया सप्त वारानभिमन्त्र्यैतन्मध्ये

हीँकारं ईकारान्तनिर्गतरेखावलयत्रयान्तकृतक्रौंकारयुक्तं विन्यस्य—" दहणा १ पलावश २ पडिजीवणं ३ च भूसुद्धि ४ संख ५
फलसे ६ य । जोगिणि ७ चक्कं ८ वज्जं ९ परमिट्ठी १० गरुड ११ धरणो १२ य ॥ १ ॥ जिणमुद १ कलस २ परमेट्ठि ३
अंग ४ अंजलि ५ तहासणा ६ नक्का ७ । सुरही ८ पवयण ९ गरुड १० सोहग ११ कयंजली १२ चेव ॥ २ ॥ " एता
मुद्रा निर्विघ्नसाध्यसाधनाय प्रदर्श्य पट्टान्तस्थगितकरः सौभाग्यमुद्रया हीँकारं एकविंशतिवारान् ध्यात्वा तान् पिण्डीकृत्य मुञ्चति।
सम्यक्त्वग्राही भगवतस्तीर्थकृतः समवसरणस्य च यथाशक्ति पूजां विधाय तत्पुरः स्थापितसफलाक्षतस्थालः पूर्वाभिमुखः
सुश्रावकेण सपट्टांशुकसधवाङ्गनया वा निर्मलाखण्डतण्डुलैर्भृताञ्जलिः उपरि न्यस्तनालिकेरीफलः पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारपदद्वयं
एकैकजिनप्रतिमाग्रे समुच्चरन् प्रणमंश्च श्राविकाजनैर्धवलमगलेषु गीयमानेषु वाद्यमानेषु च विचित्रवादित्रेषु समवसरणं त्रिः
प्रदक्षिणीकृत्य पुरःस्थजिनप्रतिमाग्रमुक्ताञ्जलिसत्काक्षतनालिकेरीफलो भणितसनमस्कारशक्रस्तवः क्षमाश्रमणत्रयप्रणताचार्योपा-
ध्यायसर्वसाधुः समुच्चरिताङ्गाइज्जेसुदण्डको गुरोः पुरो भूत्वा क्षमाश्रमणदानपूर्वं भणति—इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह श्रुतसामायिके १
सम्यक्त्वसामायिके २ देशविरतिसामायिके ३ आरोवेह । अथ गुरुर्वदति—आरोवेमो खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं।
गृही (वदति)—इच्छं, क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्यक्त्वसामायिकश्रुतसामायिकदेशविरतिसामायिकआरोवणत्थं नंदि
करउ । गुरुः—करेमो । गृही—इच्छं क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्यक्त्वसामायिकश्रुतसामायिकदेशविरतिसामायिकआरो-
वणत्थं नंदिकरणत्थं वासे निक्खिवेह । ततो गुरुः—निक्खिवामो खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं इत्युक्त्वा तस्य
भून्यस्तजानोः स्वमुखाग्रन्यस्तान्योन्यान्तरिताङ्गुलिकोशाकारकराञ्जलिपुटस्य हृदयमध्ये नमस्कारांस्त्वं चिन्तयेरित्युक्त्वा " ॐ

नमो अरिहंताणं हृदये, ॐ नमो सिद्धाणं मुखे, ॐ नमो आयरियाणं शिरसि, ॐ नमो उवज्झायाणं कवचं, ॐ नमो लोए सव्वसाहूणं अस्त्रं " इति मन्त्रेण यथोक्तस्थाने करन्यासेन आत्मरक्षां कृत्वा पूर्वोक्तवर्धमानविद्यां त्रिवारमुच्चरन् शिरसि पूर्वाभिमन्त्रितवासान्निक्षिपति । ततः स तत् शिरसि ह्रींकारं त्रिवलयितं क्रौंकारान्तं विन्यस्य तदुपरि गुरुः स्वहस्तं कृत्वा ह्रींकारमेकविंशतिवारान् ध्यायति । ततो गुरुस्तत्र वासान्निक्षिपन् नित्थारगपारगो हुज्जा नित्थारगो नियपइन्नाए पारगो संसारसमुद्दस्स नाणदंसणचरित्तलक्खणेहिं गुरुगुणेहिं वुड्ढिज्जा इति त्रिवारं भणति । गृही इच्छामो अणुसट्ठिं इति वक्ति । पुनः गृही क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्यक्त्वसामायिकश्रुतसामायिकदेशविरतिसामायिकं आरोवउ । गुरुः—आरोवामो । गृही—इच्छं क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्य० श्रुत० देशविरतिसामायिकारोपणत्थं नंदि करउ । गुरुः—करेमो । गृही—इच्छं क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्य० श्रुत० देशविरतिसामायिकारोपणत्थं नंदिकरणत्थं चेईयाइं वंदावेह । ततः समुत्थाय गुरुः समवसरणाग्रे स्थित्वा गृहिणं वामपार्श्वे निवेश्य ईर्यापथिकीं प्रतिक्रमय्य प्रार्थितं चैत्यवन्दनादेशं दत्वा ससंघस्तेन सह चैत्यवन्दनां करोति, तद्यथा—

समवसरणमध्ये रत्नसिंहासनस्थान्, जगति विजयमानान् चामरैर्वीज्यमानान् ।
मनुजदनुजदेवैः संततं सेव्यमानान्, शिवपथकथकांस्तानर्हतः संस्तुवेऽहम् ॥ १ ॥
शिवयुवतिकिरीटान् शुष्कदुःकर्मकन्दान्, विमलतमसमुद्यत्केवलज्ञानदीपान् ।
अनणुमनुजदेहाकारतेजःस्वरूपान्, अधिगतपरमार्थान्नौमि सिद्धान् कृतार्थान् ॥ २ ॥

अतुलतुलितसत्त्वान् ज्ञातसिद्धान्ततत्त्वान्, चतुरतरगिरस्तान् पञ्चधाचारशस्तान् ।
प्रथितगुणसमाजान्नित्यमाचार्यराजान्, प्रणमत युगमुख्यान् सत्क्रियाबद्धसख्यान् ॥ ३ ॥

प्रणयिषु पठनायाभ्युद्यतेषु प्रकामं, वितरत इह सौत्रीं वाचनामागमस्य ।
अगणितनिजकष्टान् कामिताभीष्टसिद्धीन्, सरससुगमवाचो वाचकान् संस्तवीमि ॥ ४ ॥

दशविधयतिधर्माधारभूतानभूतान्, श्रमणशतसहस्रानश्रमान् स्वक्रियायाम् ।
सविनयमतिभक्त्याऽभ्युल्लसच्चित्तरङ्गः, सततमपि नमामि क्षामदेहांस्तपोभिः ॥ ५ ॥

चतुर्गात्रं चतुर्वक्त्रं चतुर्धा धर्मदेशकम् । चतुर्गतिविनिर्मुक्तं नमामि जिनपुङ्गवम् ॥ ६ ॥

इत्यादिनमस्कारान् शक्रस्तवं च भणित्वा अरिहंतचेइयाणं० लोगस्स उज्जोयगरे० पुक्खरवरदीवड्ढे० सिद्धाणं बुद्धाणं० कायोत्सर्गान् कृत्वा । ततः शान्तिनाथआराहणत्थं करेमि काउस्सग्गं वंदणवत्तियाए० अथ सुयदेवयाए, सासणदेवयाए, सव्वेसिं वेयावच्चगराणं अणुजाणावणत्थं करेमि काउस्सग्गं अन्नत्थ ऊससीएणं० कायोत्सर्गांश्च दत्त्वा तत्र शान्तिनाथाराधनार्थे कायोत्सर्गे सागरवरगंभीरान्तं चतुर्विंशतिस्तवं शेषकायोत्सर्गसप्तके चाष्टोच्छ्वासं पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारं विचिन्त्य नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्याय-सर्वसाधुभ्यः इति भणनरहितं चतुर्विंशतिस्तवश्रुतस्तवकायोत्सर्गान्ते स्तुतिद्वयं तद्भणनपूर्वकं चापरकायोत्सर्गान्ते स्तुतिषट्कं

गुरुः स्वयमेव भणति, ताश्चेमाः स्तुतयः—

सत्केवलदंष्ट्रं, धर्मक्षितिधारम् । श्रीवीरवराहं, प्रातर्नुत वन्द्यम् ॥ १ ॥

भवकान्तारनिस्तार-सार्थवाहास्तु देहिनाम् । जिनादित्या जयन्त्युच्चैः, प्रभातीकृतदिग्मुखाः ॥२॥

तोयायते मौर्ख्यमलापनीतौ, पद्मायते श्रीगणभृत्सरस्सु ।

राहूयते यत्कुमतेन्दुबिम्बे, तज्जैनवाक्यं जयति प्रभाते ॥ ३ ॥

किमियममलपद्मं प्रोद्वहन्ती करेण, प्रकटविकचपद्मे संश्रिता श्रीः सिताङ्गी ।

न हि न हि जिनवीरक्षीरनीरेश्वरस्य, श्रुतसितमणिमाला भाति भाते श्रुताङ्गी ॥ ४ ॥

यदि वाऽपराह्णे नन्दिः क्रियते तदा एतासां स्तुतीनां स्थाने इमाः स्तुतयो भणनीयाः, तद्यथा—

नमोऽस्तु वर्धमानाय, स्पर्धमानाय कर्मणा । तज्जयावाप्तमोक्षाय, परोक्षाय कुतीर्थिनाम् ॥१॥

येषां विकचारविन्दराज्या, ज्यायःक्रमकमलावलिं दधत्या ।

सदृशैरिति संगतं प्रशस्यं, कथितं सन्तु शिवाय ते जिनेन्द्राः ॥ २ ॥

कषायतापार्दितजन्तुनिर्वृर्तिं, करोति यो जैनमुखाम्बुदोद्गतः ।
स शुक्रमासोद्भववृष्टिसन्निभो, दधातु तुष्टिं मयि विस्तरो गिराम् ॥ ३ ॥
श्वसितसुरभिगन्धालग्नभृंगीकुरंगं, मुखशशिनमजस्रं बिभ्रती या बिभर्ति ।
विकचकमलमुच्चैः सत्स्वचिन्त्यप्रभावा, सकलसुखविधात्री प्राणिभाजां श्रुताङ्गी ॥ ४ ॥

शान्तिनाथादिस्तुतिचतुष्टयं च पूर्वाह्णापराह्णयोरप्येकमेव—

शान्तिनाथः स वः पातु, यस्य सम्यक् सभाजनम्। कृतं करोति निःशेषं, त्रैलोक्यं शान्तिभाजनम् ॥१॥
यत्प्रभावादवाप्यन्ते, पदार्थाः कल्पनां विना। सा देवी संविदे नस्ता–दस्तकल्पलतोपमा ॥२॥
या पाति शासनं जैनं, सद्यः प्रत्यूहनाशिनी। साभिप्रेतसमृद्ध्यर्थं, भूयाच्छासनदेवता ॥ ३ ॥
ये ते जिनवचनरता, वैयावृत्त्योद्यताश्च ये नित्यम्। ते सर्वे शान्तिकरा, भवन्तु सर्वानुयच्चाद्याः ॥ ४ ॥

तत ऊर्ध्वस्थ एव पञ्चमङ्गलनमस्कारं भणित्वा भून्यस्तजानुः शक्रस्तवं भणति। ततो जावंति चेइयाइं०। ततः क्षमा० जावंति के वि साहू०। ततः स्तोत्रं भणति। ततः कश्चिद्भणति–नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

अरिहाण नामापुव्वं, अरहंताणं रहस्सरहियाणं । पयश्रो परमेट्ठीणं, अरिहंताणं धुयरयाणं ॥ १ ॥
निद्दड्ढअट्ठकम्मि–धणाण वरनाणदंसणधराणं । मुत्ताण नमो सिद्धाण, परमपरमिट्ठिभूयाणं ॥ २ ॥
आयारधराण नमो, पंचविहायारसुट्ठियाणं च । नाणाणायरियाणं, आयारुवएसयाण सया ॥ ३ ॥
वारसविहं सपुव्वं, दिंताण सुयं नमो सुअहराणं । सययमुवज्झायाणं, सज्झायझाणजुत्ताणं ॥४॥
सव्वेसिं साहूणं, नमो तिगुत्ताण सव्वलोए वि । तवनियमनाणदंसण–जुत्ताणं बंभयारीणं ॥ ५ ॥
एसो परमेट्ठीणं, पंचण्ह वि भावश्रो नमोकारो । सव्वस्स कीरमाणो, पावस्स पणासणो होइ ॥ ६ ॥
भुवणे वि मंगलाणं, मणुयासुरविबुहखयरमहियाणं । सव्वेसिमिमो पढमो, होइ महामंगलं पढमं ॥७॥
चत्तारि मंगलं मे, हुंति अरिहंता तहेव सिद्धा य । साहू य सव्वकालं, धम्मो य तिलोयमंगल्लो ॥ ८ ॥
चत्तारि चेव ससुरा–सुरस्स लोयस्य उत्तमा हुंति। अरिहंतसिद्धसाहू, धम्मो जिणदेसिश्रो सारो ॥९॥
चत्तारि उ अरिहंते, सिद्धे साहू तहेव धम्मो य। संसारघोररक्खस–भएण सरणं पवज्जामि ॥ १० ॥
ॐ अरिहओ नमो भगवओ महावद्धमाणसामिस्स । पणयसुरासुरसेहर–वियलियकुसमच्चियकमस्स

जस्स वरधम्मचक्कं, दिणयरबिंबं व भासुरच्छायं । तेएण पज्जलंतं, वच्चइ पुरओ जिणंदस्स ॥ १२ ॥
आगासं पायालं, सयलं महिमंडलं पयासंतं । मिच्छत्तमोहतिमिरं, हरेइ तिण्हं पि लोयाणं ॥ १३ ॥
सयलंमि वि जियलोए, चिंतियमित्तो वि करेइ सत्ताणं । रक्खं रक्खसडाइणि-पिसायगहजक्खभूयाणं
लहइ विवाए वाए, ववहारे भावओ सरंतो य । जूए रणे य रायं-गणे वि जयं विसुद्धप्पा ॥ १५ ॥
पच्चूसपओसेसुं, सययं भव्वो जणो सिवं जाणे । एवं झाएमाणो, मुक्खं पइ वाहणो होइ ॥ १६ ॥
वेयालरुद्दाणव-नरिंदकोहिंडिरेवईणं च । सव्वेसिं सत्ताणं, पुरिसो अवराजिओ होइ ॥ १७ ॥
विज्जु व्व पज्जलंती, सव्वेसु वि अक्खरेसु मत्ताओ । पंचनमुक्कारपए, इक्किक्के उवरिमा जाव ॥१८॥
ससिसयलविमलनिम्मल-आयारसहियं च विन्नियं बिंदु । जोयणसयप्पमाणं, जालासयसहस्सादिप्पंतं
सोलससुयक्खरेसुं, इक्केक्कं अक्खरं जगुज्जोयं । भवसयसहस्समहणा, जं मिच्छिउ पंचनवकारो ॥ २० ॥
जो गुणई इक्कमणो, भविओ भावेण पंचनवकारं । सो वच्चइ सिवलोए, उज्जोयंतो दस दिसाए ॥ २१ ॥
तवनियमसंजमरहो, पंचनमुक्कारसारहिनियत्तो । नाणतुरंगमजुत्तो, नेइ पुरं परमनिव्वाणं ॥ २२ ॥

सुद्धप्पा सुद्धमणा, पंचनमोक्कारसाराहिनियुत्ता । ते तम्मि राहलग्गा, सिग्धं वच्चंति सुरलोए ॥ २३ ॥
थंभेइ जलं जलणं, चिंतियमित्तो य पंचनमोक्कारो । अरिमारिचोरराउल–घोरुवसग्गं विणासेइ ॥ २४ ॥
अट्ठेव य अट्ठसयं, अट्ठसहस्सं च अट्ठकोडीओ । रक्खंतु मे सरीरं, देवासुरपणमिया सिद्धा ॥ २५ ॥
नम अरिहंताणं ति ति-लोयपुज्जो य संथुओ भयवं। अमरनररायमहिओ, अणाइनिहणो सिवं दिसउ।२६।
सव्वे पओसमच्छर-आहियहियया पणासमुवयंति। पगुणीकयधणुसद्दं, सोउं पि महाधणउ सहसा ।२७।
एय तिहुयणपणयाए, सोलसपत्तं जलंतदित्तसरं । अट्ठारमट्ठवलयं, पंचनमोक्कारचक्कमिणं ॥ २८ ॥
सयलुज्जोइयभुवणं, विद्दवियासेससत्तुसंघायं । नासियमिच्छत्ततमं, वियलियमोहं हयतमोहं ॥ २९ ॥
एयस्स य मज्झत्थो, सम्मद्दिट्ठी वि सुद्धचारित्तो । नाणी पवयणभत्तो, गुरुजणसुस्सूसणपरमो ॥३०॥
जो पंचनमोक्कारं, परमं पुरिसो पराए भत्तीए । परियट्टेई अणुदिण, पयओ सुद्धप्पओ अप्पा ॥३१॥
अट्ठेव य अट्ठसयं, अट्ठसहस्सं च अट्ठलक्खाओ। अट्ठेव य कोडीओ, सो तइयभवे लहइ सिद्धिं ॥३२॥
एसो परमो मंतो, परमरहस्सं परंपरायत्तं । नाणं परमं नेयं, सुद्धं झाणं परं झेयं ॥ ३३ ॥

हियंकरयमभेयं, पाइसमत्थं पराभवणरक्खा । जोइयसुन्नं विंदुं, ताओ तारालवो मत्ता ॥ ३४ ॥
सोलस परमक्खरवीय–विंदुगब्भो जगुत्तमोज्जोयं । सो वारसंगबायर–महत्थपुव्वत्थपरमत्थो ॥३५॥
नासेइ चोरसावय–विसहरजलणवंधणकयाइं । चिंतिज्जंतो रक्खस–रणरायभयाणि भावेण ॥ ३६॥

अथवा—

अर्हन्तः प्रथयन्तु मङ्गलममी शृङ्गारयन्तः सदा, पादाम्भोजरजःकणैः क्षितिवधूं काश्मीरलेशैरिव ।
तत्त्वार्थैकविदां सुवर्णरचनामाकर्ण्य येषां मुखात्, तत्तद्भावनया रसेन लभते कल्याणकोटिं जनः॥ १ ॥
सिद्धाः सिद्धमनोरथाय ददतां मे मङ्गलं तेऽधुना, शुद्धध्यानविधासुधारसभरैर्निर्धौतसर्वांहसः ।
ज्योतिःश्रीपरिरंभकेलिरसिका ये सिद्धिसौधान्तरं, प्राप्ताः स्वैरविलासमांसलमुदं खेलन्ति लीलालसाः॥२॥
आचार्याश्चिरमत्र मङ्गलशतं विस्तारयन्तु क्षणे, विस्फूर्जत्कलिकालकल्मषमषीकालुष्यसर्वंकषाः ।
यद्व्याख्यानसुधारसं सरभसं भव्यैः पिबद्भिर्भृशं, मानुष्येऽप्यनुभूयते स्म विबुधीभावः स कोऽप्यद्भुतः
तेऽमी मङ्गलमालिकामिह महे माहात्म्यलीलागृहाः,सद्यः संगमयन्तु सांप्रतमुपाध्याया दिशन्तो दिशम्।

उद्गच्छच्छ्रुतवाचनालहरयो येषां मुखाम्भःपते–रक्लेशं परिपूरयान्ति सहसा शिष्यौघपाथोधरान् ॥४॥

भूयासुर्भुवि भावमङ्गलभृतः सर्वेऽपि ते साधवः, श्रद्धाबन्धुरबुद्धयः शिववधूसंबन्धबद्धस्पृहाः।

यैः पाथोधिरिवातिदुस्तरतरं(रः) सज्ज्ञाननिर्यामकै–र्धीरैर्निर्व्रणसंयमप्रवहणारूढैर्भवस्तीर्यते ॥ ५ ॥

इत्यादि। अन्यद्वा यद्यस्य परमेष्ठिनः स्तोत्रमायाति स तत्परमेष्ठिस्तोत्रं भणति। तत आचार्योपाध्यायसर्वसाधुक्षमाश्रमणानि दापयित्वा अड्ढाइज्जेसुदंडकं भाणयित्वा च गुरुभिरासने उपविश्य मुखवस्त्रिकाप्रतिलेखनापूर्वं द्वादशावर्तवन्दनं दाप्यते। दत्तवन्दनश्चासौ इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्यक्त्व०श्रुत०देशवि०सामायिक आरोवउ। गुरुः-आरोवामो। गृही–इच्छं, क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्यक्त्व० श्रुत०देश०सामायिकआरोपणत्थं नंदिं करउ। गुरुः–करेमो। गृही–इच्छं, क्षमा० सम्य० श्रुत०देश०सामायिकआरोपणत्थं नंदिकरणत्थं काउस्सग्गं करावउ। गुरुः–कुरुतेत्युक्त्वा तं क्षमाश्रमणं दापयित्वा सम्य०श्रुत० देश०आरोपणत्थं नंदिकरावणत्थं करेमि काउस्सग्गं, अन्नत्थ ऊससीएणं० इत्यादि कायोत्सर्गं कारयति। स्वयं च गुरुः नंदिकरणत्थं करेमि काउस्सग्गं इत्युक्त्वा कायोत्सर्गं करोति। तत्र चतुर्विंशतिस्तवं सागरवरगंभीरान्तं चिन्तयति, पारयित्वा च तं पूर्णं भणति। ततो गृही क्षमा० दत्त्वा भणति–इच्छाकारेण भगवन् सम्यक्त्वदण्डकं उच्चरावउ। ततः त्रिर्नमस्कारोच्चारणपूर्वं सम्यक्त्वदण्डकं भण्यते। स चायम्–अहन्नं भंते तुम्हाणं समीवे मिच्छत्ताओ पडिक्कमामि सम्मत्तं उवसंपज्जामि, तं जहा–दव्वओ खित्तओ कालओ भावओ। दव्वओ णं मिच्छत्तकारणाइं पच्चक्खामि, सम्मत्तकारणाइं उवसंपज्जामि, नो से कप्पइ अज्जप्पभिइं

अन्नउत्थिए वा अन्नउत्थियदेवयाणि वा अन्नउत्थियपरिग्गहियाणि अरिहंतचेइयाणि वा वंदित्तए वा नमंसित्तए वा, पुव्विं अणालित्तएणं आलवित्तए वा संलवित्तए वा, तेसिं असणं वा पाणं वा खाइमं वा साइमं वा दाउं वा अणुप्पयाउं वा। खित्तओ णं सव्वलोए। कालओ णं जावज्जीवाए। भावओ णं जाव गहेणं न गहिज्जामि, छलेणं न छलिज्जामि, संनिवाएणं नाभिभुज्जामि, जाव अन्नेण वा केणइ परिणामवसेण एस परिणामो मे न परिवडइ, ताव मम एयं सम्मद्दंसणं. मिच्छत्तं दव्वभावभेयाभिन्नं पचक्खायं तिविहं तिविहेणं मणेणं वायाए काएणं न करेमि न कारवेमि करंतं पि अन्नं न समणुजाणामि, अईयं निंदामि पडुप्पन्नं संवरेमि अणागयं पच्चक्खामि, तं जहा–अरिहंतसक्खियं सिद्धसक्खियं साहुसक्खियं देवसक्खियं अप्पसक्खियं अन्नत्थ रायाभियोगेणं गणाभिओगेणं बलाभियोगेणं देवयाभिओगेणं गुरुनिग्गहेणं वित्तिकंतारेणं वोसिरामि। मिथ्यात्वहेतवश्चामी—

चित्तट्ठमि महनवमी, कित्तियसंकंतिसूरससिगहणं। पेच्चभरणपिंडपाडण-गवाइदाणं च सद्धाइं ॥१॥

सत्तमिपंचमिगुणिया-तइया दो अट्ठमी तिहिविसेसा। सिवरत्तिउत्तराण-एगारसिगउरिभत्ताइ ॥२॥

तरुरोवणकत्ताहल–अक्खयतईया य संडवीवाहो। रविवारसोमवारे, जलंजली बारसिपयाणं ॥३॥

गिब्भुत्तारणपरतित्थ–गमणखणकरणहोमकरणाई। तह खित्तगुत्तयाई–देवयापूयणं चेव ॥ ४ ॥

छम्मासियमासियवरि–सियाइ नवमियंतिज्जियं चेव । मिच्छत्तजत्तभोयण–लोइयगुरुपायपडणं च ॥५॥
महलवखमिमाइभरणं, कज्जलियामाहमालनवसत्ती । तरुनमणभोजदाणं, परवित्ताई बलेविया ॥६॥
दिसिवालबली उंबर–अंबिलिसत्थेरिचुल्लिपूयणया । दीवालियाइ दीवइ–दाणं मयगाण आगउरं ॥७॥
सम्मद्दिट्ठिजक्खाइं, पूइणं जिणमए असद्दहणं । इच्चाइ मिच्छहेऊ, तिविहं तिविहेण वज्जिज्जा ॥८॥

इति व्याख्याय संघस्य वासाः समर्प्यन्ते । अथ प्रदक्षिणाहेतोः क्षमा० दत्त्वा गृही भणति–इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह सम्य०श्रुत०देशसामायिक आरोपउ । गुरुः—आरोपामो । गृही–इच्छं, क्षमा० संदिसह किं भणामो ?। गुरुः–वंदित्ता पवेयह । गृही–इच्छं, क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्य०श्रुत०देश०सामायिक आरोपिउ । गुरुः–आरोपिउं २ खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं नित्थारगपारगो हुज्जा, नित्थारगो नियपयत्ताए पारगो संसारसमुद्दस्स नाण-दंसणचरित्तलक्खणेहिं गुरुगुणेहिं वुड्ढिज्जा, इति वारत्रयं भणन् तच्छिरसि वासान्निक्षिपति । गृही–इच्छं, क्षमा० तुम्हाणं पवेइयं संदिसह साहूणं पवेइयं उ । गुरुः–पवेयह । पुनर्गृही–इच्छं, क्षमाश्रमणं दत्त्वा पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारप-दद्वयमुच्चरन् प्रतिप्रतिमं प्रणमंश्च स निषद्य गुरोः समवसरणस्य (च) प्रदक्षिणामेकां ददाति । अनया रीत्या क्षमाश्रमणालापकोच्चारणरीत्या द्वितीयां तृतीयां च प्रदक्षिणां ददतः सर्वोऽपि संघस्तस्य शिरसि वासान्निक्षिपति । ततो

गुरुरुपविशति । ततो गृही क्षमा० दत्त्वा भणति-तुम्हाणं पवेइयं साहूणं पवेइयं संदिसह काउस्सग्ग करुं ? । गुरुः-कुरुतेति वक्ति । ततो गृही क्षमा० दत्त्वा भणति-सम्य०श्रुत०देश०सामायिकारोपणार्थं करेमि काउस्सग्गं अन्नत्थ ऊससिएणं• इति कायोत्सर्गं करोति । तत्र च सागरवरगंभीरान्तं चतुर्विंशतिस्तवं चिन्तयति । पारिते च तं संपूर्णं भणति । ततः क्षमाश्रमणं दत्त्वा पसाउ करी अनुशास्ति दियउ, सा चेयम्—

मिच्छत्तमहामोहं-धयारमूढाण इत्थ जीवाणं । पुत्तेहिं कह वि जायइ, दुलहो सम्मत्तपरिणामो ॥१॥

जिणगुरुसुयभत्ते रओ, हियमियपियणजंपिरो धीरो । संकाइदोसरहिओ, अरिहो सम्मत्तरयणस्स ॥२॥

सम्मत्तम्मि य लद्धे, ठइयाइ निरयतिरियदाराइ । दिव्वाइ माणुसाणि य, मुक्खसुहाइं साहीणाइं ॥ ३ ॥

अत एव-सम्मत्तदायगाणं, दुप्पडियारं भवेसु बहुएसु । सव्वगुणमेलियाहि वि, उवयारसहस्सकोडीहिं ॥४॥

एवं गुरुभिराख्याते गृही क्षमाश्रमणं दत्त्वा ब्रूते-भगवन् ! एवमेतत्, अशक्य एव तत्रभवतां सम्यक्त्वप्रदानां प्रत्युपकारः । परं ममैते दशविधाः प्राणा इदं (मं) गृहसारं इयं च पुत्रपौत्रादिका संततिः प्रव्राजयितुं युष्माकमाभाव्यं युष्माकमायत्तं, अतो निःशङ्कैः स्वार्थे नियोज्यमिति । अथ गुरुः इच्छं ति भणित्वाऽऽह—

तदिदं दत्तमस्माभि-स्तव सम्यक्त्वमुज्ज्वलम् । पाल्यं प्रयत्नतो नित्य-मत्यन्ताभीष्टपुत्रवत् ॥१॥

छम्मासियमासियवरि–सियाइ नवमियंतिज्जियं चेव । मिच्छत्तजत्तभोयण–लोइयगुरुपायपडणं च ॥५॥
महलवखमिमाइभरणं, कज्जलियामाहमालनवसत्ती । तरुनमणभोजदाणं, परवित्ताई बलेविया ॥६॥
दिसिवालवली उंबर–अंबिलि सत्थेरिचुल्लिपूयणया । दीवालियाइ दीवइ–दाणं मयगाण आगउरं ॥७॥
सम्मद्दिट्ठिजक्खाइं, पूइणं जिणमए असद्दहणं । इच्चाइ मिच्छहेऊ, तिविहं तिविहेण वज्जिज्जा ॥८॥

इति व्याख्याय संघस्य वासाः समर्प्यन्ते । अथ प्रदक्षिणाहेतोः क्षमा० दत्त्वा गृही भणति–इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह सम्य०श्रुत०देशसामायिक आरोपउ । गुरुः—आरोपामो । गृही–इच्छं, क्षमा० संदिसह किं भणामो ? । गुरुः–वंदित्ता पवेयह । गृही–इच्छं, क्षमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह सम्य०श्रुत०देश०सामायिक आरोपिउ । गुरुः–आरोपिउं २ खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं नित्थारगपारगो हुआ, नित्थारगो नियपयत्ताए पारगो संसारसमुद्दस्स नाणदंसणचरित्तलक्खणेहिं गुरुगुणेहिं वुड्ढिजा, इति वारत्रयं भणन् तच्छिरसि वासान्निक्षिपति । गृही–इच्छं, क्षमा० तुम्हाणं पवेइयं संदिसह साहूणं पवेइयं उ । गुरुः–पवेयह । पुनर्गृही–इच्छं, क्षमाश्रमणं दत्त्वा पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारपदद्वयमुच्चरन् प्रतिप्रतिमं प्रणमंश्च स निषद्य गुरोः समवसरणस्य (च) प्रदक्षिणामेकां ददाति । अनया रीत्या क्षमाश्रमणालापकोच्चारणरीत्या द्वितीयां तृतीयां च प्रदक्षिणां ददतः सर्वोऽपि संघस्तस्य शिरसि वासान्निक्षिपति । ततो

गुरुरुपविशति । ततो गृही क्षमा० दत्वा भणति-तुम्हाणं पवेइयं साहूणं पवेइयं संदिसह काउस्सग्ग करुं ? । गुरुः-कुरुतेति वक्ति । ततो गृही क्षमा० दत्वा भणति-सम्य० श्रुत० देश० सामायिकारोपणार्थं करेमि काउस्सग्गं अन्नत्थ ऊससिएणं० इति कायोत्सर्गं करोति । तत्र च सागरवरगंभीरान्तं चतुर्विंशतिस्तवं चिन्तयति । पारिते च तं संपूर्णं भणति । ततः क्षमाश्रमणं दत्वा पसाउ करी अनुशास्ति दियउ, सा चेयम्—

मिच्छत्तमहामोहं-धयारमूढाण इत्थ जीवाणं । पुन्नेहिं कह वि जायइ, दुलहो सम्मत्तपरिणामो ॥१॥

जिणगुरुसुयभत्ते रओ, हियमियपियणजंपिरो धीरो । संकाइदोसरहिओ, अरिहो सम्मत्तरयणस्स ॥२॥

सम्मत्तम्मि य लद्धे, ठइयाइ निरयतिरियदाराइ । दिव्वाइ माणुसाणि य, मुक्खसुहाइं साहीणाइं ॥३॥

सम्मत्तदायगाणं, दुप्पडियारं भवेसु बहुएसु । सव्वगुणमेलियाहि वि, उवयारसहस्सकोडीहिं ॥४॥

अत एव-सम्यक्त्वप्रदानां प्रत्युपकारः । एवं गुरुभिराख्याते गृही क्षमाश्रमणं दत्वा ब्रूते-भगवन् ! एवमेतत्, अशक्य एव तत्रभवतां सम्यक्त्वप्रदानां प्रत्युपकारः । परं ममैते दशविधाः प्राणा इदं (मं) गृहसारं इयं च पुत्रपौत्रादिका संततिः प्रमाजयितुं युष्माकमाभाव्यं युष्माकमायत्तं, अतो निःशङ्कैः स्वार्थे नियोज्यमिति । अथ गुरुः इच्छं ति भणित्वाऽऽह—

तदिदं दत्तमस्माभि-स्तव सम्यक्त्वमुज्ज्वलम् । पाल्यं प्रयत्नतो नित्य-मत्यन्ताभीष्टपुत्रवत् ॥१॥

यथा श्रीश्रेणिकेनेवा–वधार्यं सुलसयेव वा । रोहिण्या शालिवद्वृद्धिं, नेयं संप्रतिनेव वा ॥ २ ॥

। इति सदेशविरतिसम्यक्त्वारोपविधिनन्दिः प्रथमोऽधिकारः समाप्तः ।

(२) अधुना केवलदेशविरतिनन्दिविधिः प्रारभ्यते–यस्तु विरतिं सर्वथाऽपि न प्रतिपद्यते, केवलं सम्यक्त्वमेवाङ्गीकरोति, सम्यक्त्वसामायिकश्रुतसामायिक आरोपउ इत्यालापकेषूच्चरति, यः पुनः सम्यक्त्वं प्रतिपद्यान्तःकोटाकोटीकृतकर्मसप्तकस्थितीनां पल्योपमपृथक्त्वं क्षपति सति संजातदेशविरतिपरिणामस्तां प्रतिपद्यते, तस्य देशविरतिनन्दिः क्रियते । सा च सर्वाऽपि प्राग्वत् । नवरं आलापकेषु देशविरति आरोपउ इत्याद्येवोच्चार्यते, सम्यक्त्वदण्डकस्थाने चायं देशविरतिदण्डको भण्यते–अहन्नं भंते ! तुम्हाणं समीवे अविरईओ पडिक्कमामि देसविरई उवसंपज्जामि, तं जहा–दव्वओ खेत्तओ कालओ भावओ । दव्वओ णं थूलगपाणाइवायविरमणाइदुवालसवयाइं जहागहियभंगेणं । खित्तओ णं सव्वलोए । कालओ णं जावजीवाए । भावओ णं जाव गहेणं न गहिज्जामि, छलेणं न छलिज्जामि, सन्निवाएणं नाभिभुज्जामि, ताव मम एसा थूलगपाणाइवायाइविरमणरूवा देसविरई, अविरई दव्वभावभेयभिन्ना पच्चक्खाया । अईयं निंदामि इत्यादि वोसिरामीति यावत् । प्रदक्षिणाश्च परिग्रहप्रमाणटिप्पनकं हस्ते समर्प्य दाप्यन्ते ।

। इति केवलदेशविरतिनन्दिविधिः द्वितीयोऽधिकारः समाप्तः ।

(३) अधुना तेरहकोडिसयाइं इत्यादिभङ्गकैः श्रावकव्रताभिग्रहाणां प्रत्याख्यानविधिः तृतीयोऽधिकारः प्रारभ्यते—

दुविहं तिविहेणेगो, दुविहं दुविहेण बीयओ होइ । दुविहं एगविहेणं, एगविहं चेव तिविहेणं ॥१॥
एगविहं दुविहेणं, एगविहं इगविहेण पुण छट्ठो । नीसेसभंगअंते, उत्तरगुणअविरया दोन्नि ॥२॥

उत्तरगुणो रात्रिभोजनविरामरूपस्तद्वान् केवलरात्रिभोजननियमवानित्यर्थः । अविरतसम्यग्दृष्टिः केवलं सम्यक्त्ववान् इत्यधिकौ द्वौ भङ्गौ—

पढमवए छब्भंगा, ते छग्गुणिया हवंति दुइयवए । ते वि छगुणा तइयवए, इय जा बारसवए भंगा॥३॥
भंगा दुवालसाणं, विवयाण जहसंखमेगमाईहिं । संजोगीहिं गुणिओ, ते मेलविओ भणियसंखा ।४।
तेरह कोडिसयाइं, चउरासी कोडि बारस य लक्खा । सत्तासीइ सहस्सा, दुन्नि सया दोहि अब्भहिया ।५।

भङ्गकोच्चारणाय चैवं योजना—

भङ्गाः प्राक्प्राक्व्रतस्यात्र, ते षट् षट्त्रिंशदादयः । षड्भिः प्रत्येकमायोज्या, अग्र्याग्र्ये व्रतभङ्गकैः ।६।
न्यस्ते मुखे राशियुगे-ऽधोऽङ्काग्र्यः हतेष्वधस्तनोर्ध्वेषु । लब्धैर्हरोर्ध्वगाङ्केषु, हतेष्वङ्कादिसंयोगाः ।७।

अथवा—

ऊर्ध्वाधहाभिमान्यस्त–राशेर्भक्ता अधोऽङ्ककैः । कल्पितैकाद्यहेत्वाद्यैः, संयोगा एककादयः ॥ ८ ॥

इह यः सर्वात्मना द्वादश व्रतानि ग्रहीतुं न समर्थः तस्यैकादिव्रतविषये एतेषां कथितभङ्गानां मध्यादेकादिभङ्गस्य ग्रहणे नन्दिर्न क्रियते, प्रत्याख्यानमात्रं स कार्यते । यथा–अहन्नं भंते ! तुम्हाणं समीवे दव्वओ णं थूलगं पाणाइवायं संकप्पओ निरवराहं दुविहं तिविहेणं पच्चक्खामि । अहन्नं भंते ! तुम्हाणं समीवे दव्वओ णं थूलगं मुसावायं जीहाछेयाइ-हेउं कन्नालीयाइं पंचविहं दक्खिणाइमविसए दुविहं तिविहेणं पच्चक्खामि । एवं अदिन्नादाणं खत्तखणणाइयं चोरंकारकारयं रायनिग्गहकरं सचित्ताचित्तदव्वविसयं दुविहं तिविहेणं पच्चक्खामि । एवं मेहुणं दुविहं तिविहेणं देविं एगविहं तिविहेणं तेरिच्छं एगविहं एगविहेणं परकलत्तं पच्चक्खामि । एवं अपरिमियं परिग्गहं पच्चक्खामि एगविहं एगविहेणं धणधन्नाइनव-विहवत्थुविसयं इच्छापरिमाणं उवसंपज्जामि । अहं भंते ! तुम्हाणं समीवे दव्वओ णं पढमगुणव्वयं दिसिपरिमाणं पडिवज्जा-मि । एवं दव्वओ णं भोगुवभोगं भोयणओ अणंतकायवज्जबहुबीजराइभोयणाइं, कम्मओ पनरस कम्मादाणाइं इंगाल-कम्माइयाइं बहुसावज्जखरकम्माइं रायाभिओगं च परिहरामि । एवं दव्वओ णं अवज्झाणाइचउव्विहं अणत्थदंडं परिहरामि । तथा अहं भंते ! तुम्हाणं समीवे दव्वओ णं सामाइयदेसावगासियं पोसहोववासं अतिहिसंविभागं च जहासत्तीए पडिव-ज्जामि, खित्तओ णं सव्वलोए, कालओ णं जावज्जीवाए, भावओ णं जाव गहेणं न गहिज्जामि, छलेणं न छलिज्जामि, सन्निवाएणं नाभिभूज्जामि, ताव अहमेयं अभिग्गहं गिण्हामि, अर्हयं निंदामि० पूर्ववत् यावत् वोसिरामि

। तृतीयोऽधिकारः समाप्तः ।

(४) उपासकप्रतिमानन्दयोऽपि सम्यक्त्वनन्दिवत् । केवलं दर्शनप्रतिमा आरोपइ इत्याद्यालापकोच्चारणकृतभेदः । दण्डकाश्च पृथक् पृथक्, ते चामी-अह भंते ! तुम्हाणं समीवे पढमं दंसणपडिमं उवसंपज्जामि । तं जहा-दव्वओ खित्तओ कालओ भावओ । दव्वओ णं संकाइयाइयारविराहियाइं रायाइछर्छिडियो विवज्जियाइं मिच्छत्तमोहणीयकम्मक्खओवसमस-मुत्थाइं सम्मदंसणदलियाइं । खित्तओ णं इत्थ अन्नत्थ वा । कालओ णं मासमेगं । भावओ णं जाव गहेणं० ताव मम एसा दंसणपडिमा समारोविया अरिहंतसक्खियं० अन्नत्थणाभोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं सव्वसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरामि १। अहं भंते ! बीयं वयपडिमं उवसंपज्जामि । तं जहा-दव्वओ खेत्तओ कालओ भावओ । दव्वओ णं पंचाइयार-विसुद्धं थूलं पाणाइवायं थूलं मुसावाय थूलमदिन्नादाणं थूलं मेहुणं थूलं परिग्गहं ज(ह)गहियभंगेहि य परिहरामि । खित्तओ णं इत्थ अन्नत्थ वा । कालओ णं दुन्नि मासा । भावओ णं जाव गहेणं न० ताव मम एसा वयपडिमा समारोविया अरिहं-तसक्खियं० अन्नत्थणाभोगेणं० २। अहं भंते ! तुम्हाणं समीपे तइयं सामाइयपडिमं उवसंपज्जामि, तं जहा-दव्वओ खित्तओ कालओ भावओ। दव्वओ णं सामाइयदव्वाइं । खेत्तओ णं इत्थ अन्नत्थ वा । कालओ णं तिन्नि मासा । भावओ णं जाव गहेणं० ताव मम एसा सामाइयपडिमा समारोविया अरिहंतसक्खियं० अन्नत्थणाभोगेणं० वोसिरामि ३। अहं भंते० चउत्थि पोसहपडिमं उवसंपज्जामि, तं जहा-दव्वओ खित्तओ कालओ भावओ। दव्वओ णं पोसहदव्वाइं । खित्तओ णं इत्थ अन्नत्थ वा । कालओ णं चत्तारि मासा । भावओ णं जाव गहेणं० ताव मम एसा पोसहपडिमा समारोविया अरिहंत-सक्खियं० अन्नत्थणाभोगेणं० वोसिरामि ।

चतुर्थोऽधिकारः समाप्तः ॥

(५) पंजमोऽधिकारः प्रारभ्यते—अनुशास्तयश्च तत्करणविधिकथनं । तच्चेदम्–उपासकानां प्रतिमाः–प्रतिज्ञाः, ताश्चैकादश ।

दंसणवयसामाइय–पोसहपडिमा अबंभसच्चित्ते । आरंभपेसउद्दिट्ठ–वज्जए समणभूए य ॥ १॥

तत्र प्रथमप्रतिमायां मासमेकं राजाभियोगादिपड्छिंडिकारहितं पञ्चातिचारवर्जनविशुद्धं सम्यक्त्वमनुपाल्यं पार्श्वस्थादयो न वन्दनीयाः । तथा प्रातः सायं चार्धविंबे विकाले च किञ्चिदूने प्रहरद्वये त्रिवेलमप्यङ्गप्रक्षालनपूर्वं अष्टप्रकारं जिनार्चनं पार्श्वस्थापितस्थापनाचार्याग्रे ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य देवाग्रे चैत्यवन्दनादित्रिकालमपि संपूर्णं कार्यम् १ । द्वितीयायां व्रतप्रतिमायां पञ्चातिचारविमुक्तानि स्थूलप्राणातिपातविरमणादीनि पञ्चाणुव्रतानि यथागृहीतभङ्गेन मासद्वयं पाल्यानि २ । तृतीयायां सामायिकप्रतिमायां त्रीन्मासान् उभयमन्ध्यं सामायिकमवश्यं ग्राह्यं ३ । चतुर्थ्यां पौषधप्रतिमायां चतुरो मासान् अष्टमीचतुर्दशीपूर्णिमाऽमावास्यासु नियमेन सर्वतोऽपि चतुर्विधः पौषधः कार्यः ४ । पञ्चम्यां प्रतिमायां पञ्च मासान् रात्रिभोजनत्यागः । आद्यप्रतिमाचतुष्के कदाचिज्ज्वरेण कपलायनमान्द्यादौ कारणे रात्रिभोजनं स्यात्, अस्यां तु महत्यपि कारणे रात्रिभोजनं न कर्तव्यमित्यर्थः, अस्नायिता, दिवा ब्रह्मचर्यं, रात्रौ कृतपरिमाणता, पौषधदिनेषु च सकलामपि रात्रिं कायोत्सर्गः ५ । षष्ठ्यां षण्मासानपि अहोरात्रब्रह्मचारी ६ । सप्तम्यां सप्त मासान् सचित्ताहारवर्जकः ७ । अष्टम्यामष्टौ मासान् स्वयमारंभत्यागी ८ । नवम्यां नव मासान् अन्येनाप्यारंभकारापणवर्जी ९ । दशम्यां दश मासान् आ-

घाकर्मवर्जकः क्षुरमुण्डः शिखाधारी वा सर्वः पूर्वप्रतिमोक्तविधिश्च सर्वास्वपि प्रतिमासु विज्ञेयः प्रथमामेकादशीं च विना ।

स च दशमप्रतिमास्थः—

जं निहियमत्थजायं, पुच्छंताणं सपुत्तमाईणं । जइ जाणइ तो साहइ, अह न वि तो बेइ नो जाणे ॥१०॥

खुरमुंडोलो एणव, रयहरणपडिग्गही समणभूए । विहरइ इगारस मासे, इगारपडिमाइ सयणघरे ॥११॥

चतस्र एव च संप्रति प्रतिमाः श्रावकैरु-

भिक्षागतश्चैवं भणति–पडिमापडिवन्नस्स सावयस्स साविए ! भिक्खं देहि ।

हन्ते । शेषास्त्वष्टम्यादिषु सकलरात्रिकायोत्सर्गकरणाशक्तेर्नाचरिताः ।

इति पंचमोऽधिकारः समाप्तः ।

(६) नन्दीवर्णनं चेदम्—

सदारम्भोल्लासं सुरसदनवर्ण्यवरप्रौढरङ्गं, परार्थप्राधान्यं मतमिव सतां विश्ववन्द्यूरिभावम् ।

स्फुरत्कल्याणाढ्यं सुरशिखरिवत् पद्मवत् श्रीनिवासं, तदीदृग्यौष्माकं जयति नितरामद्य नन्दीविधानम् ॥१

उपधाननन्दिरपि सम्यक्त्वनन्दिवत् । नवरं प्रथमोपधाननन्द्यां–इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह पंचमंगलमहासुयक्खंध उद्देसउ

इत्याद्यालापकेषूच्चार्यम् । प्रदक्षिणात्रयेऽपि च इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह पंचमंगलमहासुयक्खंध उद्दिट्ठु इत्युक्ते उद्दिट्ठु २ खमा-

(५) पंचमोऽधिकारः प्रारभ्यते—अनुशास्तयश्च तत्करणविधिकथनं । तच्चेदम्—उपासकानां प्रतिमाः—प्रतिज्ञाः, ताश्चैकादश ।

दंसणवयसामाइय—पोसहपडिमा अबंभसच्चित्ते । आरंभपेसउद्दिट्ठ—वज्जए समणभूए य ॥१॥

तत्र प्रथमप्रतिमायां मासमेकं राजाभियोगादिषड्छिंडिकारहितं पञ्चातिचारवर्जनविशुद्धं सम्यक्त्वमनुपाल्यं पार्श्वस्थादयो न वन्दनीयाः । तथा प्रातः सायं चार्धबिंबे विकाले च किञ्चिदूने प्रहरद्वये त्रिवेलमभ्यङ्गप्रक्षालनपूर्वं अष्टप्रकारं जिनार्चनं पार्श्वस्थापितस्थापनाचार्याग्रे ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य देवाग्रे चैत्यवन्दनादित्रिकालमपि संपूर्णं कार्यम् १ । द्वितीयायां व्रतप्रतिमायां पञ्चातिचारविमुक्तानि स्थूलप्राणातिपातविरमणादीनि पञ्चाणुव्रतानि यथागृहीतभङ्गेन मासद्वयं पाल्यानि २ । तृतीयायां सामायिकप्रतिमायां त्रीन्मासान् उभयमन्ध्यं सामायिकमवश्यं ग्राह्यं ३ । चतुर्थ्यां पौषधप्रतिमायां चतुरो मासान् अष्टमीचतुर्दशीपूर्णिमाऽमावास्यासु नियमेन सर्वतोऽपि चतुर्विधः पौषधः कार्यः ४ । पञ्चम्यां प्रतिमायां पञ्च मासान् रात्रिभोजनत्यागः । आद्यप्रतिमाचतुष्के कदाचिज्ज्वरेण कपलायनमान्द्यादौ कारणे रात्रिभोजनं स्यात्, अस्यां तु महत्यपि कारणे रात्रिभोजनं न कर्तव्यमित्यर्थः, अस्नायिता, दिवा ब्रह्मचर्यं, रात्रौ कृतपरिमाणता, पौषधदिनेषु च सकलामपि रात्रिं कायोत्सर्गः ५ । षष्ठ्यां षण्मासानपि अहोरात्रब्रह्मचारी ६ । सप्तम्यां सप्त मासान् सचित्ताहारवर्जकः ७ । अष्टम्यामष्टौ मासान् स्वयमारम्भत्यागी ८ । नवम्यां नव मासान् अन्येनाप्यारंभकारापणवर्जी ९ । दशम्यां दश मासान् आ-

वाकर्मवर्जकः क्षुरमुण्डः शिखाधारी वा सर्वः पूर्वप्रतिमोक्तविधिश्च सर्वास्वपि प्रतिमासु विज्ञेयः प्रथमामेकादशीं च विना ।

स च दशमप्रतिमास्थः—

जं निहियमत्थजायं, पुच्छंताणं सपुत्तमाईणं । जइ जाणइ तो साहइ, अह न वि तो बेइ नो जाणे ॥१०॥

खुरमुंडोलो एणाव, रयहरणपडिग्गही समणभूए । विहरइ इगारस मासे, इगारपाडिमाइ सयणघरे ॥११॥

भिक्षागतश्चैवं भणति–पडिमापडिवन्नस्स सावयस्स भिक्खं देहि । चतस्र एव च संप्रति प्रतिमाः श्रावकैरु-

ह्यन्ते । शेषास्त्वष्टम्यादिषु सकलरात्रिकायोत्सर्गकरणाशक्तेर्नाचरिताः ।

इति पंचमोऽधिकारः समाप्तः ।

(६) नन्दीवर्णनं चेदम्—

सदारम्भोल्लासं सुरसदनवर्ण्यवरप्रौढरङ्गं, परार्थप्राधान्यं मतमिव सतां विश्ववन्द्यूरिभावम् ।

स्फुरत्कल्याणाढ्यं सुरशिखरिवत् पद्मवत् श्रीनिवासं, तदीदृग्यौष्माकं जयति नितरामद्य नन्दीविधानम् १

उपधाननन्दिरपि सम्यक्त्वनन्दिवत् । नवरं प्रथमोपधाननन्द्यां–इच्छाकारेण तुम्भे अम्ह पंचमंगलमहासुयक्खंध उद्देसउ

इत्याद्यालापकेपूच्चार्यम् । प्रदक्षिणात्रयेऽपि च इच्छाकारेण तुम्भे अम्ह पंचमंगलमहासुयक्खंध उद्दिट्ठ इत्युक्ते उद्दिट्ठ २ खमा-

समथायं गोयमाईयं महामुणीणं इत्येयं जोगो कायव्वो इति गुरुणा वाच्यं । ततो गृहिणा इच्छामो अणुसट्ठिं इत्यभिधेयम् इत्येष विशेषः । द्वितीयोपधानानन्यां च पडिक्कमणसुयक्खंध उद्देसउ इत्यादि भण्यते ।

इति षष्ठोऽधिकारः समाप्तः ।

(७) अनुशास्तिश्चोपधानविधिकथनम् । अथवा—

चक्रेऽव्या स्ववशस्त्वया शुभगतेर्दूरीकृतं दुष्कृतं, संसारः प्रतनुः कृतः सुकृतिनां पर्यन्तु रेखा कृता ।
सत्यंकार इवेह शाश्वतसुखस्वीकारसंस्थापने, दत्तस्तत्त्वधिया विधित्सितमहो यत्तीव्रमेतत्तपः ॥१॥

इत्यादि । स चोपधानविधिः—

पढम दुइ उवहाणे, दुवालसं आंबिलट्ठ अट्ठमगं । उववासतिगं आंबिल–बत्तीसा तइयउवहाणे ॥१॥
तुरिए चउत्थमंबिल–तिगं तहा पंचमे चउत्थतिगं । पणवीसं अंबिलाणि य, चउत्थ पंचंबिला छट्ठे ।२।
वज्जंतो वावारं, विगहाओ अट्टरुद्दज्झाणे य । उवहाणमवीसामं, कुणइ अहोरत्त पोसहिओ ॥३॥
अह सो हविज्ज वालो, वुड्ढो वा तरुणओ वि हु असत्तो । तो उवहाणपमाणं, पूरिज्जा आयसत्तीए ॥४॥
नवकारसहियएहिं, पणयालीसाइं होइ उववासो । पोरसि चउवीसाए, वीसाए सड्ढपहरेहिं ॥ ५ ॥

सोलस वारस अट्ठहि, दुतिचउआहारपूरउड्ढेहिं। दसहिं तिहारावड्ढेहिं, बियासणएहिं अट्ठहिं उ ॥६॥
एगासणेहिं चउहिं, निव्विगइयतिगेण अंबिलदुगेणं। तक्कंबिलेण एगेणा—यरणाउ इमं नेयं ॥७॥
भयवइयउवहाणं तवंतस्स लगइ बहुकालो। तोसविणा नवकारं, जइ मरइ कहं लहइ सुगइं ?॥८॥
गोयम उवहाणमिणं, जइ य चिय जेण काउमाढत्तं। तेण तयाच्चिय पत्तं, नवकारं मुणसु इय आणा ॥९॥
कल्लाहेडयपाढिओ वि, सव्वकज्जाणि कुणइ पायमिमो। उवहाणविहीइ पुणो, पढिउ सुलहं कुणइ बोहिं
जो अकयविहीउ इमं, गोयम गिण्हिज्ज दिज्ज वा कोइ। अरिहंतासिद्धसाहू, सो आसाइज्ज तह य सुयं
इय कयउवहाणतवो, नवकारं इरियचियवंदणयं। समवसरणच्चवंदण·वायणपुव्वं गहेसु सुत्तत्थं ॥१२॥
तं सरवंजणमत्ताहिं, गारवीसामठाणपरिसुद्धं। संदेहे वीमंसिय, पुच्छिय निस्संकियं कुज्जा ॥ १३ ॥
तयणु तिहिकरणहोरा—मुहुत्तनक्खत्तजोगलग्गम्मि। तह चंदबले तारा—बलेइ अइसोहणे संते ॥१४॥
भत्तिभरनिब्भरेणं, हरिसवसुल्लसियबहुलपुलएणं। सद्धासंवेगपरेण, परमवेरग्गजुत्तेणं ॥ १५ ॥
विगलियघणरागदोस—मोहमिच्छत्तमलकलंकेणं। उल्लसिरविउलनिम्मल—अज्झवसाएण सड्ढेणं ॥१६॥

आणेऊणं गुरुणो, संघं च चउव्विहं च नियगेहे । देवालयपडिमाए, कयपूयाए पुरो ठाउं ॥ १७॥
जिणनाहकहियगंभीर–समयकुसलेण सुद्धचित्तेणं । सह बहुगणेण गुरुणा, सघेणं तह सबंधूहिं ॥१८॥
निअसिरिरइयकरकमल–मउलिणा जंतुरहियओगासे । निस्संकं सुत्तत्थं, पए पए भावयंतेणं ॥१९॥
तिहुयणगुरुजिणपडिमा–विणिवेसियनयणमाणसेहि तहा । वंदियजिणबिंबेणं, धन्नो हं मन्नमाणेणं २०
तो उववेसिय स गुरू, साहू संघं च नमवि भत्तीए । तदुचियसिचयाईहिं, पूए वि गुरुं सपरिवारं ।२१।
अह कच्चूरियचंदण–कुंकुमतंबोलतोडराईहिं । धोयत्तिकंचुयाईहि य माहिए सव्वसंघम्मि ॥ २२ ॥
तो गरुयपबंधेणं, कायव्वा देसणा गुरूहि तया । अक्खेवणि विक्खेवणि, संवेय निव्वेयणी चउहा ।
तत्तो संगीएणं, मंगलधवलेहि दिज्जमाणेहि । भट्टनगारियमग्गण–जणाण दाणं पयच्छंतो ॥२४॥
चउविहसंघसमन्निय–गुरूहि सहिओ जिणालए गंतुं । कारिवि जिणपूयमहिमं, कारेई सावगो नंदिं २५
सद्धासंवेगपरं, सूरी नाऊण तं तओ भव्वं । चियवंदणाइकरणे, इय वयणं भणइ विउलमई ॥२६॥
भो भो देवाणुप्पिय, संपाविय नियजम्मसाफल्लं । तुमए अज्जप्पभिइं, तिकालं जावजीवाए ॥२७॥

वंदेयव्वाइं चेई–याइं पगग्गमुइयचित्तेणं । खणभंगुरम्मि मणुय–त्तणम्मि इणमेव जं सारं ॥२८॥
तत्थ तुमे पुव्वन्हे, पाणं पि न ताव होइ पेयव्वं । नो जाव चेइयाइं, साहू वि य वंदिया विहिया ॥२९॥
मज्झन्ने पुणरवि वं–दिऊण नियमेण कप्पए भुत्तुं । अवरन्हे वि तह च्चिय, सयणं पि न जुज्जए काउं ।३०।
एवमभिग्गहबंधं, काउं तो वद्धमाणविज्जाए । अभिमंतिऊण गिन्हइ, सत्त गुरू गंधमुट्ठीओ ॥३१॥
तस्सुत्तमंगदेसे, नित्थारगपारगो हविज्जंति । उच्चारेमाणु च्चिय, निक्खिवइ गुरू सुपणिहाणो ॥३२॥
एयाए विज्जाए, पभावजोएण एस किर भव्वो । अहिगयकज्जाण लहू, नित्थारगपारगो होउ ॥३३॥
तत्तो जिणपडिमाए, पूजादेसाउसुरभिगंधड्ढं । अमिलाणं सियदामं, गिण्हिय गुरुणा सहत्थेणं ॥३४॥
तस्सोभयखंधेसुं, आरोवंतेण सुद्धचित्तेणं । निस्संदेहं गुरुणा, वत्तव्वं एरिसं वयणं ॥ ३५ ॥
भो भो सुलद्धनियजम्म–निचियअइगुरुयपुन्नपब्भारो । नारयतिरियगईओ, तुज्झ अवस्सं निरुद्धाओ ।
नो बंधगो सि सुंदर, तुममित्तो अयसनीयगोयाणं । नो दुलहो तुह जम्मं–तरे वि एसो नमुक्कारो ।३७।
पंचनमुक्कारपभा–वओ य जम्मंतरे वि होहिंति । जाईकुलरूवारु–ग्गसंपया तुह पहाणाओ ॥ ३८ ॥

अन्नं च इमाओ च्चिय, न हुंति मणुया कया वि जियलोए। दासा पेसा दुब्भगा, नीया विगलिंदिया चेव ३९
किं बहुणा जे गोयम, विहिणा एयं सुयं अहिज्जित्ता। सुयभणियविहाणेणं, सुद्धे सीले अभिरमंति ।४०।
ते नो जइ तेणं चिय, भवेण निव्वाणमुत्तमं पत्ता। तोऽणुत्तरगेविज्जा–इएसु सुइरं अभिरमेउं॥ ४१ ॥
उत्तमकुलम्मि उत्तम–सव्वंगोवंगसालिणो जीवा। सयलकलापत्तट्ठा, जणमणआणंदणा होउ ॥४२॥
देविंदोवमरिद्धी, दयावरा दाणविणयसंपन्ना । निव्विण्णकामभोगा, चरित्तधम्मं अणुट्ठेउं ॥ ४३ ॥
सुहझाणानलानिद्दड्ढ–घाइकम्मिंधणा महासत्ता। उप्पन्नविमलनाणा, विगयमला झत्ति सिज्झंति ॥४४॥
एसो उवहाणविही, महानिसीहम्मि अत्थि वित्थरओ। भणिओ समासओ पुण, समवायंगे वि एस तवो

सप्तमोऽधिकारः समाप्तः

(८) मालारोपणनन्दिरपि प्रथमप्रदक्षिणात्रयादारभ्य द्वितीयप्रदक्षिणात्रयपर्यन्ता सम्यक्त्वनन्दिवत्। केवलं इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह पंचमंगलमहासुयक्खंधपडिक्कमणसुयक्खंधसक्कत्थओ अरिहंतचेइयत्थओ चउवीसत्थओ सुयत्थओ सिद्धत्थओ अणुजाणउ इत्येवमालापकेपूच्चार्ये । द्वितीयप्रदक्षिणात्रयमध्ये च अणुन्नाओ २ खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं सम्मं धारिआ इति गुरूक्ते इच्छामोऽणुसट्ठिं इति श्राद्धोक्तिः। प्रदक्षिणानन्तरं च पञ्चमङ्गलाद्यनुज्ञाकायोत्सर्गं कारयित्वा नियम-

प्रत्याख्यानकारापणं । तत उपधानविधिनिस्थारगपारगोहोइपर्यन्तो विशेषप्रदानं तदनन्तरं पुनरपि वन्दनकं प्रदाप्य प्रत्याख्यानकारापणं । तत उपधानविधिनिस्थारगपारगोहोइपर्यन्तो वाच्यः । ततः पुनरपि वासार्पणं । ततः परमेश्वरचरणाप्रयुक्ताया मालाया अभ्यागमः । ततः तत्तो जिणपडिमाए इत्यादि गाथाः सिज्झन्तीविपर्यन्ता वाच्याः । ततो वर्धमानविद्यया वारत्रयं मालाभिमंत्रणं, मालाया उपरि ह्रींकारं विन्यस्य मुद्रादर्शनं । ततः " अर्हन्तः प्रथयन्त्विति " परमेष्ठिस्तवभणनं ।

निव्वुइपहसासणयं, जयउ सया सव्वभावदेसणयं। कुसमयमयनासणयं, जिणिंदवरवीरसासणयं ।१।

इति भणित्वा—

जह लद्धजयस्सरणो, कुणंति पुज्जा वि मंगलं लोए। तह उवहाणतवं ते, करंति तह मंगलं गुरुणो ॥१॥

इत्युक्त्वा भव्यस्य कण्ठे मालां रोपयन्ति। ततो गुरवः संनिपद्यात्मसहितस्य समवसरणस्य त्रिः प्रदक्षिणा दापयन्ति। गुरवः संघश्च तच्छिरसि वासाभिक्षिपन्ति । ततोऽनुशास्ति (ददति)—

छंद स्रग्धरा—

भक्तिः श्रीवीतरागे भगवति करुणा प्राणिवर्गे समग्रे,

दीनादिभ्यः प्रदानं श्रवणमनुदिनं श्रद्धया चागमस्य ।

आतङ्कः पातकेभ्यो गुरुषु च विनयो मुक्तिमार्गानुरागः,
सङ्गो निःसङ्गचित्तैः सुयतिभिरभितः श्रेयसे कृत्यमेतत् ॥ १ ॥

मालावर्णनम्—

स्फूर्जद्रंगवती सुसूत्ररचना प्रोद्दामकाष्ठोद्भवा, अत्यंतं स (सु)दलातुलैः शतदलस्तोमैः सदा मोदकृत् ।
आरोढुं गगनाग्रगं शिवपदप्रासादमुच्चैस्तरं, मालाऽसौ तव राजते गुरुतरा निःश्रेणिवन्मण्डिता ॥१॥

भूयः कालभवे मनोरथतरा वृद्धया न हृद्यैर्हृदि, प्रोत्सर्पत्सुमनोविलासवसतिर्बद्धः सुसूत्रैर्गुणैः ।
अत्यन्तोमतपःप्रसूतसुकृतश्रीखेलनान्दोलकः, पुष्णातु प्रमदं स एष भवतामुद्दाममालामिषात् ॥२॥

इत्यादि । तदुपबृंहणं च—

विन्यस्तः कलशः कुलेऽत्र विमले वंशे पताका पुन–र्लाभोऽप्याहि तनोर्मनोरथतरुर्नीतो विकाशं परम् ।
अथात्मा गमितस्त्वयाऽनघधिया श्रेयःश्रियः पात्रतां, किंचाद्य स्वमनुष्यजन्म सफलीचक्रे महेनामुना १

॥ इति मालारोपणाविधिः अष्टमोऽधिकारः समाप्तः ॥

१ शिवं शुभधियामुरा० इति पाठान्तरम् ।

(९) अथ सामायिकग्रहणविधिः—खमा० इच्छाकारेण भगवन् ! संदिसह सामायिकमुहपत्ती पडिलेहउं, इच्छं भणित्वा मुखव-स्त्रिकां प्रतिलेखयति । ततः खमा० इच्छा० सामायिक संदिसावउं । इच्छं खमा० इच्छा० सामायिक ठाउं, इच्छं, नमस्कार-पूर्वं करेमि भंते सामाइयं सावज्जं जोगं पच्चक्खामि जावनियमं पज्जुवासामि [1] दुविहं तिविहेणं मणेणं वायाए काएणं न करेमि न कारवेमि तस्स भंते पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि, इत्युक्त्वा खमा० इच्छा० वर्षासु कटास-णउं शेषकाले पुंछणउं संदिसावउं इच्छं० खमा० इच्छा० कटासणइ पुंछणइ वा ठायहं० इच्छं । ततः खमाश्रमणेनादेशं माद्दाय ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य खमा० इच्छा० सज्झाउ संदिसावउं, इच्छं, खमाश्रमणं दत्त्वा, इच्छा० सज्झाउ करउं, इच्छं, त्रिनमस्कारोच्चारणं इति ।

॥ नवमोऽधिकारः समाप्तः ॥

(१०) अथ पौषधग्रहणविधिः—प्रथममीर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य खमा० इच्छा० पोसहमुहपत्ती पडिलेहुं, इच्छं, इत्युक्त्वा तां प्रतिलेखयति । ततः खमा० इच्छा० पोसह संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पोसह ठाउं, ठाएह, इच्छं, नमस्कारोच्चारणपूर्वं करेमि भंते पोसहं, आहारपोसहं देसओ, दिवसपौषधे रात्रिपौषधे वा, जइ अहोरत्तं पालइ तो सव्वओ, सरीरसक्कारपोसहं सव्वओ, बंभचेरपोसहं आहारपौषधवत्, अव्वावारपोसहं सव्वओ, चउव्विहे वि पोसहे ठामि सावज्जं जोगं पच्चक्खामि जाव दिवसं दिवससेसं [2] राइं वा अहोरत्तं वा पज्जुवासामि दुविहं तिविहेणं इत्यादि प्राग्वत् । एष स्थापनाचार्याग्रे ग्रहण-

[1] पावंक्षणउं प्रत्यंतरम् । [2] पावंक्षणं वा प्रत्यंतरं ।

विधिः । गुर्वग्रे तु गुर्वादेशादनन्तरं इच्छमिति भणनं । पौषधे गृहीते सामायिकमप्युक्तविधिनावश्यं ग्राह्यं, पारिते च तत्र तदपि पारयितव्यम् ।

॥ दशमोऽधिकारः समाप्तः ॥

(११) अथोभयोः पारणविधिः—खमा० इच्छा० मुहपत्ती पडिलेहुं । इच्छं, इत्युक्त्वा तां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० सामायिक पारउं । गुरुर्वक्ति—पुणो वि कायव्वं । गृही—इच्छं, खमा० इच्छा० सामायिक पारिउं । गुरुः—उज्जमो न मुत्तव्वो । एवं पौषधपारणमपि, केवलं पौषधालापः कार्यः । ततो गृही इच्छं भणित्वा नमस्कारपूर्वं—

छउमत्थो मूढमणो, कित्तियमित्तं पि संभरइ जीवो । जं च न सुमरामि अहं, मिच्छामि दुक्कडं तस्स ।१।
जं जं मणेण वद्धं, जं जं वाएण भासिअं पावं । जं जं काएण कअं, मिच्छामि दुक्कडं तस्स ॥ २ ॥
सामाइयवयजुत्तो, जाव मणे होइ नियमसंजुत्तो, छिंदइ असुहं कम्मं, सामाइय जत्तिया वारा ॥३॥

पौषधपारणे त्वियं गाथाऽधिका—

सागरचंदो कामो, चंदवडिंसो सुदंसणो धन्नो । जेसिं पोसहपडिमा, न खंडिया जीवियंतेवि ॥ १ ॥

सामायिक अथवा पोसह विधि लिधो, विधि पारिउ, जे कांइ अविधि कीधी ते सविहि मिच्छामि दुकडं.

। एकादशाधिकारः समाप्तः।

(१२) खमा० इच्छा० चैत्यवंदना करुं? इच्छं, इत्युक्त्वा चैत्यवन्दनां करोति । खमा० इच्छा० आचार्योपाध्यायसर्वसाधून् वन्दते । अड्ढाइज्जेसु० दण्डकं भणति । अथ पौषधिककृत्यविधिः—प्रातः पौषधे गृहीते खमा० इच्छा० मुहपत्ती पडिलेहुं ? । इच्छं भणित्वा तां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० उपधि संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० उपधि पडिलेहुं, इच्छं भणित्वा पटीं प्रतिलिख्य परिधाननिवसनं प्रतिलेखयति, ततः शेषवस्त्राणि । अत्र चौपवासिकः प्रथममेव प्रोंछनकं निवसनं च प्रतिलिख्य पश्चादुपधिप्रतिलेखनादेशं गृह्णाति । उपधिप्रतिलेखनानन्तरं च स्वाध्यायादेशं गृहीत्वा स्वाध्यायं कुर्वन्नास्ते, गुरोर्व्याख्यानं वा शृणोति । पादोनप्रहरे च प्रतिलेखनां भणित्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य यदि भुंक्ते ततो वर्तुलकं प्रतिलेखयति । ततो गुरुं वन्दित्वा आवश्यिकया पौषधशालाया निर्गत्य जिनगृहे नैषेधिकया प्रविश्य देवं वन्दित्वा ततो यदि तत्र गुरुः स्यात्तदा तदग्रे खमाश्रमणेनावश्यिकीं कृत्वा नो चेदन्यथापि निर्गत्य नैषेधिकया उपाश्रये प्रविशति । यदि च हस्तशतादधिकमन्तरं स्यात्तदा ईर्यां प्रतिक्रम्य गमनागमने आलोचयति । पौषधशाला हुंता आवसी करी नीसिरिया देवगृहि देव वांदा निसिही करीउ उपाश्रय आव्या, आवते जाते जं खंडियं जं विराहियं तस्स मिच्छामि दुक्कडं । भोजनकाले च खमा० इच्छा० मुहपत्ती पडिलेहउं, इच्छं, इत्युक्त्वा तां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० पारावउं नवकारसहियं पोरसि साढपोरसि पुरिमड्ढ गंठिसहियं वा किउं त्रिहारं चउहारं आंबिलं निविइं एकासणइं बियासणइं भात पाणी विगइं पारावउं । इच्छं, इत्युक्त्वा नमस्कारं भणित्वाऽऽवश्यिकीं कृत्वा गृहे याति । तत्रापि स्थापनाचार्यं संस्थाप्य ईर्यां प्रतिक्रम्य गमनागमनमालोच्य देवं वन्दित्वा खमाश्रमणैः आचार्योपाध्यायसर्वसाधूंश्च ।

काऊण संविभागं, सरणं च जईण करि वि सज्झायं। मुह कर भाणे पेहिय, नवकारं भणिय जेमेई ॥१॥

मोजनभाजनं च प्रक्षाल्य पयः पिबति। ततः पौषधशालायां नैषेधिक्या आगत्य देवान् आचार्योपाध्यायसर्वसाधूंश्च वन्दित्वा वन्दनकं दत्त्वा प्रत्याख्याति। अथावश्यिक्या बहिरुच्चारभूमिं गत्वा उच्चारप्रस्रवणे कृत्वा आचम्य नैषेधिक्या वसतावागत्य ईर्यां प्रतिक्रम्य गमनागमने आलोचयति, उपाश्रय हूंता आवसिउ करिउ बहिर्भूमि नैर्ऋत्याद्यभिमुख गिया दिसालोउ कियउ थंडिला पडिलेहिया उच्चारप्रस्रवण किया। अथ शौच किउं निसीही करिउ वसतिं आव्या आवर्त०। पाश्चात्यप्रहरे स्थापनाचार्याग्रे खमा० इच्छा० पडिलेहण करउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पोसहसाल दंडासणउं देसउं, इच्छं, इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिकां प्रोंछनकं सनिषद्यं स्थापनागुरुं निवसनं च पूर्ववत् प्रतिलिख्य उपाश्रयं प्रमृज्य पुंजकमुध्धृत्य जीवान् विशोध्य पुंजकं त्यक्त्वा ईर्यां प्रतिक्रम्य गुरोरग्रे मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० सज्झाउ करउ इत्युक्त्वा स्वाध्यायं कृत्वा क्षमा० इच्छा० उचहि थंडिल संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० उवहि थंडिल पडिलेहिसउं, इच्छं इत्युक्त्वा सर्वमुपधिं प्रतिलिख्य उपविश्य स्वाध्यायं करोति पठति वा। ततः संध्यायां।

संथारंते दुहओ, थंडिल हत्थप्पमाण पडिलेहे। छ छ मुत्तुच्चारकए, ण हियासि हियासि छच्च वहिं ॥१॥

पश्चात्प्रतिक्रम्य स्वाध्यायं कृत्वा रात्रिप्रहरे गते उक्तविधिना मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० राईसंथारओ संदि-

इच्छं भणित्वा मुखवस्त्रिकां पुनः प्रतिलेखयतीति । उपधानानुष्ठाने उक्तविधिना मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य वन्दनकं दत्त्वा खमा० इच्छा० कटासणउं संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० कटासणइ ठाउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पवयणउं पवेयइं, इच्छं, खमा० इच्छा० पंचमंगलमहासुयक्खंधपूर्वंदुवालसुपइसारिसिउं, इच्छं, पुनर्वन्दनकं दत्त्वा प्रत्याख्यानं गृह्णाति । मध्याह्नानुष्ठाने च उक्तविधिना मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० सज्झाउ करउं, इच्छं इत्युक्त्वा स्वाध्यायं कृत्वा उपवासी क्षमाश्रमणाभ्यां उवहि थंडिल संदिसावउं उवहि० पडिलेहुं इत्युक्त्वा वन्दनकं दत्त्वा खमा० इच्छा कट्ठासणउं संदिसावउं, इच्छं खमा० इच्छा० कट्ठासणइ ठायइ इच्छं इत्युक्त्वा काष्ठासनं प्रतिलेखयति । पारणककारी च स्वाध्यायानन्तरं प्रथमं वन्दनकेन प्रत्याख्याय उपधिस्थंडिलसंदेशनप्रतिलेखनादेशं गृहीत्वा द्वितीयवन्दनकेन काष्ठासनसंदेशनप्रतिलेखनादेशं गृह्णाति ॥

। द्वादशाधिकारः समाप्तः ।

(१३) नमिऊण वद्धमाणं, तवस्सरूवं कहेमि भवियाणं । जेण इमे जाणेउं, तवे तवंतीह सिवहेउं ॥१॥
चउवीसजिणाणं पणकल्लाण दिणेसु होइ तवियव्वं । सत्तीइ नाणपंचमी–तवं पि सययं पि कायव्वं ।२।
पंचसतापुरिमेगा-सण निव्विगइ अंबिलोववासमया । इंदियजयम्मि चउ पुण, कसायविजए पुरिमवज्ज ३
पुरिमेगासणरहिया, तिन्निलया हुंति जोगसुद्धीए । नाणे दंसणचरणे, उववासतिगं तिगं होइ ॥ ४ ॥

सावउं, इच्छं,' क्षमा० इच्छा० राईसंथारइ ठाइसु, इच्छं, क्षमा० इच्छा० चैत्यवन्दना करुं, इच्छं इत्युक्त्वा तां कृत्वा क्षमा०
३ आचार्यादींश्च वन्दित्वा संस्तारकभूमिं प्रमृज्य संस्तारकं प्रतिलिख्य निक्षिप्य निसीही नमो खमासमणाणं गोयमाईणं
महामुणीणं इति भणित्वा तत्रोपविश्य मुखवस्त्रिकया कायं प्रतिलिख्य—

जइ मे हुज्ज पमाओ, इमस्स देहस्सिमाइ रयणीए । आहारमुवहि देहं, सव्वं तिविहेण वोसिरियं ।१।
अणुजाणह संथारं, बाहुवहाणेण वामपासेण । कुक्कुडपायपसारण, अतरंत पमज्जए भूमिं ॥ २ ॥
अणुजाणह परमगुरू, गुणगणरयणेहि मंडियसरीरा[1] । बहुपडिपुन्ना पोरिसी, राईसंथारए ठामि ॥३॥

नमस्कारं भणित्वा स्वपिति । पश्चिमयामार्धे च नमस्कारं भणन्नुत्थितः ईर्यां प्रतिक्रम्य कुस्वप्नदुःस्वप्नकायोत्सर्गं चै-
त्यवन्दनां प्रतिक्रमणं च कृत्वा प्रतिलेखनाकाले च क्षमा० इच्छा० पडिलेहण करउं, इच्छं इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य
प्राग्वदुपधिप्रतिलेखनादेशं आदाय उपधिं प्रतिलिख्य वसतिं प्रमृज्य पुंजकमुद्धृत्य विशोध्य त्यक्त्वा ईर्यां प्रतिक्रम्य स्वा-
ध्यायं कृत्वा सूर्योद्गमानन्तरं स्वेच्छया पौषधं पारयति । उपधानपौषधे चायं विशेषविधिः—प्रातः प्रतिलेखनायां त्रिप्रहरि-
काप्रतिलेखनायां च प्रतिलेखनाभणनानन्तरं मुखवस्त्रिकां प्रतिलेख्य क्षमा० इच्छा० अंगपडिलेहण संदिसावउं, इच्छं, क्षमा०
इच्छा० अंगपडिलेहण करसिउं, इच्छं, क्षमा० इच्छा० पोसहसाला संदिसावउं, इच्छं, क्षमा० इच्छा० पोसहसाल पडिलेहसिउं,

१ भूसियसरीरो, प्रत्यन्तरम् ।

इच्छं भणित्वा मुखवस्त्रिकां पुनः प्रतिलेखयतीति । उपधानानुष्ठाने उक्तविधिना मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य वन्दनकं दत्त्वा खमा० इच्छा० कटासणउं संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० कटासणइ ठाउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पवयणउं पवेयइं, इच्छं, खमा० इच्छा० पंचमंगलमहासुयक्खंधपूर्वदुवालसुपइसारिसिउं, इच्छं, पुनर्वन्दनकं दत्त्वा प्रत्याख्यानं गृह्णाति । मध्याह्नानुष्ठाने च उक्तविधिना मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० सज्झाउ करउं, इच्छं इत्युक्त्वा स्वाध्यायं कृत्वा उपवासी खमाश्रमणाभ्यां उवहि थंडिल संदिसावउं उवहि० पडिलेहुं इत्युक्त्वा वन्दनकं दत्त्वा खमा० इच्छा कट्ठासणउं संदिसावउं, इच्छं खमा० इच्छा० कट्ठासणइ ठायइ इच्छं इत्युक्त्वा काष्ठासनं प्रतिलेखयति । पारणककारी च स्वाध्यायानन्तरं प्रथमं वन्दनकेन प्रत्याख्याय उपधिस्थंडिलसंदेशनप्रतिलेखनादेशं गृहीत्वा द्वितीयवन्दनकेन काष्ठासनसंदेशनप्रतिलेखनादेशं गृह्णाति ॥

। द्वादशाधिकारः समाप्तः ।

(१३) नमिऊण वद्धमाणं, तवस्सरूवं कहेमि भवियाणं । जेण इमे जाणेउं, तवे तवंतीह सिवहेउं ॥१॥
चउवीसजिणाणं पणकल्लाण दिणेसु होइ तवियव्वं । सत्तीइ नाणपंचमी—तवं पि सययं पि कायव्वं ।२।
पंचक्खतापुरिमेगा-सण निव्विगइ अंबिलोववासमया । इंदियजयम्मि चउ पुण,कसायविजए पुरिमवज्ज ३
सञ्झरहिया, तिन्निजया हुंति जोगसुद्धीए । नाणे दंसणचरणे, उववासतिगं तिगं होइ ॥ ४ ॥

सुयभणियाइ इमाइं, जा तव चरणाइ कुणइ भावेणं ।
खविऊण कम्मरासिं, सिवसिरितिलओ स होइ गुरू ॥ २५ ॥

तपःकुलकं समाप्तम् ।

। त्रयोदशाधिकारः समाप्तः ।

(१४) एषां सर्वेषां च तपसामारम्भे गुरुपार्श्वे [खमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह अमुक तप अणुजाणाउ । गुरुः—अणुजाणामो । गृही-इच्छ, अमुक तप अणुजाणावणत्थं वासे निक्खेवेह । गुरुः—निक्खेवेमो, इत्युक्त्वा उक्तविधिना वासान्निक्षिपति । वासनिक्षेपविधिः । वीसस्थानकदंडक । अहं भंते ! तुम्हाणं समीवे वीसस्थानकतव उवसंपज्जामि, तं जहा-दव्वओ ॥ ४ ॥ दव्वओ णं वीसस्थानकतवं, खित्तओ णं इत्थ अन्नत्थ वा, कालओ णं जाव छम्मासं, भावओ णं जाव गहेणं न गिज्झामि, छलेणं न छलिज्जामि, सन्निवाएणं नाभिभुज्जामि, जाव अन्नेण वा केण य परिणामवसेण परिणामो मे न परिवडइ, ताव मम एयं वीसस्थानकतव तिविहं तिविहेणं वोसिरामि ॥ १ ॥ सिंहनिष्क्रीडितद्वयं २ कनकावली रत्नावली मुक्तावली ३ एतानि पंच तपांसि परिपाटीचतुष्केण कार्याणि । प्रथमायां परिपाट्यां सर्वरसैः पारणकं, द्वितीयस्यां निर्विकृत्या, तृतीयस्यामलेपकृतैः, चतुर्थ्यां तु आचाम्लैः पारणकविधिः । अथ भद्रे तपसि दिन ७५ पारणक-

४

निव्वाणपयं पहुणो, छहिं उववासेहिं रिसहनाहस्स। मासेण उ सेसाणं, वीरजिणिंदस्स छट्ठेणं ।१५।
अंबिल वीसा वीसा, चउवीस वि जिणाण दवदंती। एगुत्तरवुड्ढिक्का–सणेहि पुण वद्धमाणे य ॥ १६ ॥
भद्दिएगाइपणंता, महभद्दिसगंतिगाइं भद्दुत्तरे । पंचाइनवंता मह–भद्दुत्तरि पणाइगारंत्ता ॥ १७ ॥
अणुपंर्ति मज्झंकं, आई काउं कमेण सेसियरे। पण सत्त पंच सत्त य, लयाउ ठाविज्ज तवचउगे ॥१८॥
हवइ गुणरयण संव–च्छरम्मि एगेग दिवसओ पढमे। जो सोलदिणेहिंतो, पारणयं सोलसममासे।१९।
अंबिलदुगे वि इग दुति, अट्ठ ट्ठ तिगा य गंठियजुगे वि । एगाइ सोलसंता, उभओ चउवीस तिगपयगे ॥
कणगावलि तह रयणा–वली वि किंतु दुग गंठिपयगेसु। मुत्तावली इगंतर, इगाइ सोलंत उभओ वि ।२१।
पंतिजुयले वि पढमं, इक्केको तो दुगाइ सोलंता । तं मज्झे एगंतर, एगाई चउदसंतओ वि ॥ २२ ॥
पनरस दुन्ह वि मज्झं–मि सीहनिक्कीलिए तवे गरुए। लहुयम्मि पुण तवंता, पंतीओ अट्ठ गोमज्झे ।२३।
एगाई एगोत्तर–वुड्ढीए जाव अंबिलाण सयं । वुड्ढितरे चउत्थं, आयंबिलवद्धमाणम्मि ॥ २४ ॥
दंसणवयसामाइय–पोसहपडिमाअबंभसच्चित्ते । आरंभपेसउद्दिट्ठ–वज्जए समणभूए य ॥ २५ ॥

सुयभणियाइ इमाइं, जा तव चरणाइ कुणइ भावेणं ।
खविऊण कम्मरासिं, सिवसिरितिलओ स होइ गुरू ॥ २५ ॥

तपःकुलकं समाप्तम् ।

। त्रयोदशाधिकारः समाप्तः ।

(१४) एषां सर्वेषां च तपसामारंभे गुरुपार्श्वे खमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह अमुक तप अणुजाणाउ । गुरुः—अणुजाणामो । गृही-इच्छं, अमुक तप अणुजाणावणत्थं-वासे निक्खेवेह । गुरुः—निक्खेवेमो, इत्युक्त्वा उक्तविधिना वासान्क्षिपति । वासनिक्षेपविधिः । वीसस्थानकदंडक । अहं भंते ! तुम्हाणं समीवे वीसस्थानकतवं उवसंपज्जामि, तं जहा-दव्वओ ॥ ४ ॥ दव्वओ णं वीसस्थानकतवं, खित्तओ णं इत्थ अन्नत्थ वा, कालओ णं जाव छम्मासं, भावओ णं जाव गहेणं न गिज्जामि, छलेणं न छलिज्जामि, सन्निवाएणं नाभिभुज्जामि, जाव अन्नेण वा केण य परिणामवसेण परिणामो मे न परिवडइ, ताव मम एयं वीसस्थानकतवं तिविहं तिविहेणं वोसिरामि ॥ १ ॥ सिंहनिष्क्रीडितद्वयं २ कनकावली रत्नावली मुक्तावली ३ एतानि पंच तपांसि परिपाटीचतुष्केण कार्याणि । प्रथमायां परिपाट्यां सर्वरसैः पारणकं, द्वितीयस्यां निर्विकृत्या, तृतीयस्यामलेपकृतैः, चतुर्थ्यां तु आचाम्लैः पारणकविधिः । अथ भद्रे तपसि दिन ७५ पारणक-

दिन २५ सर्वाग्र मास ३ दिन १० । महाभद्रे तपसि दिन १९६ पारणकदिन ४९ सर्वाग्रं मास ८ दिन ५ । भद्रोत्तरे तपसि दिन १७५ पारणकादिन २५ सर्वाग्रं मास ६ दिन २० । सर्वतोभद्रे तपोदिन ३९२ पारणकदिन ४९ सर्वाग्रं मास १४ दिन २१ ॥

॥ चतुर्दशाधिकारः समाप्तः ॥

[1](१६) प्रायश्चित्तानि–ज्ञानाचारे वासकुंपी आफली अ घोति देवपूजा प्रमादि प्रतिमा पाडी, पाटी पोथी टीपणइ थुक लागइं, पग लागुं, थुकइ अचर माजिउ, पोथी भूमि पाडी, ठवणारिउ चालिउ पाडिउ, भूमि हारविउ, अकाल पाठादिक, अष्टविधज्ञानातिचार, गुरु आशातना कीधी, मिथ्यात्वं सर्वेष्वेतेषु जघन्य मध्यम उत्कृष्ट ४ नमस्कारावली नाशते स्थापनाचार्याप्रतिलेखने सूत्राशातनायां ४ अर्थाशातनायां प्रतिमापुस्तिकापट्टिकादीनां प्रमादेन भंगे प्रदीपनादौ वा दाहे नवकारापणे शुद्धिः । दर्शनाचारे शंकादौ अतिचारे ५ दर्शनातिचाराष्टके, द्वादशव्रतातिचारेषु देशतः ४ सर्वतः ४ गुरुद्रव्यभोगे २५ देवगुर्ववन्दने पार्श्वस्थादौ मत्वे वात्सल्ये च० । देवज्ञानद्रव्यभोगे ज० म० उ० ६ तावच्च तत्रान्यत्र वा देयं । चारित्राचारेषु० अमे० वायुप्रत्येकवनस्पतिनिष्कारणसंघट्टे २५ । अगाढपरितापे० गाढपरितापे० उपद्रवे ४ । निष्कारणानन्तकायसघट्टे २५ । अगाढपरितापे० गाढपरितापे० ४ उपद्रवे ४ । चन्दनिकाकीटिकानगरशुषिरभूमिवृत्यादिषु स्नानजलोघावे आवश्यादिप्रयोः ए संस्तारादिच्छर्दने शेषे अगालिताम्बुव्यापारणे गम्यमानस्य वा छर्दने अशोधितेन्धनस्याग्नौ चेपे शिरःकण्डूयने केशविरलीकरणे शरलेष्ठादेः क्रीडार्थमन्यतः चेपेऽपि सहसाऽनाभोगाद्वा द्वित्रिचतुरिन्द्रियाणां स० अगाढपरि० ४

1 पञ्चदशाधिकारोऽत्र नास्ति ।

विराधितेषु क० ५। एकस्य द्वीन्द्रियादिवधो
उप० ४ सकलाद्यर्थाद्वा द्वित्रिचतुःपञ्चेन्द्रियाणां वा मृषाऽदत्तमैथुनपरिग्रहेषु विराधितेषु क० ५। एकस्य द्वीन्द्रियादिवधो
द्वयोर्द्वे यावद्दशानां, ततः परमसंख्यातानामपि १० अप्रायश्चित्तानि जलौकसां मोचने ४ मृषावादे परिग्रहे जघन्य मध्यम ४
उत्कृष्ट ४ सर्वपरिग्रहभंगे स्वाध्यायलक्ष १००००। स्वगृहेऽदत्तादानलक्षसहस्रादिकं ज० मध्यमेऽपि ज्ञाते ४ अज्ञाते तूत्कृष्टे
क०५ ज्ञाते तूत्कृष्टे आवकमहे कल्याण०स्वाध्याय १००००० । मैथुने स्वदारे इत्वरे वेश्यादौ अनाभोगान्नियमभंगे यथासंख्यं
४२।६।६। ज्ञानतस्तु तिसृष्वपि पञ्चकल्याणं। कुलवध्वा सह मैथुने स्थूलतयाऽपि विधवाया वृद्धकुमारिकाया वा कल्याण ५।
हीनजातिपरदारभोगे स्वाध्यायलक्ष १००००० । अज्ञाततद्भोगे पश्चाज्ज्ञाते कल्याण ५ । उत्तमे राजामात्यदारादौ
अज्ञात्वा सेविते १८००००, ज्ञात्वा सेवने मूलं । स्त्रियाः शीलस्य बलाद्भंगे कल्याण ५ स्वाध्याय १००००० । अज्ञात्वा
मधुपञ्चुंबरिभोगे ४, ज्ञात्वा तु भोगेद्दीरि परिवादे असतरोटिअभ्याख्यानदानपैशून्यपंढविवाहकन्याफलग्रहणेषु ४ । टिउन्न-
कानां क्रीडार्थं करणे० दिग्व्रतानर्थदंडयोर्भंगे सामायिकातिथिसंविभागयोरकरणे निःकारणं निशाशने निषिद्धानन्तकाया-
शने निषिद्धप्रत्येकपुष्पफलादिभोगे ४ । देशावकाशिकस्य यथाप्रतिज्ञातपौषधस्य चाकरणे ४। कर्मादाने निषिद्धासेवनेषु ६।
मद्यमांसयोरनाभोगाद्भोगे ४ । आकद्या भोगे कल्या० ५ । कषायेपूत्कटेषु ज्ञातपस्य यावद्वर्षेभ्य आलोचनां गृह्णाति तावन्ति
पंचकल्याणानि । वीर्याचारवितीर्यते प्रमादाद्यत्प्रतिक्रामति। एवमासीनो वन्दनकं दत्ते न दत्ते (वा) शक्तोऽप्यालस्यादासीनः
प्रतिक्रामति ४। तपाचारे पर्वतिथिषु अतिथिषु वा यथागृहीतं तपो ग्लानत्वाभावेऽपि न करोति ४। चरमप्रत्याख्यानाकरणे०

द्रव्यसचित्ताभिग्रहभंगे विकृत्यभिग्रहभंगे पंचकं । विस्मृत्याशेषाभिग्रहभंगे २५ । ग्रंथिसहितादिभंगे नमस्कारसहितभंगे च पानाहारेण नमस्कारः १०८, स्वाद्याहारेण २०८, खाद्याशनाभ्यां तु भंगे० पुरिमादिभंगे च पुरिमाद्येव । बालालोचनादौ बहुतमे वा पापे पाण्मासिकमेव । शक्तस्य यथाप्राप्तं, अन्यस्य तो (तु) पौषधिकप्रायश्चित्तानि, आवश्यिकीनैषेधिक्यौ न करोति । अप्रतिलेखितस्थंडिलेऽप्युत्सृजति, अप्रमार्जितकुड्यादौ उठिंगइ, अप्रमार्ज्य आसनादि गृह्णाति मुञ्चति वा, अप्रमार्ज्य द्वारमुद्घाटयति पिधत्ते वा, अप्रमार्ज्य कायं कंडूयते, उपधिं न प्रतिलेखयति, वसतिं न प्रमार्जयति, पयस्त्यक्त्वा नेर्यां प्रतिक्रामति, पातयित्वा मुखवस्त्रिकां लभते, सर्वेष्वेतषु पंचकं प्रायश्चित्तं । पातितमुखवस्त्रिकाया अलाभे नमस्कारावलि गनेषी, प्रातः स्वाध्यायाकरणे अपीरिते भुंजीत पयः पिबेद्वा २५ । पुंजकान्ताद्धरति० रात्रावासज्जेति भणन् प्रमार्जयंश्च न हिंडते० वांतिं करोति रात्रौ संज्ञामुत्सृजति भुक्त्वोत्थितो वंदकेन न प्रत्याख्याति निःकारणं दिवा स्वपिति विकथां करोति ४ । सावद्यं भाषते संस्तारकमसंदेश्य ४, साकारमप्रत्याख्याय ४, संस्तारकगाथामनुच्चार्य शेते असत्यं वक्ति ४ । ज० म ४ उ ४, अशक्त्या उपविष्टः प्रतिक्रामति० यथोक्तां चैत्यवन्दनां न करोति० पुंसः स्त्रीसंघट्टे ४ स्त्रियाः पुरुषसंघट्टे सान्तरसंघट्टे० अंचलसंघट्टे ।२५। जलाग्निविद्युत्स्पर्शतेजःस्पर्शने ज० २५ मध्यमे ४ उत्कृष्ट० वियोरे ४ । दकमृत्तिकागमनागमने पृथिव्यप्तेजोवनस्पतिसंघट्टादिषु चतुर्षु भिन्नमासादीनि । अनन्तकायसंघट्टादौ लघुकादीनि । पंचेन्द्रियसंघट्टादौ गुरुकादीनि । समस्तश्रावक श्राविकाणां प्रायश्चित्तदानविधेः सामाचारी यंत्रकाणि पंचकादीनि पंचविंशत्यधिकानि भिन्नमासमुत्कलानि

लघुमासं पुरि० गुरुमास आंबिल गुरुचतुर्मासं आं० गुरुचतुर्मासं उ० लघुषण्मासं षष्ठं गुरुषण्मासमष्टमं एकद्वित्रिचतुःपंचरन्यायेषु सर्वाण्यपि नि० पु० ए० आं० उप० तपांसि यथासंख्यं एकैकादिसंख्यानि भवन्ति ।

॥ षोडशाधिकारः समाप्तः ॥

(१७) अथ प्रव्राजनविधिः—प्रथमं मातापित्रादिभिः प्रव्राज्यस्य कतिपयदिनप्रदत्तफुल्लोरककस्य स्वविभवोचितयविप्रायोग्यतदर्थविसाधितानेकवस्त्रपात्रकंबलस्य प्रव्रज्यादिने ससंघस्य गुरोराहूय स्ववेश्मन्युपवेशितस्य पुरोभूय क्षमाश्रमणं दत्त्वा सचित्तभिक्षां गृह्णीत इत्युक्त्वा प्रव्राज्यहस्तेन स्वगुरोः साधूनां साध्वीनां च कंबलवस्त्रपात्राद्यैः प्रतिलाभनां विधाय श्रावकश्राविकाणां च पुष्पतांबूलधौतपोतिकाद्यैः पूजां कृत्वा पुनः प्रव्रज्यादिनादर्वाग्दिने संध्यायामभिनवक्षुल्लकयोग्यचोलपट्टकादिदोरिकापटीकंबलिकाप्रोञ्छनकरजोहरणमुखवस्त्रिकापत्रकदोरकाकोरवस्त्रखंडबद्धरक्षापुट्टलिकानिक्षिपकोरपट्टेन वेष्टयित्वा अवलयिन्या बद्धा साधुभिः प्रगुणीकृतपटलकस्य ग्रहणाय धवलमङ्गलमुखरा विचित्रवादित्रध्वनिप्रोत्साह्यमानाः श्राविका अपि स्वगृहात् गुरुवसतावागत्याभिमंत्र्य गुरुभिरर्पितं पटलकमादाय तथैव गायन्त्यः स्वगृहे गच्छन्ति । प्रव्रज्यादिनादर्वाक् प्रव्रज्यादिने च वारकेण घृतनरसंस्कारस्य शिखामात्ररहितविहितभद्राकरणस्य अष्टोत्तरशतसंख्यैर्नवीनैर्वा रागडुकैः स्नपितस्य चन्दनरसविलिप्तस्य कस्तूरिकापत्रवल्लरीमुखमंडितमुखस्य आमुक्तमुक्ताकनककुसुमाद्यलंकारस्य परिहितदिव्यदुकूलस्य मातृपितृष्वसृस्वसादिभिः प्रोंछणं कारयित्वा पुनः प्रव्राज्यस्य स्वगृहाभिमुखोपवेशितस्य तिलकादिमंगलं कृत्वा तत्करेण स्वगृहाभिमुखानक्षतान्मंगलार्थं क्षेपयित्वा युष्माकं गृहे ऋद्धिवृद्धिर्भवतु इत्याशिषं दापयित्वा वाजिनि वारणे

शिबिकायां वाऽधिरोप्य चणकफुल्लिकाखारिकखर्जूरखसोलकनालिकेरनारंगदाडिमादिखादिकां दापयित्वा लोहटिकरूपकद्रम्मवाइलिकादिदानं च कारयद्भिर्धवलमंगलसगीतकैर्महाप्रभावनया सधवाशिरःस्थं पटलकं सहादाय ससंघेन गुरुणा सह चैत्यद्वारमागम्य प्रोक्षथं कार्यते, ततो मध्ये गत्वा गुरुः संक्षिप्तचैत्यवन्दनां कृत्वा उपविश्य वासानभिमंत्रयति, प्रव्रज्यश्च सम्यक्त्वनयुक्तविधिना जिनबिंबसमवसरणार्चनप्रथमप्रदक्षिणादिकं कृत्वा गुर्वग्रे क्षमाश्रमणं दत्त्वा भणति–इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह सर्वविरतिसामायिक आरोपउ, इच्छं, क्षमा० इच्छा सर्वविरतिसामायिकआरोपणत्थं नंदि करउ, इच्छं, क्षमा० इच्छा० सर्वविरतिसामायिकआरोपणत्थं नंदिकरणत्थं वासे निक्खिवेह, इच्छं। ततस्तस्य सम्यक्त्वगृहीतुरिव गुरुर्वासनिक्षेपं करोति। ततः क्षमा० इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह साहुपाउग्गं वेसं समप्पेह। गुरुः–समप्पामो इत्याद्युक्त्वाऽभिमंत्रितवासैर्वेषमभिमंत्र्य चोलपट्टककटीदवरिकापटीरूपं समर्पयति। स तं वासनिक्षेपमभिमंत्रितं कराञ्जलिनाऽऽदाय शिरस्यारोपयति। ततो गीतार्थसाधुस्तमीशान्यां नीत्वा वेषं परिधापयति, गृहिवेषालंकारादिकं मात्रादिर्धट्टांचलेन गृह्णाति। ततो गृहीतवेषणागत्याञ्चलं धृत्वा क्षमा० इच्छा० स० सा० आरोपह, इच्छं, क्षमा० इच्छा० स० सामायिकआरोपणत्थं नंदि करउं, इच्छं, क्षमा० इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह सम्य० सा०आरोपणत्थं नंदिकरणत्थ अम्हे चेइयाइं वंदावेह, इच्छं। ततः प्राग्नंदिचैत्यवंदनायां अष्टाइसेसु दंडकभणनपर्यन्तायां कृतायां आसीनस्य गुरोः शिष्यः क्षमाश्रमणं दत्त्वाऽऽह इच्छाकारेण तुम्हे अम्हे पव्वावेह, इच्छं, क्षमा० इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह पव्वावणत्थं गोयमाइमहामुणिनिसेवियधम्मज्झयं समप्पेह, इच्छं, ततो वासैरभिमन्त्र्य सप्रोञ्छनकं सद्गुणमिकं धर्मध्वजं गुरुः समर्पयति। ततः प्राग्वंदामिव गुरुः शिष्यं वंदनकं दाप-

पवि सर्वविरतिसामायिकारोपणार्थं कायोत्सर्गं कारयति । अथ संघस्य वासानर्पयति । आसन्ने लग्ने शिष्यः खमा० इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह लोयं करेह, इच्छं, ततो रजोहरणमभिमंत्र्य नमस्कारं भणित्वा त्रिः केशोत्पाटनं करोति । नमस्कारत्रयं भणित्वा वासामिमन्त्रितदक्षिणकर्णे लगित्वा लग्नवेलायां करेमि भंते इत्यादि दंडकं त्रीन् वारान् शिष्यं भाणयति । ततः सम्यक्त्वसामायिकं सर्वविरतिसामायिकाभिलापेन प्रदक्षिणात्रय दापयित्वा सर्वविरत्यारोपणकायोत्सर्गं च कारयित्वा उपविश्य गुरोः शिष्यः खमा० इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह नामस्थापनां कुरु । ततो गुरुः तच्छिरसि वासान् निक्षिपन् नाम ददाति । ततः शिष्यः खमा० साउ करी अनुशास्ति दिउ । अथ गुरुरनुशास्ति ददाति—

धन्यस्त्वं कृतकृत्य, एव स भवान् शौर्यं तवाद्योत्थितं, श्लाघ्यं चाद्य मनुष्यजन्म भवतस्त्वज्जीवितं जीवितम्
येनासौ भववार्धिलंघनविधौ निश्छिद्रपोतोपमा, प्रव्रज्या समवापि दुर्लभतमा स्वाचार्यनिर्यामका ॥१॥
कोपः कंपमवाप मानमतुलं मानः पुनर्मुक्तवान्, संरंभं त्यजति स्म दंभहतकः क्षोभं च लोभोऽभजत् ।
व्यामोहं च जगाम मोहनृपतिर्लेभे भवस्नानवं, प्राप्ते संयमराज्यमद्य भवति क्षुब्धास्तवान्तर्द्विषः ॥ २ ॥
संतोपस्तोषपोषं समभजदसमं बोधमाधात्प्रबोधः, प्रापोत्सेकं विवेकः प्रशमनृपतिनोत्तंभिता वैजयन्त्यः ।
वैराग्यं रंगमागाद्विनयनवनटैर्नाटितं नाट्यमुच्चैर्जाते ते संयमश्रीपरिणयनविधौ कस्य नैवोत्सवोऽभूत् ३

अहो पवित्रीकृतमद्य गोत्रं, कुलं च चक्रे सकलं समुज्ज्वलम् ।
नाम स्वकीयं लिखितं च चन्द्रे, प्रव्रज्यया स्वीकृतया त्वयाद्य ॥ ४ ॥

अप्पडिबंधो सयय, कायव्वो गामनगरबंधूसु । नियदेहे वि य सुंदर, ममत्तबुद्धी न कायव्वा ॥ ५ ॥
धन्नाण निवेसियइ, धन्ना गच्छंति पारमेईए । पारं इमीइ गंतुं, पारं दुक्खाण वज्जंति ॥ ६ ॥
धन्ना जणणी जणओ वि गुणनिही बंधवा य सुकयत्था। पव्वज्जाए जोग्गं, पुत्तं परिवालियं जेहिं ॥ ७ ॥

महाभारतेऽप्युक्तमस्ति—

तावद्भ्रमन्ति संसारे, पितरः पिंडकांक्षिणः । यावत् कुले विशुद्धात्मा, यतिः पुत्रो न जायते ॥ १ ॥

अथ यः ससम्यक्त्वः सर्वविरतिं प्रतिपद्यते स सर्वविरतिसामायिक आरोपउ इत्यालापकानुच्चार्यते, यस्त्वगृहीतसम्यक्त्वस्तत्स्वीकरोति स सम्यक्त्वसामायिकश्रुतसामायिकसर्वविरतिसामायिक आरोपउ इत्यालापकानुच्चार्यते । इति ।

॥ प्रव्राजनविधिः सप्तदशाधिकारः समाप्तः ॥

(१८) वासक्खेवो वेसो, वीवं रयहरणं वंदणुस्सग्गो। वासप्पणमट्ठाउ, सामाइयपयाहिनामअणुसट्ठी १

गुरोः पुरतो मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० । अथ लोचकारापणप्रवेदनविधिः—इच्छा० लोचं संदिसावउं, इच्छं,

खमा० इच्छा० लोच करावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० उचासणइ संदिसावउं, इच्छं, खमा०, उचासणइ ठासिउं, इच्छं ततो लोचकारस्य मूरतो खमा० पसाउ करी लोच करउ, तथोथ इच्छकार लोच करउं इत्युक्त्वा विधिना लोचं कारयित्वा लोचकारस्य सादुविश्रामणां कृत्वा इरियं पडिक्कमिय चेइयाइं वंदित्ता अड्डाइज्जेसु भणित्वा मुहपत्तिं पडिलेहित्ता वंदणयं दाऊण भनइ-इच्छाकारेण भगवन्! संदिसह लोचपवेयं। गुरु भणइ-पवेयह। सा० इच्छं, खमा० संदिसह किं भणामो ?। गुरु भणइ-वंदित्ता पवेयह। सीसो भणइ-इच्छं, खमा० केसा मे पज्जासीया। गुरु भणइ-दुक्करं कयं इंगिणी साहिया। सीसो खमा० तुम्हाणं पवेइयं संदिसह। साहूणं पवेयह। गुरु० पवेयह। सी० इच्छं, खमा० पंचपरमेट्ठिमणनं खमा० तुम्हाणं पवेइयं साहूणं पवेइयं संदिसह काउस्सग्ग करउं। गुरु० करेह। सीसो इच्छं, खमा० केसेसु पज्जासिज्जमाणेसु सम्मं जं न अहियासियं कूइयं कक्कराइयं तस्स उड्डावणीयं करेमि काउस्सग्गं इचाइ भणइ, उज्जोयं चिंतेइ पारित्ता उज्जोयं भणइ। तओ सम्मसाहुणो वंदइ, सव्वे सुहलोयं पुच्छंति।

॥ अष्टादशाधिकारः समाप्तः ॥

(१९) अथोपस्थापना विधिः—प्रथमदीक्षितशिष्यो नंदिद्वयेन यतिप्रतिक्रमणसूत्रं तथा नंदिद्वयेन दशवैकालिक-प्रथमाध्ययनं आचाम्लादियोगवाहे तेन पाठ्यते षड्जीवनिकायास्तद्यतनां च ज्ञाप्यते। ततो यतनाऽस्य परिणता इति ज्ञानाय गीतार्थेन साधुना परीक्षा कार्यते, सा चेयं-गीतार्थसाधुर्नवशिष्येण सह बहिर्गच्छन् हरितकायस्योपरि व्रजति, सोऽपि यदि पृष्ठलग्नस्तथैव गच्छति ततो नाद्याप्युत्थापनायोग्यः। अथ नायाति स्थित्वा भणति-पंडितमिश्राः पूर्वेहरि-

तकायसंघट्टोऽपि निवारितः तत्कथं भवद्भिः तदुपरि गम्यते ? ततो गीतार्थसाधुर्वक्ति–क्षुल्लक ! विस्मृता वयं, मिच्छामि दुक्कडं ति भाणित्वा निवर्तते, इत्यनया परीक्षया उत्थापनायोग्यं ज्ञात्वा गुरवः प्रशस्ते मुहूर्ते समवसरणं मंडयित्वा उत्थापनार्थं तं नवशिष्यमाह्वयन्ति। शिष्योऽथागत्य गुरूणामग्रे क्षमाश्रमणपूर्वकं भणति–इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह पंच महाव्वयाइं राइभोयणवेरमणछट्ठाइं आरोवह। गु० आरो०। शि० इच्छं, खमा० पंच महव्वयाणं राइभोयणवेरमणछट्ठाइं आरोवणत्थं नंदि करह। गु० करेमो। शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा० पंच राइ० आरोवणत्थं नंदि करह। गु० करेमो। शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा० पंच० राइ० आरोवणत्थं नंदिकरणत्थं वासे निक्खिवह। गु० निक्खिवेमो। शिष्य इच्छं। गुरुर्वासान्क्षिपति नित्थारग०। शि० इच्छामो अणुसट्ठिं भणित्वा खमा इच्छा० पंच० राइ० आरोवेह। गु० आरो०। शि० इच्छं, खमा० इच्छा० पंच० राइ० आरोवणत्थं नंदि करह। गु० करेमो। शि० इच्छं, खमा० इच्छा० पंच० राइ आरोपणत्थं नंदिकरणत्थं चेइयाइं वंदावह इत्यादि चैत्यवन्दनकदापनं पंचमहव्वयाइं राइभोयणवेरमणछट्ठाइं आरोपउ इति भाणयित्वा गुरुः आरोपेमो। शिष्य खमा० आरोवणत्थं काउस्सग्गु करावउ। करावेमो खमा० पंच० आरोवणत्थं करेमि० लोगस्स उच्छ्वास २५ प्रमाणं गुरुशिष्यौ कुरुतः। शिष्यः क्षमा० पसाउ करी पंचमहाव्रतरात्रिभोजनवेरमणषष्ठ उच्चरावउ। ततो गुरुस्त्रिर्नमस्कारमुच्चार्य एकैकं महाव्रतं त्रीन् त्रीन् वारान् भाणयित्वा लग्नवेलायां इच्चेइयाइं पंचमहव्वयाइं इत्यादि त्रिर्भाणयति। यावल्लग्नवेला नायाति तावन्महाव्रतानि व्याख्यानयति, सर्वव्याख्यासमाप्तौ च संघवासार्पणप्रदक्षिणाकायोत्सर्गचतुर्विंशतिस्तवभणनं यावत् प्राग्वत् केवलं प्रदक्षिणायां पंचमहव्वयाइं राइभोयणवेरमणछट्ठाइं आरोवह इति शिष्योक्ते

गुरुर्वक्ति-आरोवेमो खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं सुत्तेणं अत्थेणं तदुभएणं । तथा इच्छा० पच आरोवियाइं इच्छामो अणुसट्ठिं इति शिष्योक्ते गुरुर्वक्ति-गुरुगुणेहिं घु आरोवामो खमासमणाणं गोअमाईणं महामुणीणं हत्थेण सुत्तेण । पुनः शिष्यः खमा० पसाउ करी दिग्बंध करउ । गुरुर्वक्ति-गुरुगुणेहिं वुड्ढिज्जा इति विशेषः, कायोत्सर्गानन्तरं मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य वन्दनकं दत्वा इच्छाकारेण० पवेयणं पवेउं । गुरु भणइ-पवेयह । शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा०पंचमहाव्रतरात्रिभोजनवेरमणछट्ठ आरोवणत्थं निरुद्ध करेसिउं । गुरु करिज्यो । शिष्यो वन्दनकं दत्वा आचामाम्लप्रत्याख्यानं करोति । पुनः शिष्य खमा० पसाउ करीउ दिग्वध करउ । गुरुः करेमो इत्युक्त्वा तच्छिरसि वासान्निक्षिपन् दिग्बंधमेव करोति-हे तपोधन ! तुज्झ वेरशाखा शाखा कोटिगण गण चंद्रकुल कुल गुरु अमुक उपाध्याय इमे इत्युक्त्वा तच्छिरसि वासान्निक्षिपन् दिग्बंधमेवं करोति-अहो ! महत्तरा महत्तरेत्यधिकं। शिष्य इच्छं, खमा० पसाउ करीउ अनुशास्ति दियउ । सा चेय.

॥ एकोनविंशाधिकारः समाप्तः ॥

(२०) दध्याः शुद्धमहाव्रतानि सततं कुर्याः सदैव क्षमां, ज्ञानाभ्याससरिज्जलैरविरतं चित्तार्णवं पूरयेः ॥ यावज्जीवमतीवतीव्रविनयैराराधयेः स्वान् गुरून्, साधो किं बहुना प्रमादरहितः शश्वत् क्रियायां भवेः ।१।

यथा—पंचमहव्वयाइं, पच सालिकणाय ठवं । रोहिणिवहुनाएणं, वड्ढेयव्वाइं रोवेउं ॥ २ ॥

तस्याश्चेयं कथा—

पुरे राजगृहे श्रेष्ठी, निपुणो धनवान् धनः। भार्या भद्रेति तस्याभू–द्भद्रिका शीलशालिनी ॥ १ ॥
धनपालो धनदेवो, धनदो धनरक्षितः । चत्वारस्तनयास्तस्य, पुरुषार्था इवांगिनः ॥ २ ॥
धनश्रीर्धनदेवी च, धन्या च धनवत्यभूत्। सहचर्यश्चतस्रोऽमू–स्तेषां छाया इवाद्भुताः ॥ ३ ॥
दध्यिवान् वार्धके श्रेष्ठी, धर्मः कार्योऽधुनाऽऽवयोः । ततो वधूपरीक्षाऽन्त–र्विधेया मे यथोचितम् ।४।
ततो निमंत्रयामास, दिने श्रेष्ठी द्वितीयके । सर्वान् वैवाहिकान् बन्धून्, नानाभोज्यान्यकारयत्।५।
भोजनानन्तरं श्रेष्ठी, सर्वेषां पश्यतां सताम्। आहूयाहूय सर्वासां, वधूनामार्पयत् करे ॥ ६ ॥
पञ्च पञ्च कणान् शाले, रत्नानीव प्रयत्नतः । ऊचे च प्रार्थिता मेऽमी, पुनरर्प्यास्तथाविधाः ॥७॥
आद्या दध्यौ वधूः श्रेष्ठी, निश्चितं विकलोऽभवत्। नो चेत् कृत्वेदृशं मेला-पकं दद्यात् किमीदृशम् ? ।८।
योग्योऽभूद्दातुमद्यैवं–विधे स्वजनसंगमे। हारो वा मुकुटो वाऽपि, विस्फुरन्मणिमौक्तिकैः ॥ ९ ॥
वृद्धीभवतः पंचा–निष्टी मनुजस्य वर्धते यस्मात्। दुर्भाषिता रुषणता, निस्त्रपता कृपणता भीतिः ।१०।

उज्झांचकार साऽतस्तान्, गृहावकरवद्वहिः। अर्पयिष्येऽर्थितानन्यान्, शालीनाकृष्य कोष्ठकात्॥११॥
द्वितीया भुक्तिशीलत्वा–त्रिस्तुष्याभुंक्त तान् पुनः। शुश्रावेव वचो नेति, पुनरप्यां इमेऽर्थिताः॥१२॥
तृतीया तु करंडान्त-र्ग्रन्थौ वध्वाऽक्षिपत्सुधीः। तान् कियद्भ्यः कियद्भ्योऽथ, दिनेभ्यः समभालयत्॥१३॥
चतुर्थी तु समाहूय, समीपग्रामतोऽग्रजम्। अर्पयामास तान् शालीन्, बभाषे चेति तं प्रति॥ १४ ॥
धान्यवामी प्रबन्धेन, यद्दत्ताः श्रेष्ठिना ततः। उप्त्वोप्त्वा वृद्धिमानेयाः सर्वेऽपि प्रतिवत्सरम्॥ १५ ॥
माननीया न च स्वेषां, न परेषां तु जातुचित्। मूढकेषु पृथग्बध्वा, धारणीयाः प्रयत्नतः ॥ १६ ॥
विधायोत्सवं तादृक्षं, वधूभ्योऽदाद्यदीदृशम्। ज्ञायते कारणं नात्र, स्वजनाश्चेति दध्यिरे ॥ १७ ॥
न च निःकारणं श्रेष्ठी, चेष्टते धीमनोधनः। पुनस्तदर्थनायां च, व्यक्तमेतद्भविष्यति ॥ १८ ॥
षष्ठे वर्षे पुनः श्रेष्ठी, कृत्वा तादृशमुत्सवम्। तथैव प्रार्थयामास, वधूभ्यस्तान् कणान् सुधीः ॥१९॥
आद्याऽऽर्पयत्कणान् पश्च, श्रेष्ठिनः सोऽथ पृष्टवान्। त एवैतेऽथ सोचे ते, उज्झिताः कोष्ठगास्त्विमे॥२०॥
द्वितीया त्ववदत्तात, स्थित्वा रहसि तत्क्षणात्। अपनीय त्वचं त्वेषां, भक्षयामि स्म तानहम् ॥२१॥

पुनस्तृतीययाऽऽनीय, स्वालंकारकरण्डिकाम् । ग्रन्थिमाछोट्य तातस्य, त एवार्प्यन्त शालयः ॥२२॥
चतुर्थी पुनराचख्यौ, तानानेतुमितः पितः । मद्बंधुसन्निधौ ग्रामे, प्रेष्यतां शकटव्रजः ॥ २३ ॥
तदाकर्ण्य जनाः श्रेष्ठी, दध्युः सर्वेऽपि विस्मिताः । किमेतदेतया प्रोक्त-मवाग्मनसगोचरम् ॥ २४॥
ततः पप्रच्छ तां श्रेष्ठी, सुते ! किमिदमुच्यते ?। तत्कणपंचकहेतोः, किं शकटौघैः करिष्यसि ? ॥२५॥
अथोचे सा मया भ्रातुः, पार्श्वात्ते भुवि रोहिताः। आद्येऽब्दे पंच पल्ल्यस्तै-र्जातास्ताभिश्च मूढकः ॥२६॥
तेन मूढशतं तस्मात्, पंच मूढसहस्रकाः । तैः पंच मूढलक्षाणि, व्ययशुद्धानि जज्ञिरे ॥ २७ ॥
श्रेष्ठी तत्क्रिययाऽरज्यत्, सर्वोऽपि स्वजनस्तथा। शशंसे साऽथ तैः सर्वै-स्तदानीं विस्मिताननैः ॥२८॥
अहो अस्याः कला काऽसौ, विचारः कीदृशो हृदि ?। मतिः संभाव्यते नेयं, सरस्वत्या अपि ध्रुवम् ॥ २९ ॥
अथापृच्छज्जनान् श्रेष्ठी, संप्रत्यावामुभावपि । करिष्यावो जिनेन्द्रस्य, धर्मं निर्मलमानसौ ॥ ३० ॥
कुटुंबभारमारोप्य, तनयेषु स्नुषासु च। गृहकृत्यं ततः किं किं, क्व क्व ब्रूत नियोज्यताम् ॥ ३१ ॥
हुं ज्ञातोऽस्याधुना भावः, परीक्षेयं कृतामुना। ऊचुस्तेऽथ त्वदन्यो न, ज्ञाता तत्त्वयमादिश ॥ ३२ ॥

उज्झनं सर्वमप्याद्या, भुक्तिकृत्यं द्वितीयका। कोशैश्वर्यं करोत्वन्या, सर्वैश्वर्यं चतुर्थिका ॥ ३३ ॥
इत्युक्तं श्रेष्ठिना सर्वे-र्बहु मेने विकल्पनम्। श्रेष्ठ्यथानाययद्ग्रामात्, तस्याः शालीननःशतैः ॥ ३४ ॥
अथोज्झिता भोगवती, रक्षिता रोहिणी तथा। यथार्थानीति नामानि, तासां दत्तानि तैर्जनैः ॥३५॥
ततस्त्वमपि भोः साधो !, मा स्म भूस्तिसृणां सदृक्। रोहिणीसदृशो भूया, व्रतान्यारोपयन् जने ॥३६॥
भवताऽपि च चतुर्थवधूवत् शालिसमानपंचमहाव्रतानि प्रतिपालनीयानीति वदन् गुरुः शिरसि वासान्निक्षिपति। ततः सर्वेऽपि साधवः साध्व्यः श्रावकाः श्राविकाश्च तच्छिरसि वासान्निक्षिपन्ति। वासेषु निक्षिप्यमाणेषु शिष्य इति वदति-यत् अम्हाणं तुम्हेहिं गुरूहिं पंच महव्वयाइं आरोवियाइं वासनिक्षेपकाश्च तम्हा णं तुम्हेहिं पंच महव्वयाइं आरोवियाइं ति जम्पंति। इत्युपस्थापनाविधिकथा समाप्ता।

इच्छामि ख० इच्छाका० तुब्भे अम्ह अमुक मंडली अणुजाणह। गुरु भणइ-इच्छं, अणुजाणामि खमा० संदिसह किं भणामि ?। गुरु वंदित्ता पवेहं। शिष्य-इच्छं, खमा० इच्छाका० अमुक मंडली अणुन्नाया इच्छामो अणुसट्ठिं। गुरु भणइ-अणुन्नाया २ खमासमणाणं गोयमाईणं महा० अमुगमंडली अणुन्नाया। शिष्यः-इच्छं, खमा० तुम्हाणं पवेइया संदिसह साहूणं पवेएमि। गुरु-पवेह। शिष्य-इच्छं, खमा० नउकार खमा० तुम्हाणं पवेइआ साहूणं पवेइआ संदिसह काउस्सग्ग गु० करउं। गुरु करउं खमा० अमुगमंडली अणुन्नावणी करेमि का० लोग० उच्छ्वास २७ पारी० लोग० १

सुत्ते अत्थे भोयण–काले आवस्सए य सज्झाए । संथारए य मंडलि, अंबिलए सत्ततो कुणइ ॥१॥

अत्रोपधानतपसी चानुष्ठानं केवलं अमुकमंडलि अणुजाणावणत्थं निरुद्ध करिसउं । इति भेदाः ॥

॥ विंशाधिकारः समाप्तः ॥

(२१) अथ साधुदिनचर्याविधिः–इह साधवः पाश्चात्यरात्रिघटिकाचतुष्टयसमये पंचपरमेष्ठिनमस्कारं पठन्तः समुत्थाय—

किं मे कडं किं च मे किच्चसेसं, किं सक्कणिज्जं न समायरामि ।
किं मे परो पासइ किं च अथा(प्पा), किं वा खलियं न विवज्जयामि ॥ १ ॥

इत्यादि विचिन्त्य ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य चैत्यवन्दनां कृत्वा समुदायेन कुस्वप्नदुःस्वप्नकायोत्सर्गं गुरून् वन्दित्वा यथाज्येष्ठं साधुवन्दनं, श्रावकाणां तु मिथो वन्दनं भणितं । ततः क्षणं आदेशादानेन स्वाध्यायं विधाय ततः खमा० इच्छा० पडिक्कमणइ ठाउं, इच्छं, खमा० सव्वस्स वि राइयदुच्चिंतियदुब्भासियदुच्चिट्ठियइमणिवयणिकाइं मिच्छामि दुक्कडं । शक्रस्तवभणनं । ततश्चारित्रशुद्ध्यर्थं करेमि भंते काउस्सग्गं उज्जोयचिंतणं । न पुनरादावेव अतिचारचिन्तनं, निद्राप्रमादेन स्मृतिवैकल्पसंभवात् । ततो दर्शनशुद्ध्यर्थं लोगस्स उज्जोअगर उज्जोयचिंतणं । ज्ञानशुद्ध्यर्थं पुक्खरवर उस्सग्गो, अचक्खु-विसइ जोगु वोसिरियउ इत्याद्यतिचारचिन्तनं । श्रावकाणां तु नाणम्मि दंसणंमि त्ति गाथाष्टकचिन्तनं । ततो मंगलार्थं सिद्धाणं बुद्धाणमिति स्तुतीनां भणनं, मुहपत्ति पेहणं, वंदणयं, उपविश्य प्रतिक्रमणसूत्रभणनं अब्भुट्ठिओमि आराहणाए

क्षमित्वा वंदणयं खामणय, यदि पञ्चाद्याः साधवो भवन्ति तदा त्रयाणां तत्क्रियाणां तत्र रात्रिके दैवसिके पाक्षिकादिसत्क-पुद्‌गलिखामणेषु पञ्चविवारः सकल खामणकद्वयं भणन्ति घमणीयास्तु परपत्तियं पदात् अविहिया सारिया वारिया चोइया पडिचोइया मणेण वायाए काएण वा मिच्छामि दुक्कडं इति भणंति । अथ वंदणयपुव्व छम्मासियचिंतयात्थं आय-रियउवज्झाए उस्सग्गा छम्मासियचिंतयं करिउ पच्चक्खाणं जाव उओयं भणित्ता मुहपत्तिपडिलेहणं वंदणयं पच्चक्खाणं इच्छामो अणुसट्ठिं, विशाललोचनदलं० इति स्तुतित्रयभणनं शक्रस्तवः पूर्णा चैत्यवन्दना अस्तोत्रा श्रावकाणां तु सस्तो-त्रा, पश्चात् साधु घमा० इच्छा० बहुवेल संदिसावउं, इच्छ, घमा० बहुवेल करिसउं, इच्छं, आचार्योपाध्यायसर्वसाधुचमा-भमणानि मुहपत्ती रयहरणं निसिज्ज दुगचोलपट्टसंथारोउत्तरपट्ट कप्पतिय दस पेहा उग्गए सूरे इयत्यां वेलाया प्रतिलेखना-भणनं माहो याहुपत्ती वि य इत्यादि भावना गाथाभणनं इति प्राभातिकप्रतिक्रमणविधिः । संग्रहगाथा—

सामाइरिउस्सग्गो, देवगुरुवंदणं च सज्झाओ। उस्सग्गतियं पुत्ती, वंदणमालोयणं सुत्तं ॥ १ ॥

वदणयं खामणं वं–दणं च छम्मासियं च मुहपत्ती । वंदणपच्चक्खाणं, तित्तिमुई देववंदणया ॥२॥

ततो मुखवस्त्रिका रजोहरण पादप्रोञ्छनकं चोलपट्टकं च प्रतिलिख्य घमा० इच्छा० पडिलेहउ, इच्छं इत्युक्त्वा गुरोः संस्तारकाणुपधिं प्रतिलिख्य घमा० इच्छा० मुहपत्ती पडिलेहउं इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलेखयति । ततः क्षमा० इच्छा० उवहिं संदिसावउ, इच्छं, घमा० उवहि पडिलेहउ, इच्छं, संस्तारकोत्तरपट्टपट्टीकंबलिकादिकं प्रतिलिख्य वसतौ प्रमार्ज-

तावां कार्यके उद्वृत्ते सर्वेऽपि गुरोरग्रे स्वाध्यायमंडल्यामागत्य स्वाध्यायं कृत्वा क्षमाश्रमणद्वयेन उपयोगकायोत्सर्गं एक-चित्ताः कुर्वन्ति, ततो यथाज्येष्ठं वंदित्वा साधवः पठन्तः सन्ति। शीतकाले तु मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य स्वाध्यायोपयोगी कृत्वा क्षमाश्रमणाभ्यां कप्पं संदिसावउं कप्पं पडिगाहिसउं इत्युक्त्वा कप्पं गृह्णंति। प्रहरानन्तरं चासंदेशितोऽपि कल्पते गृहीतुं कल्पः। ततः पादोनपौरुषीसमयं ज्ञात्वा प्रतिलेखनां भवंति। तज्ज्ञानोपायश्चायं—

आसाढे मासे दुपया, पोसे मासे चउप्पया। चित्तासुएसु मासेसु, तिपया हवइ पोरसी ॥ १ ॥

अंगुलं सत्तरत्तेण, पक्खिणं तु दुरंगुलं। वड्ढए हायए वावि, मासेण चउरंगुलं ॥ २ ॥

जिट्ठामूले आसाढसावणे छहिं अंगुलेहिं पडिलेहा। अट्ठहिं बीयतियंमि, तइए दस अट्ठहिं चउत्थे ॥३॥

इत्युद्देशतः पौरुषीज्ञानं। निश्चयतश्चैतत्–

अयणाईण दिणगणे–गट्ठिभाईए लद्धे। उत्तरदाहिणमाई, पोरिसिपयसुद्धपक्खेवो ॥ १ ॥

अयनं उत्तरायणं दक्षिणायनं च त्र्यशीत्यधिकशतदिनप्रमाणं। तत्र सर्वोत्तरायणप्रथमदिने मकरसंक्रान्तौ चतुर्भिः पादैः प्रतिलेखनां भवति, सर्वदक्षिणायनप्रथमदिने कर्कसंक्रान्तौ पदद्वयेन। तत्रोत्तरायणदिनगणे १८३ अष्टगुणे एकषष्टि-भक्ते लब्धं चतुर्विंशत्यंगुलरूपं पदद्वयं, तदुत्तरायणान्त्यदिने पदचतुष्टयात्पात्यते। दक्षिणायनदिनगणे तु तथाकृते लब्धं

पददयं, तदन्यदिने पदद्वयोपरि प्रक्षिप्यते । एवं क्रमेण सर्वपचार्धे पंचप्रहराधिकदिनसप्तकरूपेऽङ्गुलं, सर्वपचे प्रहरद्वयाधिकपंचदशदिनरूपेऽङ्गुलद्वयं, सर्वमासे च तु प्रहराधिकत्रिंशद्दिनरूपेऽङ्गुलचतुष्कं दक्षिणायनानन्तर वर्धते उत्तरायणानन्तरं च हीयते, इति नैश्चयिकं पौरुषीज्ञानं ।

अथ पात्रोपकरणं प्रतिलिख्य आवश्यक्या चैत्यगृहे गत्वा चैत्यवन्दनां विधाय निसीही, नमो खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं ति भणंतः प्रविश्य प्रतिक्रान्तेर्याः पठंतः सन्ति, भिक्षाचर्याकाले च मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य क्षमा० इच्छा० ठाणु करउं इच्छं इत्युक्त्वा पात्राणि प्रतिलिख्य पात्रबन्धे निक्षिप्य गृहीत्वा तुंबकं चादाय प्रावृत्य आवश्यिकीं कृत्वा.

अक्खीणमहाणसिलद्धि–संजुओ जयइ गोयमो भयवं । जस्स पसाएणज्ज वि, साहुणो सुत्थिया भरहे।१।

इति भणित्वा जुगुप्सिताप्रीतिकरस्थापनाकुलवर्जं शेषेष्वटित्वा द्विचत्वारिंशद्दोषविशुद्धं भक्तपानकमादाय वसतिद्वारमागत्य मुखवस्त्रिकया शिरःपुरोभागं प्रमार्ज्य रजोहरया पादौ प्रमृज्य निसीही नमो इत्यादि भणन्तोऽन्तः प्रविश्य कंबलींपटीं पाविलयिन्यां विलग्य ऊर्ध्वस्था एव नत्वा ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रामन्ति, कायोत्सर्गे च किं कस्य गृहेऽटितं को वा हरित्काद्यादिसंघट्टादिकोऽतिचारः संजात इति विचिन्त्य चतुर्विंशतिस्तवं भणित्वा क्षमा० इच्छा० गमणागमणं आलोयइ, इत्थं उपाश्रये हुंता आवसी करीउ बहुठाओ नदिगिया पाइड उदवउं पडिग्गहियउं निसीही नमो इत्यादि भणित्वा वसतिं पइट्ठा,

भावते आते जं खंडियं जं विराहियं तस्स मिच्छामि दुक्कड, खमा० इच्छा० पाहुडीहवउं आलोयहं, इच्छं, सोढी भ्यापारंती एगदा तिपोगलिया अडाविया इत्यादिक्रमेण सर्वमालोच्य आगिलिया पाछिलिया पाडुलिया सव्वा सेसा साहुपाउग्गा दुरालोइय दुप्पडिकंतभत्तपाणगोअरचरी पडिकमउं, इच्छं, पडिकमामि गोयरचरियाए इत्यादि तस्स मिच्छामि दुक्कडं ति पर्यंत उक्त्वा तस्स उत्तरीकरणेणं ति भणित्वा कायोत्सर्गं कुर्वन्ति, तत्र च—

अहो जिणेहिं असावज्जा, वित्ती साहूण देसिया । मुक्खसाहणहेउस्स, साहूदेहस्स धारणा ॥ १ ॥

इति गाथां विचिन्त्य चतुर्विंशतिस्तवं भणंति । ततः खमा० इच्छा० पारावउं नवकारसहिउ कियउं चउहार विगइं वियासणइ वियासणइं भातपाणी पारावउं, इच्छं, नमस्कारं भणित्वा खमा० इच्छा० चैत्यवंदना करिसउं मत्थेण वंदउ पसाओ करिउ अनुग्रहउ इति भणन्तः गुरोः पात्राणि दर्शयित्वा भूमौ पिधाय भुञ्जति, ततश्चैत्यवन्दनां विधाय स्वाध्यायं कुर्वंति—

वेयणवेयावच्चे, इरियट्ठाए य संजमठाए । तह पाणवत्तियाए, छट्ठं पुण धम्मचिंताए ॥ १ ॥

जह सगडक्खावंगो, कीरइ भरवहणकारणा नवरं। तह संजमभरवहण—ट्ठयाए साहूण आहारो ॥ २ ॥

अरसं विरसं वावि, सूइयं च असूइयं । अन्नं राज इवामुक्तं, मंथुकुम्मासभोयणं ॥ ३ ॥

बायालीसेसणसं—कडम्मि गहणम्मि जीव न हु छलिओ। इन्हिं जह न छलिज्जसि, भुंजंतो रागदोसेहिं॥४॥
बत्तीसं किर कवला, आहारो कुच्छिपूरओ भणिओ। पुरिसस्स महिलियाए, अट्ठावीसं भवे कवला ॥५॥
अद्धमसणस्स सव्वं—जणस्स कुज्जा दवस्स दो भागे। वाउयवियारणट्ठा, छब्भागं ऊणयं कुज्जा ॥ ६ ॥
हियाहारा मियाहारा, अप्पाहारा य जे नरा। न ते विज्जा चिकिस्संति, अप्पाणं ते चिकिस्संति ॥७॥
रागेण सइंगालं, दोसेण सधूमगं वियाणाहि। रागद्दोसविमुक्को, भुंजिज्जा सुद्धचित्तो य ॥ ८ ॥
असुरसुरं अचवचवं, अदुयमविलंबियं अपरिसाडि। मणवयणकायगुत्तो, भुंजइ इह पक्खिवणसोही ॥९॥
अणवज्जाहाराणं, साहूणं निच्चमेव उववासो। उत्तरगुणवुड्ढिकए, तह वि हु उववासमिच्छंति॥१०॥
पिंडं असोहयंतो, अचरित्तीइच्छं। चारित्तम्मि असंते, सव्वा दिक्खा निरत्थया ॥ ११ ॥
जीवा सुहेसिणो तं, सिवम्मि सो संजमेण सो देहे। सो पिंडेसण सदोसो, पडिकुज्जे इमो नेया ॥१२॥
दुल्लहा य मुहादाई, मुहाजीवी वि दुल्लहा। मुहादाई मुहाजीवी, दो वि गच्छंति सोग्गइं ॥ १३॥
इत्यादि। ततः साधुषु सर्वेष्वागतेषु भोजनमण्डपान्यासुपविष्टेषु अनुग्रहं कुरुतेति भणन्तः साधून् यथादृष्टं निमंत्रयंति।

तत्र यदि कोऽपि किञ्चिदिच्छेत्तदा तत्तस्य दद्युः, न वा कोऽपीच्छेत्तत उपविष्टा एव मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य क्षमा० इच्छा० अभिनवागता भणंति–मोयणमंडलि ठायहं, अन्ये तु नैतद्भणंति, किं तु पावरउं पडिगाहउं, इच्छं, क्षमा० इच्छा० समु- द्देसु करउं, इच्छं, ततो मुखं प्रतिलिख्य यथोक्तविधिना भुंजते, भुक्तांते च क्षमा० इच्छा० का० पात्रप० करउं, इच्छ- मित्युक्त्वा पात्राणि प्रक्षाल्य जलं पीत्वा तर्पयित्वा तानि शोषयित्वा एकान्ते विमुच्य, ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य देवान् वंदित्वा उच्चारभूमिं व्रजन्ति, तत्र क्षमा० इच्छा० का० ईसान वोसिरिउं इत्युक्त्वा शुद्धस्थंडिले नैर्ऋत्यकोणे उच्चारप्रस्रवणे कृत्वा उत्थाय क्षमा० इच्छा० निर्वउं ३ पउंउ इच्छं इत्युक्त्वा शौचं विधाय का ईसान वोसिरी निर्वा ३ था वोसिरे २ इत्यभि- धायागत्य निसीही नमो इत्यादि भणतो वसतौ प्रविश्य ऐर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य क्षमा० इच्छा० गमणागमण आलोयहं उपाश्रय हुंता आवसी करिउं बहिर्भूमि गिया दिसालोउ कियउ थंडिलं पडिलेहियं का ईसान वोसिरि निर्व्यात्रेथा निसीही करीउ वसति आव्या आवते० । अथ पठंति त्रिप्रहारिकायां च क्षमा० इच्छा पडिलेहणा करउं इच्छं, क्षमा० इच्छा वसति- पवासवउं, वेतिसउं, इच्छं, इत्युक्त्वा मुखवस्त्रिकां पादप्रोञ्छनकं चोलपट्टकं च प्रतिलिख्य क्षमाश्रमणेन गुर्वासनादीनि प्रतिलिख्य वसतौ प्रमार्जितायां कार्यके उद्धृते समुदायेन गुरोरग्रे मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य स्वाध्यायं कृत्वा वन्दनं दत्त्वा प्रत्याख्याय क्षमा० इच्छा० उवहिथंडिल संदिसावउ, इच्छं, क्षमा० इच्छाए उवहिथंडिल पडिलेहसिउं, इच्छं, ततो गुरून् वंदित्वा साधून् परस्परं यथाक्रमं प्रणम्य पात्राणि प्रतिलिख्य शिक्यकं कृत्वा रजोहृत्यादि संस्तारकान्तमुपधिं प्रतिलिख्य पठन्तः सन्ति, संध्यायां यदा दश २ का–के–स्थंडिलानि कालभूमीश्च तिस्रः प्रतिलेखयन्ति । ततो गोचरचर्याप्रतिक्रमण-

दिवसचरिमप्रायश्चित्तकायोत्सर्गाः । ततो नवागतानां खमा० इच्छा० पडिकमणमंडलिसज्झायमंडलिसथारामंडलि ठायइं इति भणनपूर्विकाऽन्येषां त्वेषा एव संपूर्णा चैत्यवन्दनाऽस्तोत्रा । ततो गुरून् वंदित्वा यथाज्येष्ठं साधुवन्दन खमा० इच्छा० पडिकमणइ ठायइ, इच्छं, खमा० सव्वस्स वि देवसियं० करेमि भंते काउस्सग्गो समग्रं दिनातिचारचिन्तार्थ, श्रावकाणां तु नाणम्मि दंसणम्मि इति गाथाष्टकचिन्तार्थं । अथ उज्जोयं भणित्ता मुहपत्तीपेहणं वंदणयं आलोयणं उपविश्य पडिक्कमणसूत्र भणन्ति । ततः अब्भुट्ठिओमि आराहणाए भणित्ता वंदणयं खामणयं वंदणयपुव्वं चरित्तसुद्धिनिमित्तं आयरियउवज्झाए. काउस्सग्गो उज्जोयदुगचिंतणं । ततो दंसणसुद्धिहेउं उज्जोयं भणित्ता उस्सग्गो उज्जोयचिंतणं तओ नाणसुद्धिकए पुक्खरवर काउस्सग्गो उज्जोयचिंतणं । अथ शुद्धचारित्रदर्शनश्रुतातिचारामंगलार्थं .सिद्धाणं बुद्धाणं पंच गाथा भणित्वा सुयदेवयाए उस्सग्गातीए पुई नमुक्कारं भणित्ता मुहपोत्तीपेहणं । ततो यथा राज्ञा कार्यायादिष्टा पुरुषाः प्रणम्य गच्छन्ति कृतकार्याः प्रणम्य निवेदयन्ति, एवं साधवोऽपि गुर्वादिष्टा वंदनकपूर्वं चारित्रादिशुद्धिं कृत्वा पुनर्निवेदनाय वन्दनं दत्त्वा भणन्ति-- इच्छामो अणुसट्ठिं नमोऽस्तु वर्धमानायेति स्तुतित्रयभणनं शक्रस्तवस्तोत्रभणनं दुक्खक्खओ कम्मक्खओ० आचार्योपाध्याय-सर्वसाधुखमाखमणानि, खमा० इच्छा० सज्झाउ संदिसावउं, खमा० इच्छा० सज्झाउ करउं ।-ततः स्वाध्यायं कृत्वा गुरून् वंदित्वा यथाज्येष्ठ साधुवन्दनं, इति दैवसिकप्रतिक्रमणविधिः । संग्रहगाथाः—

जिणमुणिवंदणअइआ–रुस्सग्गोपोत्तिवंदणालोए । सुत्तं वंदणखामण–वंदण तिन्नेव उस्सग्गा ॥१॥

चरणादंसणनाणे, उज्जोअ दुन्नि एक्कइक्कया । सुयदेवया दुस्सग्गा, पोत्ती वंदणं तिसुईत्तं ॥ २ ॥

पाक्षिकदिने तु दैवसिकप्रतिक्रमणमध्ये अब्भुट्ठिओमि आराहणाए वंदामि जिणा चउवीसं इत्यनन्तरं पक्खियमुह-पत्तीपेहणं वंदणयं संबुद्धा खामणं पाक्षिके त्रयाणां चतुर्मासके पंचानां सांवत्सरिके सप्तानां साधूनां । अथ पक्खियालोयणं पाक्षिकचातुर्मासिकसांवत्सरिकालोचनेषु पडिक्कमइ चउत्थेण छट्ठेण अट्ठमेण इत्यादेशेन क्षामणं गुरुर्ददाति । ततो गुरु-र्वन्दनकं दत्त्वा इममालापकं भणति, गुर्वभावे सर्वे साधवः श्रावका वा समं वंदनकं दत्त्वा इममालापकं भणंति । ततो गुरु-रुत्थाय वक्ति-इच्छाकारेण अह्मकतपोधन ! । ततः स गुरून् वंदित्वा भणति-इच्छामो अणुसट्ठिं । अथ गुरुर्भणति-अब्भु-ट्ठिओ हं पत्तेयखामणेणं अब्भिंतरपक्खिउ खामेउं । शिष्यः-अहमवि खामेमि तुब्भे इत्युक्त्वा गुरुचरणलग्नः गुरुश्च किंचि-न्नतवपुः खामेमि पक्खिय पन्नरसन्हं दिवसाणं पन्नरसन्हं राईणं जं किंचि अपत्तियं परपत्तियं इत्यादि सकलमपि क्षामणकं भणति अहो तपोधन ! अर्थचिउअसमाधातुअसंतोपुस्थातुकाइंउ जं तुम्ह किं उ तं सर्वं क्षमे मिच्छामि दुक्कडउ । शिष्यस्तु भणति-प्रभो ! जं काइं मइ अमाचि आविनय अवज्ञा आशातना नतुमृकी तहिं सर्वहिं पसाउ करीउ खमेउ मिच्छामि दुक्कडं । एवं सर्वेऽपि साधवो यथाज्येष्ठं क्षामणकं कुर्वन्ति । श्रावकस्त्वेवं भणति-प्रभो ! जं काइं मइ अभक्ति आविनओ अवज्ञा ततन तुम्ह की तहिं सव्वहिं पसाउ करी खमेउ मिच्छामि दुक्कडं । एवं सर्वेऽपि साधवो यथाज्येष्ठं क्षामणकं कुर्वन्ति । श्रावकस्त्वेवं भणति-क्षमा० अब्भुट्ठिओ हं पत्तेयखामणेणं अब्भिंतरपक्खिउं खामेउं । साधुः-अहमवि खामेमि तुब्भे इति ।

ततः श्राद्धः साधुपादलग्नः खामेमि पक्खिय इत्यादि सकलमपि क्षामणकं भणति । साधुस्तु परपत्तियं ति पदात् अविहिणा सारिया वारिया चारिया चोइया पडिचोइया मणेण वा वायाए वा काएण वा मिच्छामि दुक्कडं ति भणति । श्रावकाणां तु मिथः क्षामणा एवं ज्येष्ठो भणति इच्छाकारइ अमुकसरीव वांदउं। कनिष्ठोऽप्याह–वांदउं खामउ ।ततो द्वावपि भणतः खामेमि पक्खियं पन्नरसन्हं दिवसाणं पन्नरसन्हं राईणं जं किंचि अपत्तियं परपत्तियं अविहि मारिया वारिया भणिया सिया मिच्छामि दुक्कडं । लघुस्त्वि‌ति भणन् ज्येष्ठस्य जानुनोर्लगति। पुनर्वंदिउ खामउं द्वावपि भणत· । एवं सर्वेषु क्षमितेषु उत्संघटितां मुखवस्त्रिकां प्रा‌तिलि‌ख्य देववदनकं दत्त्वा देवसियं आलोइयं पडिकंता इच्छाकारेण भगवन् पक्खिय पडिकमावेह इति गुरुक्तेऽन्येप्येतद्भणति । ततो गुरुर्भणति–सम्मं पडिक्कमह । ततः सर्वेऽपि क्षमाश्रमण दत्त्वा करेमि भंते सामाइयं० इच्छामि पडिक्कमिउं जो मे पक्खिओ अइयारो कओ इति भणित्वा गुरुराह–इच्छाकारेण अमुकतपोधन ! स मत्थेण वंदित्त्वा भणति–इच्छामो अणुसट्ठिं । गुर्वेक्ति–पाखियसुत्तु काढिउ सकिसि । स वंदित्वाऽऽह–तुम्हारइं पसाइं । पुनर्गुरुराह–इच्छाकारिं पाखियसूत्रउ काढउ । सोऽथ वंदित्वाऽऽह–इच्छा० पाखियसुत्तु काढउं, इच्छं, त्रिर्नमस्कारानुच्चार्य पाक्षिकसूत्रमूर्ध्वस्थो भणति, शेषसाधवस्तु पर्यंकजंघोदोहिकादिवज्रासनीत्यासनस्थाः कायोत्सर्गस्था वा यथाशक्ति शृण्वंति, श्रावकास्तु क्षमा० इच्छा० पाखिकसूत्र सांभलउं, इच्छं, इत्युक्त्वा शृण्वंति, केवलानां च श्रावकाणां प्रतिक्रामतां एकः स्थापनाचार्याग्रे क्षमा० इच्छा० पक्खियसुत्तु भणउ, इच्छं, ऊर्ध्वस्थः प्रतिक्रमणसूत्रमेव पाक्षिकालापेन भणति, शेषाः शृण्वंति । तदनु सर्वेऽप्युपविश्य प्रतिक्रमणसूत्रं भणंति अब्भुट्ठिओमि आराहणाए० वंदामि जिणे चउवीसं, करेमि भंते सामाइयं इच्छामि ठाउं

काउस्सग्गं० चतुर्विंशतिसूत्रान् चंदेसु निम्मलयरेत्यंतान् १२ चिंतयंति । अथ तं सकलं भणित्वा मुहपत्ती पेहणं वंद-
णयं समाप्तिखामणा पत्तियखामणाणि चत्तारि सावयाओ चत्तारि खमासमणाणि दिंति, तत्राद्ये पाक्षिकक्षामणे तुम्भेहिं
समं द्वितीये अहमवि वंदावेमि चेइयाइं, तइए सव्वं आयरियस्स संतियं चउत्थे नित्थारगपारगा होहि त्ति गुरूक्ते शि-
ष्याः इच्छामो अणुसट्ठिं इत्याहुः । गुरुराह–देवसिणिजिउ, एवं चातुर्मासके पक्खियशब्दस्थाने चातुर्मासकालापः सांव-
त्सरिकालापः मूलगुणोत्तरगुणकायोत्सर्गौ चातुर्मासके विंशतिः सांवत्सरिके चत्वारिंशं चतुर्विंशतिस्तवाः सनमस्काराश्चिन्त्यन्ते।
तथा श्रुतदेवताकायोत्सर्गस्थाने भवनदेवताकायोत्सर्गः तदीयस्तुतिभणनं च । इति पाक्षिकप्रतिक्रमणविधिः । संग्रहगाथे—

मुहपत्ती वंदणयं, संबुद्धा खामणं तहालोए । वंदण पत्तेयखामणाणि वंदणं सुत्तं ॥ १ ॥
सुत्तं अब्भुट्ठाणं, उस्सग्गो पुत्ति वंदणं देव । सम्मत्तखामणाणि य, चउरो तह थोभवंदणया ॥२॥

अथ प्रतिक्रमणसमाप्त्यनन्तरं स्वाध्यायमधीत्य प्रथमे रात्रियामे व्यतिक्रान्ते साधवः समुदायेन मुखवस्त्रिकां प्रतिलि-
ख्य खमा० इच्छा० राईसंथारइवाइसउ, इच्छं, खमा० इच्छा० चैत्यवंदना करउं, चैत्यवंदनां कृत्वा आचार्योपाध्याय-
सर्वसाधून् त्रिभिः क्षमाश्रमणैर्वंदित्वा अड्ढाइज्जेसु दंडकमुच्चार्य संस्तारकमंडल्यां गत्वा, भुवं प्रमार्ज्य संस्तारकं उत्तरपट्टं
च प्रतिलिख्य मेलयित्वा, भुवि प्रस्तार्य निसीही नमो इत्यादि भणन्तः संस्तारके उपविश्य नमस्कारं सामायिकं पंच
महाव्रतानि रात्रिभोजनविरमणषष्ठानि खामेमि सव्वजीवे० चतु० शरणातुरप्रत्याख्याने—

जइ मे हुज्ज पमाओ, इमस्स देहस्स इमाए रयणीए। आहारमुवहि देहं, सव्वं तिविहेण वोसिरियं ॥१॥
अणुजाणह संस्थारं, वाहुवहाणेण वामपासेण। कुक्कुडपायपसारण, अतरंत पमज्जए भूमिं ॥२॥
अणुजाणह परमगुरू, जो गुणगणरयणमंडियसरीरो। बहुपडिपुन्ना पोरिसि, राईसंथारए ठामि ॥३॥

। एकविंशोऽधिकारः समाप्तः।

इत्युचार्य स्वपिति। (२२) अथ योगनंदिविधिः-तत्र शिष्य खमा० इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह जोगं खिवह। गुरु उक्खिवामो। शिष्य इच्छ, खमा० इच्छा० जोगउक्खिवणत्थं चेइयाइं वंदावेह। गुरुः वंदावेमो। शिष्य इच्छ खमा० इच्छाकारेण भगवन् संदिसह चैत्यवंदना करउं। गुरु-करेह। शिष्य इच्छं भणित्वा नमस्कारशक्रस्तवचैत्यवंदना साचार्योपाध्यायसर्वसाधुक्षमाश्रमणां अड्ढाइज्जेसु दंडकान्ता करोति। अथ मुखवस्त्रिका प्रतिलिख्य वंदनकं दत्त्वाऽऽह-इच्छा० जोगु उक्खिवह। गु० उक्खि०। शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा० जोगउक्खिवणत्थं काउस्सग्ग करावउं। गु० करावेमो। शि० इच्छं, जोगउक्खिवणत्थं करेमि काउस्सग्गं इत्यादि सत्तावीसुस्सासं उज्जोयं चिंतइ पारित्ता तं सकलं भणइ। एवं योगोत्तीर्णस्य निक्षेपविधिरपि, केवलमनुष्ठाने पवयणं पवेयहं इच्छं इत्यनन्तरं क्षमा० इच्छाकारेण भगवन् संदिसह पडुप्पन्न विगई पारणउं करिसउं, इच्छं, खमा० इच्छा० विगइ लेसिउं, इच्छं, खमा० इच्छा० विगइ लियावणी काउ० सु। गु० करउं। इच्छं विगइ लियावणी करेमि काउस्सग्गमित्यादि। कायोत्सर्गे नमस्कारं चिंतयति।

पाठो वोत्क्षेपनिक्षेपौ कालिकानामेव योगानामारंभे तदुत्तरणे च, तथा पुनरुत्तीर्यापि तत्संघट्टकरणारंभे तानि कृत्वोत्तरणं च क्रियते, न पुनरुत्कालिकानामावश्यकादीनां । शि० खमा० इच्छा० आवश्यकश्रुतस्कंधु उद्दिसहु । गुरु उद्दि० । शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा० आ० उद्दिसणत्थं नंदि करउं । गु० करेमो । शि० इच्छं, खमा० इच्छा० आव० उद्दिसणत्थं नंदिकरणत्थं वासे निक्खेवेह । गुरु निक्खेवेमो इत्युक्त्वा प्राग्वत् वासनिक्षेपं करोति, तदंते नित्थारग० इति भणति । शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा० आवश्यकु उद्दिसहु । गुरु उद्दि० । शिष्य इच्छं, क्षमा० इच्छा० आव० उद्दिसणत्थं नंदि करु । गुरु करेमो । शिष्य इच्छं, खमा० इच्छा० आव० उद्दिसणत्थं नंदिकरणत्थं चेइयाइं वंदावह । गुरु वंदावेमो इत्युक्त्वा सीसे वामपासे ठविचा तेसिं समं चेइयाइ वंदइ । तओ सीसे वंदणगं दाविऊण आवश्यक उद्दिसणत्थं नंदिकरणत्थं काउस्सग्गं अप्पणा समं कारवेइ प्रागुक्तनंदिवत् । ततः शिष्य खमा० पसाउ करीउ नंदिसूत्र संभलावउ । ततो गुरुर्नमस्कारत्रयं भणित्वा नंदिसूत्रं श्रावयति, तच्चेदं–नाणं पंचविहं पण्णत्तं, तं जहा–आभिणिबोहियनाणं सुयनाणं ओहिनाणं मणपज्जवनाणं केवलनाणं । तत्थ चत्तारि नाणाइं ठप्पाइं ठवणिज्जाइं नो उद्दिसिज्जंति नो समुद्दिसिज्जंति नो अणुन्नविज्जंति सुयनाणस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ । जइ सुयनाणस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ किं अंगपविट्ठस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ अंगबाहिरस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ ? अंगबाहिरस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ ? । अंगपविट्ठस्स वि उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ अंगबाहिरस्स वि उद्देसो ४

पवत्तइ । जइ अंगबाहिरस्स वि उद्देसो ४ पवत्तइ किं आवस्सगस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ आवस्सगव-
इरित्तस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ ? आवस्सगस्स वि उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ आव-
स्सगवइरित्तस्स वि उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ । जइ आवस्सगस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो
पवत्तइ किं सामाइयस्स चउवीसत्थयस्स वंदणयस्स पडिक्कमणस्स काउस्सग्गस्स पच्चक्खाणस्स उद्देसो ४ पवत्तइ ? सव्वेसिं
वि एएसिं उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ । जइ आवस्सगवइरित्तस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ
किं कालियस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ उक्कालियस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ ? ।
कालियस्स वि उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ उक्कालियस्स वि उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ ।
जइ उक्कालियस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ किं दसवेयालियस्स १ कप्पियाकप्पियस्स २ चुल्लकप्पसुयस्स ३
महाकप्पसुयस्स ४ उववाइयस्स ५ रायपसेणियस्स ६ जीवाभिगमस्स ७ पन्नवणाए ८ महापन्नवणाए ९ नंदीए १० अणु-
ओगदाराणं ११ देविंदत्थयस्स १२ तंदुलवेयालियस्स १३ चंदाविज्झयस्स १४ पमायप्पमायस्स १५ पोरिसिमंडलस्स १६
मंडलप्पवेसस्स १७ गणिविज्जाए १८ विज्जाचरणविणिच्छयस्स १९ झाणविभत्तीए २० मरणविभत्तीए २१ आयविसोहीए
२२ संलेहणासुयस्स २३ वीयरागसुयस्स २४ विहारकप्पस्स २५ चरणविहीए २६ आउरपच्चक्खाणस्स २७ महापच्चक्खा-
णस्स २८ ? । सव्वेसिं पि एएसिं उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ । जइ कालियस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना
अणुओगो पवत्तइ किं उत्तरज्झयणाणं १ दसाणं २ कप्पस्स ३ ववहारस्स ४ इसिभासियाणं ५ निसीहस्स ६

महानिसीहस्स ७ जंबुद्दीवपन्नत्तीए ८ सूरपन्नत्तीए ९ चंदपन्नत्तीए १० दीवसागरपन्नत्तीए ११ खुड्डियाविमाणपविभत्तीए १२ महल्लियाविमाणपविभत्तीए १३ अंगचूलियाए १४ वग्गचूलियाए १५ विवाहचूलियाए १६ अरुणोववायस्स १७ वरुणोववायस्स १८ गरुलोववायस्स १९ धरणोववायस्स २० वेलंधरोववायस्स २१ वेसमणोववायस्स २२ देविंदोववायस्स २३ उट्ठाणसुयस्स २४ समुट्ठाणसुयस्स २५ नागपरियावलियाणं २६ निरियावलियाणं २७ वन्हिदसाणं २८ आसीविसभावणाणं २९ दिट्ठीविसभावणाणं ३० चारणसमणभावणाणं ३१ महासुमिणभावणाणं ३२ तेयग्गिनिसग्गाणं ३३ ?। सव्वेसिं पि एएसिं उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ । जइ अंगपविट्ठस्स उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ किं आयारस्स १ सुयगडस्स २ ठाणस्स ३ समवायस्स ४ विवाहपन्नत्तीए ५ नायाधम्मकहाणं ६ उवासगदसाणं ७ अंतगडदसाणं ८ अणुत्तरोववाइयदसाणं ९ पन्हावागरणाणं १० विवागसुयस्स ११ दिट्ठिवायस्स १२ ? । सव्वेसिं पि एएसिं उद्देसो समुद्देसो अणुन्ना अणुओगो पवत्तइ । इमं पुण पट्ठवणं पडुच इमस्स साहुस्स इमाए साहुणीए वा अमुगस्स सुयखंधस्स अमुगस्स अंगस्स वा उद्देसनंदी अणुन्नानंदी वा पयट्ठए। नंदी सम्मत्तं । इमं पुण पट्ठवणं इति वाचयां शिष्यशिरसि वासाक्षिपन् त्रिर्भणति । ततः संघवासार्पणं प्रदक्षिणात्रयदानं उद्देशनकायोत्सर्गो यावत् प्राग्नंदिवत् । केवलं प्रदक्षिणात्रयमध्येऽन्यत्रापि च श्रुतस्कन्धाद्युद्देशसमुद्देशानुज्ञासु उद्दिट्ठु २ इति शिष्योक्ते गुरु उद्दि० खमासमणाणं० सम्मं जोगो कायव्वो, समुद्दिट्ठु इत्युक्ते थिरपरिचियं करिज्जा, अणुन्नाओ २ खमासमणाणं० गुणेहं धरेयव्वं वड्ढमयं सम्मं धारिज्जा अन्नेसिं पि पवेइज्जा इति वासाक्षिपन् त्रिर्वक्ति। तदनु नित्थारग० । शिष्य इच्छं इति विशेषः । एवमन्या अपि योगनंद्योऽनयैव रीत्याऽङ्गश्रुतस्कन्धाद्यालापेन कार्याः । अथ योगानुष्ठानविधिः—इह

प्रमादविषयाः त्रिप्राहरिक्याश्च प्रतिलेखनाया भवनानन्तरं

योगे वहद्भिः प्रातः प्रतिक्रमणानन्तरं नमस्कारसहितप्रत्याख्यानं प्रमादविषयाः त्रिप्राहरिक्याश्च प्रतिलेखनाया भवनानन्तरं खमा० इच्छा० अंगपडिलेहण संदिसावउं, इच्छं खमा० अंगपडिलेहण करिसउं, इच्छं, खमा० इच्छा० मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० इच्छा० वसति पडिलेहिसउं आवट्टु इति सर्वदा कार्यं अनुष्ठाने च वंदनकं दत्त्वा इच्छा० पाउंसणाउं वगाठि संदिसावउं, इच्छं खमा० इच्छा० पाउछणइ टाइसउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पवयणउं पवेयउं, इच्छं, खमा० इच्छा० अमुकश्रुतसंदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पाउछणइ टाइसउं, इच्छं, खमा० इच्छा० पवयणउं पवेयउं, इच्छं, खमा० इच्छा० अमुकश्रुतस्कंध समुद्देसनंग उद्देसनत्थं मसुद्दिसणत्थं अणुजाणावणत्थं वा निरुद्ध करिसउं, इच्छं, अन्यच्च आचामाम्लदिने पाडीवारयाउं करिसउं, निविकृतिकदिने पाडीवारयाउं करिसउं इत्युक्त्वा द्वितीयवंदनकं दत्त्वा प्रत्याख्यानं करोति। ततः कालिकानागाढयोगेषु खमा० इच्छा० संघट्टउं संदिसावउं, खमा० संघट्टउं लेसिउं. इच्छं, संघट्टालियावणी करेमि काउस्सग्गं नमस्कारचिंतनं पारयित्वा वद्धवनं। अथ संघट्टं २ इति भणता दक्षिणहस्तेन रजोहरणदशिकानां च त्रिः स्पर्शनम्, भक्तपानग्रहणकाले च एवमेव संघट्टग्रहणकायोत्सर्गः कार्यः संध्यायां च संघट्टमोचणकायोत्सर्गश्च। आगाढयोगे तु संदिसावणायंतरं आपृच्छभूमौ स्थित्वा खमा इच्छा आउत्तवाणउ संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० आउत्तवाणउं लेसिउं, इच्छं, आउत्तवाणलियावणी करेमि काउस्सग्गं गऊयायाग्रांवाकांसासीसालोहहट्टुचामनखदंतवालरुधिरसुकीसानसुकीछोहीसुकीलादीथिरवट्टवाउछावणी करेमि काउस्सग्गं अन्नत्थ ऊससिएणं० नमस्कारचिंतनं पारयित्वा तद्भणन। अथ आउत्तवाणउ २ इति भणता दक्षिणकरेण रजोहरणदशिकानां त्रिः स्पर्शनं भक्तपानग्रहणकाले च संघट्टग्रहणकायोत्सर्गः आउत्तवाणाग्रहणकायोत्सर्गश्चेति द्वयं कार्यं, विकालानुष्ठाने च प्रथमवंदनके प्रत्याख्यानं द्वितीयवंदनके इच्छा० पाउंछण संदिसावउं, इच्छं, खमा०

इच्छा० क० पाउंछणउं ठाइसउं । कालिके तु इतोऽनन्तरं खमा० इच्छा० संघट्टउं मेल्हिसउं, इच्छं, खमा० इच्छा० संघट्टा-मेल्हावणी काउस्सग्गु करिसउं। आगाढयोगे तु संघट्टय खमासमणानन्तरम् खमा०इच्छा०आउतवाणउं मेल्हिसउं इच्छं,खमा० आउतवाणा मेल्हावणी कासु, गुरु करिसुउं, इच्छं । ततः संध्यायां द्वयोरपि मोचणकायोत्सर्गः कार्यः । भगवत्यंगानुज्ञानन्तरं द्वयोरप्यनुष्ठानयोर्न संघट्टया आउत्तवाण य खमासमणाणि, संध्यायां च मोचणकायोत्सर्गश्च न कार्याणि, केवलं आगाढ-योगांतं यावत् भक्तपानादानकाले आउत्तवाण य ग्रहणकायोत्सर्गः कर्तव्यः । अथ योगतपोविधिः—यत्र ग्रंथे एकः श्रुतस्क-न्धस्तत्रैकस्मिन् दिने श्रुतस्कंधस्य समुद्देशो द्वितीयस्मिन्ननुज्ञा । यत्र तु द्वौ तत्रैकस्मिन्नेव दिने श्रुतस्कंधस्य समुद्देशोऽनुज्ञा च । अंगानां च सर्वेषामप्येकस्मिन् दिने समुद्देशो द्वितीयदिनेऽनुज्ञा । तथा श्रुतस्कन्धानामंगानां च उद्देशसमुद्देशानुज्ञा-स्वाचामाम्लमेव, शेषदिनेषु चैकान्तरितमाचाम्लं निर्विकृतिकं च । कदाचित् स्वशिष्यादेः तपःशक्तिं दुर्बलां ज्ञात्वा गुरुर-नुग्रहं कृत्वा तृतीये पंचमे सप्तमे वा दिने आचामाम्लदिने निर्विकृतिकं ददाति । तथा श्रुतस्कंधानामंगानां च उद्देशेऽनुज्ञायां च नंदिर्भवति । ये चांगेष्वस्येनंतरश्रुतस्कन्धाः तेषामंगोद्देशनंद्यनंतरं स्वकीयोद्देशनंदिविनाऽपि उद्देशः क्रियते, अनुज्ञायां तु तस्यापि नंदिः । इहावश्यके एकः श्रुतस्कंधः षडध्ययनानि तस्याद्यदिने उद्देशनंदिः । तथा आद्याध्ययनस्य उद्देशसमुद्देशा-नुज्ञा द्वित्रिचतुःपंचषष्ठेषु दिनेषु तत्तत्संख्यस्याध्ययनस्य सप्तमेऽह्नि श्रुतस्कंधसमुद्देशोऽष्टमे तदनुज्ञा । दशवैकालिकेऽप्येकः श्रुतस्कन्धो दशाध्ययनानि द्वे चूलिके च, आद्यदिने श्रुतस्कंधोद्देशनंदिः, तथाद्याध्ययनस्योद्देशसमुद्देशानुज्ञा, पंचमाध्ययने द्वावुद्देशकौ, नवमे चत्वारः, ततो नवमवर्जशेषाध्ययनानां चूलिकयोश्च एकैकस्मिन् दिने उद्देशादयः, नवमस्य तु दिनद्वयेन-

एव दिनत्रयोदश, चतुर्दशे श्रुतस्कंधसमुद्देशः, पंचदशेऽनुज्ञा । अथवा आवश्यकदशवैकालिकयोराचाम्लेनोद्देशनंदिं विधाय
कालिकाध्ययनोद्देशानां तथैवाह्नि शेषाणामध्यायानां तु द्वितीये उद्देशादिक्षमाश्रमणानि दापयित्वा आचामाम्लेन श्रुत-
स्कंधं समुद्दिश्य तृतीयेऽह्नि नंदिं कृत्वाऽऽचामाम्लेन श्रुतस्कंधमनुज्ञाप्य चतुर्थेऽह्नि उच्चारयितुं कल्पते । तथा कालिकेष्वपि
चतुःकालानि त्रिकानि वा यथाबुद्धि गृह्णद्भिः स्तोकैरपि दिनैः समर्थितेषु तत्तद्ग्रंथकालेषु उच्चरीतुं कल्पते । पश्चादपि
आरंभदिनात्प्रतिपन्मास्या अर्वाक् नैकं न द्वे किंतु त्र्यादीनि संघट्टकानि कृत्वा तपः पूर्यते, न दोषः। उत्तराध्ययनाचारांग-
सूत्रकृतांगदशाध्ययनभगवत्यंगप्रश्नव्याकरणांगमहानिशीथानां तु यदि समर्थितेष्वपि कालेषु तपसि संपूर्णे कृते एवोच्चरीतुं
कल्पते, नान्यथा, उत्तराध्ययनग्रंथे एकः श्रुतस्कंधः षट्त्रिंशदध्ययनानि तस्याध्यायादिने आद्यकालेन श्रुतस्कंधस्योद्देशनंदिः,
तथाद्याध्ययनस्योद्देशानुज्ञा, शेषाणां तु चतुर्दशाध्ययनं यावत् एकैकेन कालेन च, नवरं चतुर्थमध्ययनमसंखयं तदेकेनाचा-
चामाम्लेनोद्दिश्य समुद्दिश्य च तस्मिन्नेव दिने द्वितीयेन कालेनानुज्ञाप्यते । यदि कश्चित्प्रथमप्रहरमध्ये तदध्येति द्वितीयदिने
च द्वितीयकालसत्कनिर्विकृतिकसंघट्टकं सर्वेषां योगिनां दीयते, नो चेत् द्वितीयदिने द्वितीयकालेन द्वितीयाचामाम्लेन तदनु-
ज्ञाप्यते, एवं दिनाः पंचदश, शेषाणास्तु अध्ययनद्वाविंशतेरेकैकदिने द्वयोर्द्वयोरित्येकादश द्वाभ्यां श्रुतस्कंधसमुद्देशानुज्ञे,
सर्वे मीलिता अष्टाविंशतिर्दिनाः कालाश्च । असंस्कृताध्ययनं चैतत्—

असंखयं जीविय मा पमायए, जरोवणीयस्स हु नत्थि ताणं ।
एवं वियाणाहि जणे पमत्ते, किं तुं विहिंसा अजया गिहिंति ॥ १ ॥

जे पावकम्मेहि धनं मणूसा, समाययंती अमईं गहाय ।
पहाय ते पासपयट्ठियं नरो, वेराणुबद्धा नरयं उविंति ॥ २ ॥
तेणे जहा संधिमुहे गहीए, सकम्मुणा कव्वइ पावकारी ।
एवं पया पिच्चं इहं च लोए, कडाण कम्माण न मोक्खु अत्थि ॥ ३ ॥
संसारमावन्न परस्स अट्ठा, साधारणं जं च करेइ कम्मं ।
कम्मस्स ते तस्स उ वेयकाले, न बंधवा बंधवयं उविंति ॥ ४ ॥
वित्तेण ताणं न लभते पमत्ते, इमम्मि लोए अदुवा परत्थ ।
दीवे पणट्ठे व अणंतमोहं, नेयाउयं दट्ठुमदट्ठुमेव ॥ ५ ॥
सुत्तेसु आवी पडिबुद्धजीवी, न वीससे पंडिए आसुपन्ने ।
घोरा मुहुत्ता अबलं सरीरं, भारुंडपक्खीव चरप्पमत्तो ॥ ६ ॥
चरे पयाइं परिसंकमाणो, जं किंचि पासं इह मन्नमाणो ।
लाभंतरे जीविय वूहइत्ता, पच्छा परिन्नाय मलावधंसी ॥ ७ ॥

छंदं निरोहेण उवेइ मोक्खं, आसे जहा सिक्खिय वम्मधारी ।
पुव्वाइ वासाइ चर प्पमत्तो, तम्हा मुणी खिप्पमुवेइ मुक्खं ॥ ८ ॥
सपुव्वमेवं न लभिज्ज पच्छा, एसोवमा सासयवाइयाणं ।
विसीयई सिढिले आउयंमि, कालोवणीए सरीरस्स भेए ॥ ९ ॥
खिप्पं न सक्केइ विवेगमेउं, तम्हा समुट्ठाय पहाय कामे ।
समिच्च लोयं समया महेसी, अप्पाण रक्खी चरे अप्पमत्तो ॥ १० ॥
मुहुं मुहुं मोहगुणे जयंतं, अणेगरूवा समणं चरंतं ।
फुसा फुसंती असमंजसं च, न तेसु भिक्खू मणसा पउस्से ॥ ११ ॥
मंदा य फासा बहु लोभणिज्जा, तहप्पगारेसु मणं न कुज्जा ।
रक्खिज्ज कोहं विणइज्ज माणं, मायं न सेवे पयहिज्ज लोहं ॥ १२ ॥

जे संखया तुच्छ परप्पवाइं, ते पेमदोसाणुगया परज्झा ।
एए अहम्मत्ति दुगंछमाणो, कंखे गुणे जाव सरीरभेओ ॥ १३ ॥ त्ति बेमि

॥ असंखयं सम्मत्तं ॥

आचारः प्रथममंगं, तत्र द्वौ श्रुतस्कंधौ, प्रथमेऽष्टाध्ययनानि, तेषु च—

सत्त य छ च्चउरो छ पंच अड चउ कमेण उद्देसा ।
चउ तिन्नि य दु दु तिन्नि य तिन्नि य चउ दुन्नि कालो य ॥१॥

तत्राद्यदिने आद्येनैव कालेन आचारांगोद्देशनंदिः आद्यश्रुतस्कंधोद्देशः तदाद्याध्ययनोद्देशः तदाद्योद्देशकद्वयस्योद्देशसमुद्देशानुज्ञा । शेषोद्देशनके द्वयोर्द्वयोरेकैकेन कालेनोद्देशादयः, अंत्योद्देशकस्य समुद्देशानंतरं चाध्ययनसमुद्देशः तदनुज्ञानंतरं च तदीयकालेनैव च तस्यानुज्ञापयक्रमः सर्वत्र ज्ञेयः । अनेनैव क्रमेण सर्वाध्ययनानुज्ञाऽनंतरं चतुर्विंशे दिने एकेनैव कालेन प्रथमश्रुतस्कंधं समुद्दिश्य नंदिनाऽनुज्ञाप्यते, एवं दिनाः कालाश्च चतुर्विंशतिः । द्वितीयश्रुतस्कंधे षोडशाध्ययनानि, तत्राद्येऽध्ययनसप्तके—

कमसो एगारस ति ति दु दु दु दु उद्देसग तिसु य काला । छद्दोदो अह तेरस अज्झयणेसुं च इक्किको ॥१॥

ततः सप्तसप्तिकाध्ययनानि निरुद्देशकानि आयुक्तपानकेन योढव्यानि, अग्रेतने अपि द्वे अध्ययने निरुद्देशके, द्वितीयश्रुतस्कन्धोऽपि एकस्मिन्नेव दिने समुद्दिश्यानुज्ञाप्यते, अंगं त्वेकस्मिन् दिने समुद्दिश्य द्वितीयेऽनुज्ञाप्यते, एवं दिनाः कालाश्च पञ्चविंशतिः, मिलिताः पंचाशत् । आचारांगं समाप्तं ॥ उत्तराध्ययनस्याष्टाविंशतिः काला, आचारांगस्य पंचाशत् काला निशीथस्य दश काला एवं अष्टाशीतौ कालेषु व्यूढेषु आचारकल्पिकः साधुर्गणियोगवहनयोग्यो भवति, द्वितीयमंगं सूत्रकृतं, तत्रापि द्वौ श्रुतस्कंधौ, प्रथमे श्रुतस्कंधे षोडशाध्ययनानि, तत्राद्याध्ययनपंचके—

स्युश्चतुस्त्रिचतुर्द्विद्वि—मिता उद्देशकाः क्रमात् । द्वौ द्वावाद्यात्रिके काला—वेकैकोऽन्योऽखिलेष्वपि ॥१॥

प्रथमश्रुतस्कंधश्चैकस्मिन्नेव दिने समुद्दिश्यानुज्ञाप्यते । अंगं चैकत्र दिने समुद्दिश्य द्वितीयदिनेऽनुज्ञाप्यते, एवं दिनाः कालाश्च दश, मीलिताः त्रिंशत् । सूत्रकृतं समाप्तम् ॥ स्थानांगं तृतीयं, तत्रैकः श्रुतस्कंधः दश स्थानानि, प्रथमं निरुद्देशकं, चतुर्षु त्वादिमेषु चत्वारश्चत्वारः उद्देशास्तत्रयः कालद्वयं, तेष्वनुद्देशं स्थानपंचकं दिनद्वयेन श्रुतस्कंधस्य समुद्देशानुज्ञे, अंगस्यापि च दिनद्वयेन, एवं दिनाः कालाश्चाष्टादश । स्थानांगं समाप्तं ॥ समवायांगं चतुर्थं, तत्र न श्रुतस्कंधो नाप्यध्ययनानि, तत एकस्मिन् दिने अंगोद्देशः, द्वितीये समुद्देशः, तृतीयेऽनुज्ञा, एवं दिनाः कालाश्च त्रयः । समवायांगं समाप्तं ॥ व्याख्याप्रज्ञप्तिः पंचममंगं, तत्रापि न श्रुतस्कंधो नाप्यध्ययनानि, किंत्वेकचत्वारिंशच्छतानि, तत्र कालसंख्या—

पण सग सग दो पण पण, पण पण अट्ठसु दुपभनर से काला । सेसेसुं एक्केको, तहंगसमुद्देसणुन्नाए ॥१॥

सर्वाग्र सप्ततिः कालाः । तत्र शुभे दिने नक्षत्रे आद्ये काले भगवत्यंगोद्देशानंदि दशोद्देशकवतः प्रथमशतस्योद्देशः । तथा तदीयाद्योद्देशकद्वयसोद्देशसमुद्देशानुज्ञाः, तदपरोद्देशकानां च प्रतिकालं द्वयोरुद्देशादयः, प्रथमशतमेकान्तराचाम्लैर्याति, द्वितीयशतेऽपि दशोद्देशकाः । नवरं तत्र प्रथमोद्देशक' स्कंदक' स एकेन कालेन एकेन चाचामाम्लेनोद्दिश्यते समुद्दिश्यते च । स च यद्येकेनापि योगिना प्रहरैकमध्येऽधीतस्तदा तस्मिन्नेव दिने द्वितीयेन कालेनानुज्ञाप्यते, द्वितीयदिने च सर्वेषां योगिनां निर्विकृतिक दीयते । नो चेत् द्वितीयदिने द्वितीयेनाचामाम्लेनानुज्ञाप्यते । तत्र च दिनद्वयेऽपि दत्तयः सपानभोजनाः एव, शेषोद्देशकानां च द्वयोर्द्वयोः प्रतिकालसमुद्देशादयः । एवं तृतीयशतमपि, तस्याद्यकालेनाद्योद्देशको याति । द्वितीयोद्देशश्च चमरः, स च स्कंदकोद्देशकवत् । चतुर्थशते दशोद्देशकाः कालद्वयेन याति, आद्यकाले प्रथमं आदिमाश्चत्वार, पश्चादंतिमाश्चत्वारः उद्दि० समु० अनु० । द्वितीये काले पूर्वं नवमः पश्चाद्दशमः, पंचमषष्ठसप्तमाष्टमशतेषु दश दशोद्देशकाः, काले काले द्वयोर्द्वयोरुद्देशादयः, विंशत्या कालैश्चत्वार्यपि शतानि याति । नवमशते चतुस्त्रिंशदुद्देशाः ते द्विधा कृताः १७ एकेनैव कालेनोद्दिश्यते ३ । एवं दशमशतेऽपि । एकादशशते द्वादशोद्देशकाः । द्वादशत्रयोदशचतुर्दशशतेषु दश दशोद्देशकाः चतुर्ष्वपि आदिमा अंतिमाः कृत्वा एकैकेन कालेनोद्दिश्यते । पंचदशं शतं निरुद्देशकं गोशालस्य, तदपि स्कंदकोद्देशकवत् कालद्वयेन याति, परमत्र सपानभोजनास्तिस्रो दत्तयः । यदि वाऽत्र योगवाही गृहीतदधिदपद्मन्यते तदोपहत एव, तस्योपरासो भवति । अथान्ययोगिनां दत्तय उद्धृता भवति, तदा स तदीया दत्तीर्गृह्णाति । ११ च योगारम्भदिनमादौ कृत्वा पंचदशसु दिनेषु गतेषु षष्ठयोगो लगति पद्भ्यः पद्भ्यो निर्विकृतिक आचामाम्ल क्रियते

इत्यर्थः । ततिश्च लग्ने चतुस्त्रिंशद्दिनानि यावत् षट् षट् दिनान्यनुष्ठानकाले पवयणउं पवेयउं इति वचनानन्तरं छट्ठ-जोगिं पारणउं करिसउं इति वाच्यं । सप्तमे तु दिवसे छट्ठजोगपारणउं करिसउं इति । तत्र च षोडशदिनानुष्ठानवन्दनके एव, छट्ठजोगी च षोडशदिनानुष्ठाननंदनके एव छट्ठं जोगि पारणउं करिसउं इति वचनानन्तर क्षमाश्रमणपूर्वकं विकृति-वर्जनार्थः कायोत्सर्गः कार्यः, नमस्कारस्तत्र चिंत्यः, पारिते च भणनीयः । अथारंभदिनादेकोनपंचाशद्दिनानन्तरं अष्ट-मयोगो लगति, तत्र च लग्ने गणियोगसमाप्तिं यावत् अष्टाष्ट दिनानि अनुष्ठाने अष्टमयोगिं पारणउं करिस्युं । नवमदिने तु अष्टमयोग पारणउं करिसउं इति । केचित् संघट्टकेष्वपूरितेष्वपि कालेषु गृहीतेषु चमरेऽनुज्ञाते षष्ठयोगं गोशालेऽनु-ज्ञातेऽष्टमयोगमनुजानन्ति, एवं तदपि बहुभिः सांप्रतं समाचर्यमाणत्वात्प्रमाणमेव । अथ षोडशशते चतुर्दशोद्देशकाः । सप्तदशशते सप्तदश । अष्टादशशते दश । एकोनविंशे विंशे च दश दश । एकविंशेऽशीतिः । द्वाविंशे षष्टिः । त्रयोविंशे पंचाशत् । चतुर्विंशे चतुर्विंशतिः । पंचविंशे द्वादश । षड्विंशसप्तविंशाष्टाविंशैकोनत्रिंशत्रिंशेषु एकादशैकादश । एकत्रिंशे द्वात्रिंशे चाष्टाविंशतिः । त्रयस्त्रिंशे चतुस्त्रिंशे च चतुर्विंशत्युत्तरं शतं । पंचत्रिंशषट्त्रिंशसप्तत्रिंशाष्टात्रिंशैकोनचत्वारिंशेषु शतेषु द्वात्रिंशदुत्तरमुद्देशकशतं । चत्वारिंशे शते एकत्रिंशदुत्तरमुद्देशकशतद्वयं । एकचत्वारिंशे शते षण्णवत्यधिकमुद्देशक-शतं । सर्वेऽपि आदिमाः कृत्वा एकैककालेनोद्दिश्यन्ते समुद्दिश्यतेऽनुज्ञाप्यंते च । एकेन कालेनांगं समुद्दिश्यते एकेन चानुज्ञाप्यते । सप्तसप्ततितमे दिवसेऽथवा चतुर्थे पंचमे वा मासे लग्ने सत्यनुज्ञानंदिपूर्वकं तत्र गणीतिनामस्थापनं च क्रियते । अत एव भगवत्यंगयोगस्य गणियोग इत्यभिधानं तथा भगवत्यंगानुज्ञानंदिदिनेऽनुष्ठानांते नंद्यनुयोगद्वारादिप्रकी-

र्थकानां सर्वेषामेकवारमेवोद्देशादयः क्रियंते, यदि चानूढगणियोगैर्वाच्यंते । तत्र त्रीणि निर्विकृतिकानि उत्संघट्टानि प्रतिप्रकीर्णकं विधीयंते । भगवत्यंगस्य प्रायेण यत्रैव चेत्रे उत्क्षेपस्तत्रैव निक्षेपोऽपि । इदं षड्भिर्मासैः षड्भिर्दिनैश्च आयुक्तपानकैर्याति । भगवत्यंगं समाप्तम् ॥ गणियोगेषूह्यमानेषु पाण्मासिककल्पे समायाते पूर्वं गच्छरीत्या कल्पोत्तारः पश्चादायुक्तपानकेन पानीयमानीय कल्पः कार्यः । ज्ञाताधर्मकथांगं षष्ठं । तत्र द्वौ श्रुतस्कंधौ । प्रथमे एकोनविंशतिर्ज्ञातानि निरुद्देशकानि एकैकेन कालेन यांति, विंशतितमे काले प्रथमश्रुतस्कंधस्य समुद्देशानुज्ञा । द्वितीयश्रुतस्कंधे दश वर्गाः ।

तेसु कमेणुद्देसा, दस दस चउप्पन्न तह य चउप्पन्ना । बत्तीसा बत्तीसा, चउरो य अट्ठट्ठ ॥ १ ॥

द्वितीयश्रुतस्कंधोद्देशनंदिदिने एवाद्यवर्गस्य सादिमांतिमोद्देशकस्याद्यकालेनैवोद्देशादयः २ । तद्भवानां वर्गाणां नवभिः कालैः द्वितीयश्रुतस्कंधस्याप्येकेन कालेन समुद्देशानुज्ञे । अंगस्य च द्व्यहेन द्वाभ्यां कालाभ्यां, एवं दिनाः कालाश्च त्रयस्त्रिंशत् । उपासकदशांगं सप्तमं । तत्रैकः श्रुतस्कंधः दशाध्ययनानि निरुद्देशकानि एकेनैव कालेनांगस्योद्देशनंदिः श्रुतस्कंधस्योद्देशः आद्याध्ययनोद्देशादयश्च नवभिर्नवानामध्ययनानां श्रुतस्कंधस्यांगस्य द्व्यहेन २ समुद्देशानुज्ञे । एवं दिनाः कालाश्च चतुर्दश । अंतकृद्दशांगमष्टमं, तत्रैकः श्रुतस्कंधः, अष्टौ वर्गाः ।

दस अड तेरिकारस दस सोलस दसेसु उद्देसा ।

अत्राप्येकेनैव कालेनांगोद्देशनंदिः श्रुतस्कंधोद्देशः आद्यवर्गस्य सादिमांतिमोद्देशकस्योद्देशादयः आद्यवर्गवत् सप्तभिः

कालैः सप्तानां वर्गाणां श्रुतस्कंधांगयोश्च द्व्यहेन समुद्देशानुज्ञे, सर्वाग्रं द्वादश दिनाः कालाश्च ॥ अनुत्तरोपपातिकदशांगं नवमं, तत्रैकः श्रुतस्कंधः त्रयो वर्गाः, प्रथमे दश द्वितीये त्रयोदश तृतीये दशोद्देशकाः प्राग्वत्[1] त्रिभिः कालैर्याति । चतुर्भिः कालैः श्रुतस्कंधांगसमुद्देशानुज्ञा, एवं सप्त दिनाः कालाश्च ॥ प्रश्नव्याकरणं दशममंगं, तत्रैकः श्रुतस्कंधः, दशाध्ययनानि निरुद्देशकानि दशभिः कालैः श्रुतस्कंधांगसमुद्देशानुज्ञे, एवं दिनाः कालाश्च चतुर्दश भगवत्यंगवदायुक्तपानकेनैवद्वोढव्यं । युक्तपानकानि वृहत्सत्रिका इति नामचि तदीयानि चतुर्दशापि संघट्टकान्युच्यंते । गणियोगिभिः स्वार्थमानीतं भक्तपानादि एतद्वाद्यानां न कल्पते, एतदानीतं तु गणियोगिनां कल्पते । विपाकश्रुतमेकादशमंगं, तत्र द्वौ श्रुतस्कंधौ, द्वयोर्दश दशाध्ययनानि निरुद्देशकानि विंशत्या कालैर्याति । श्रुतस्कंधयोर्द्वयोरेकैकेन कालेन समुद्देशानुज्ञे । अंगस्य तु द्वाभ्यां । एवं चतुर्विंशतिर्दिनाः कालाश्च । निरयावलिकाश्रुतस्कंधे पंच वर्गाः, सर्वेष्वपि दश दशोद्देशकाः प्राग्वत् पंचभिः कालैर्याति । द्वाभ्यां कालाभ्यां श्रुतस्कंधस्योद्देशानुज्ञे, एवं दिनाः कालाश्च सप्त । अथोत्सारकग्रंथयोगो निशीथाध्ययने विंशतिरुद्देशकाः काले काले द्वयोर्द्वयोरुद्देशादयः । दशभिः कालैरिदं याति । कल्पाध्ययने षडुद्देशकास्त्रिभिः कालैर्याति । व्यवहाराध्ययने दशोद्देशकाः पंचभिः कालैर्याति । दशाश्रुतस्कंधे दशोद्देशका दशभिः कालैर्याति । श्रुतस्कंधस्य द्वाभ्यां कालाभ्यां द्व्यहेन समुद्देशानुज्ञे । एवं द्वादश काला दिनाश्च । निशीथकल्पव्यवहारेषु नंदिर्न भवति अध्ययनरूपत्वात् अंगश्रुतस्कंधयोरेव नंदिविधानात् ।

एगो य सुयक्खंधो, पणयालीसं हवंति कालाओ । अट्ठड अज्झयणाइ, उद्देसा हुंति तेसी य ॥१॥

पढमं एगसरं चिय नवं ६ सोलस सोलसेव १६ बारसय १२ ।
चत्तारि ४ छच्च ६ वीसा २०, अज्झयणुद्देसगा कमसो ॥ २ ॥
पणयालीसं दिवसा, पणयालीसं निरंतरायामा । आउत्तवाणएणं, महानिसीहस्स जोगविही ॥ ३ ॥

उपपातिकराजप्रश्नीयजीवाभिगमप्रज्ञापनानां चतुर्णामुपांगानां त्रीणि त्रीण्याचामाम्लान्युत्संघट्टानियोगः । जंबूद्वीपप्रज्ञप्तिस्त्रिभिराचाम्लैरायुक्तपानकेनोह्यते । पंचाप्येतानि आचारांगादीनां पंचानामुपांगानि । ज्ञाताधर्मकथांगगम्यचंद्रसूर्यप्रज्ञप्त्यौ उपांगे । उपासकदशादीनां पंचाना निरयावलिकाश्रुतस्कंधपंचवर्गाः–निरयावलिका १ कप्पवडिंसिया २ पुप्फिया ३ पुप्फचूलिया ४ वन्हिदशाख्या ५ उपांगानि ।

॥ समाप्तः सर्वोऽपि योगतपोविधिः ॥

यदि उत्संघट्टमुपहतं वा भक्तं भवति तदा तदन्यसाधुभ्यो दत्त्वाऽन्यदानीय योगवाहिनो भुंजते । अथान्ये न सन्ति न गृह्णंति वा ततः स्वयमुत्संघट्टमुपहतं वा यावंति दिनान्यश्नंति तावंति दिनानि तत्तपोवृद्धिः कार्येति प्रायश्चित्तं । कालक्षमाश्रमणविधिः–वाचनाचार्यसमीपे शिष्यः क्षमाश्रमणपूर्वकं मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य खमा० इच्छाकारेण तुम्मे अम्ह अमुगु अज्झयणाइ उद्दिसह । वा० उद्दि० । शिष्य इच्छं, खमा० संदिसह किं भणामो वाच० वंदित्ता पवेयह । शिष्य इच्छं खमा० इच्छा० अमुगु अज्झयणाइ उद्दिट्ठं । वा उद्दिट्ठं २ खमासमणाणं गोयमाईणं महामुणीणं हत्थेणं सम्मं जोगो धारयव्वो । शिष्य इच्छं, खमा० तुम्हाणं पवेइयं संदिसह साहूणं पवेयहं । वा० पवेयह । शिष्य इच्छं, खमा०

ऊर्ध्वीभूय पंचनमस्कारं भणति, खमा० तुम्हाणं पवेइयं साहूयां पवेइयं संदिसह कालु गु० करहं वारह। शिष्य खमा० अणुग
ऊर्ध्वीभूय पंचनमस्कारं भणति, खमा० तुम्हाणं पवेइयं साहूणं पवेइयं संदिसह कालु गु० करहं वारह। शिष्य खमा० अणुग-
मणपयाइ उद्दिसणत्थं करेमि काउस्सग्गं अन्नत्थ ऊससिएणं० कायोत्सर्गं करोति, तत्र सागरवरगंभीरांतं चतुर्विंशतिस्तवं
चिंतयति। पारयित्वा सकलं तं भणति। एवं समुद्देशकखमाश्रमणानि। ततो वंदनकं दत्त्वा वायणा संदिसावउं वायणा
लेसउं पाउंछणउं संदिसावउं पाउंछणाइं ठाइसउं कालमंडल पडिलेहिसउं सज्झाउ संदिसावउं सज्झाउ पाठविसउं जाव सुद्धु
प्रागदनुज्ञाखमणानि वंदनकं च दत्त्वा ततो वाचनासंदेशनादीनि अष्टौ क्षमाश्रमणानि दत्त्वा कालु पडिकमिसउं काल-
पडिक्कमणत्थं कालु गु० करिसउं इति खमाश्रमणद्वयं देयमिति। तथा एकैकस्य कालस्य द्वे २ कालमंडले द्वौ द्वौ च स्वा-
ध्यायौ भवतः, ततश्च यावन्तः काला एकस्मिन् दिवसे गृह्यन्ते तावतां कालानां द्विगुणानि कालमंडलानि कालक्षमाश्रमणा-
नुष्ठानानंतरं प्रथमप्रहरमध्ये एव कर्तव्यानि, द्वयोर्द्वयोः कालमंडलयोरनंतरं प्रादोषिकार्धरात्रिकवैरात्रिकाः कालाः प्रतिक्रम्यंते।
कायोत्सर्गे च नमस्कारचिंतनं। पारयित्वा च तद्भणनं। यदि च तदा सर्वाणि कर्तुं न पार्यते ततः पाश्चात्ये प्रहरे प्रतिलेखना-
नुष्ठानानंतरं पालिकं स्थापनाचार्यं प्रतिलिख्य स्थापयित्वा वसतिं प्रवेद्य स्वाध्यायमेकं प्रस्थाप्य शेषाणि कालमंडलानि
तस्मिन्नेव दिने कृत्वा प्राभातिकः कालः प्रतिक्रम्यते, स्वाध्यायाश्चावशिष्टा द्वितीयस्मिन्नपि दिने क्रियंते, न दोषः। तत-
स्तेषु द्वितीयदिनगृहीतकालसत्ककालमंडलस्वाध्यायेषु कृतेषु प्राभातिककालप्रतिक्रमणमिति। तथा श्रुतस्कंधसमुद्देशेऽनुज्ञायां
च अर्धकाल एव उपकुरुते अत्रैकं कालमंडलं एकश्च स्वाध्यायः क्रियते, परं तदर्थमपि प्रादोषिकप्राभातिकौ द्वौ द्वौ कालौ
गृह्येते, प्राभातिककालशुद्धौ हि सत्यां कालमंडलस्वाध्यायौ कथमपि प्राप्तावपि पुनः क्रियेते। प्राभातिककालाशुद्धौ तु

र्घेऽपि नोपहतिः । निश्चलायां च उष्ट्रिपुटिकायां अधःस्थितघृतदुग्धदधिभाजनोपरिस्थं भाजनद्वयं विमुच्य चतुर्थं भाजनमनुपहतं । उपहतया दात्र्या द्वितीयः स्पृष्टः तेनान्यः तेनाप्यपरः स च नोपहन्यते । द्विपदादेः पंचेंद्रियस्य तद्वस्त्रांचलादेः तद्भ्रापितयोः तत्प्रेरिततृणलेष्टूदकपंकच्छटादेः स्नाननीरार्द्रस्रुवश्च स्पर्शे योगी उपहन्यते । आर्द्रेक्षुत्वक्चर्मास्थिरुधिराणि मयूरमार्जारकुक्कुरखरतुरगशृगालामिषमक्षिपक्षिसंज्ञाश्वस्पृष्टा उपघ्नंति । आगाढयोगेषु च मृतकभक्तं न कल्पते । तथा कृतसंघट्टं सर्वमपि वस्तु सर्वयोगेषु प्रत्येकं क्षमाश्रमणेन मुच्यते । अन्यच्च हस्तपादवस्त्रप्रक्षालनं सीवनं तूणनं अप्रतिलेखितपट्टकवलासनपट्टकादेः परिभोगश्च सर्वयोगिनां न कल्पते । नवमध्येतव्यं पूर्वाधीतं गुणनीयं कर्कशं न भाषणीयं प्रमादो न कार्यः सर्वस्यां साधुसामाचारिकायां विशेषेणोद्यमः कार्यः ।

अनध्याये काला न गृह्यंतेऽतोऽनध्यायविधिरुच्यते-धूमर्यां उत्पातरजोवृष्ट्यां च पतंत्यां शीतोष्णकालयोर्यावद्विद्युत्स्फुरति गर्जितं च यावत् वर्षाशीतोष्णेषु कणकैः सप्तपंचत्रिभिः प्रहरं यावत् चैत्रत्रयोदशीचतुर्दशीपूर्णिमासु च संध्यायां अचित्तरजउड्डावणी करेमि काउस्सग्गमिति कायोत्सर्गः कार्यः, तत्रोद्योतचतुष्कं चिंत्यं, पारयित्वा उद्योतभणनं । यदि वा स्मृत्या न कायोत्सर्गः कृतस्ततो वर्षं यावत् अचित्तरजसि पतति आषाढीकार्तिक्योः चतुर्दशीप्रहरद्वयादारभ्य प्रतिपदं सकलां यावत्, आश्विनचैत्रयोः शुक्लपंचमीप्रहरद्वयादारभ्य प्रतिपदं संपूर्णां यावत्, द्वयोर्नृपयोः कलहे प्रदीपनके वर्तमाने उपाश्रयासन्ने स्त्रीपुरुषयोः कलहे धूलिखेलिकाया यावद्धूलिरुड्डीयते दंडिके मृते यावदन्यो न भवति, जातेऽप्यन्यस्मिन् असमंजसं यावत् नगरप्रधाने मृतेऽहोरात्रं उपाश्रयासन्नसप्तगृहमध्ये प्रसिद्धमानुषे चतुष्पदे वा हस्तशतांतर्मृते निर्गते

षष्टिहस्तान्तस्तिर्यग्रुधिरे पतिते अंडके स्फुटिते गवि च प्रसूतायां प्रहरत्रयं यावत्, हस्तशतान्तर्मनुष्यरुधिरे पतितेऽहोरात्रं सुते प्रसूते सप्त दिनानि सुतायां त्वष्टौ यदि नान्तः शकटमार्गः। महावृष्टिधौते तु रुधिरादौ तत्कालमेव शुद्धिः। घटिकाशेषायामपि रात्रौ रुधिरे पतिते उत्सारिते सूर्योद्गमे शुद्धिः। मनुष्यास्थीनि द्वादशाद्वानि दंतो दाढा वा पतिता यदि न लब्धा ततस्तस्य उड्डावणिकायोत्सर्गः क्रियते, नमस्कारश्चिन्त्यते, पारयित्वा भण्यते च, ततः शुध्यति। सशब्दे घडहडे अशब्दे च भूकंपे जाते प्रहराष्टकं। रात्रौ गृहीते रात्रावेव मुक्ते चंद्रे रात्रिशेषं, संग्रहे त्वस्तमितेऽहोरात्रं संग्रहे त्वस्तमिते सा रात्रिरन्यदहोरात्रं च। वर्षास्वपि यत्र वृष्टौ बुद्बुदा भवंति तत्र संततायां वृष्टौ सत्यां अहोरात्रद्वयादनंतरं सूक्ष्मायां तुषारवृष्टौ संततायां सप्तरात्रादनंतरं अनध्यायः। पाक्षिकचातुर्मासकपर्युषणासु च प्रादोषिकः कालो न गृह्यते। इत्यनध्यायविधिः।

तथा योगवहनार्थं कालग्रहणदिने प्रथमं गोमयोपलेपनेन पोतकदानेन वा वसतिं कालभूमीश्च पवित्रीकृत्य पात्रबंधान् तुंबकानि तद्वरकान् पात्रकरूच्चणकानि गलादनानि दंडकान् प्रक्षाल्य कापत्रेपविधिना सर्वेऽपि कल्पमुत्तारयंति, न पुनरत्रागमसूत्राध्ययनपरावर्तनाद्यर्थकालग्रहणे एवं कुर्वंति। अथ योगवाहिनो गुरूणां क्षमाश्रमणं दत्त्वा भणंति–प्रसादं कृत्वाऽस्मान् योगान् वाहयतेति। अथ गुर्वनुज्ञाता वृद्धसाधूनां क्षमाश्रमणेन लघुसाधूनामिच्छाकारेण योगान् वाहयतेति भणंति। ततस्त्रिप्रहरिकायां प्रतिलेखनायां कालग्राही कालिकं स्थापनाचार्यं तदाधारभूतं त्रिपादकं कालदंडिकां च प्रतिलिख्य कालभूमिं प्रमार्ज्य कार्यकस्योद्धरणं विशोधनं परित्यजनं च कारयित्वा तदनु दंडिकाधरः स्वयं च सर्वाण्यप्या-

र्थेऽपि नोपहतिः । निश्चलायां च उभिपुटिकायां अधःस्थितघृतदुग्धदधिभाजनोपरिस्थं भाजनद्वयं विमुच्य चतुर्थं भाजनमनुपहतं । उपहतया दात्र्या द्वितीयः स्पृष्टः तेनान्यः तेनाप्यपरः स च नोपहन्यते । द्विपदादेः पंचेंद्रियस्य तद्वस्त्रांचलादेः वद्गृहापितरेणोः तत्प्रेरिततृणलेष्टूदकपंकच्छटादेः स्नाननीरार्द्रभुवश्च स्पर्शे योगी उपहन्यते । आर्द्रेक्षुत्वक्चर्मास्थिरुधिराणि मयूरमार्जारकुक्कुरखरतुरगमृगालामिषमद्यिपद्यिसंज्ञाश्वस्पृष्टा उपघ्नंति । आगाढयोगेषु च मृतकभक्तं न कल्पते । तथा कृतसंघट्टं सर्वमपि वस्तु सर्वयोगेषु प्रत्येकं घमाश्रमणेन मुच्यते । अन्यच्च हस्तपादवस्त्रप्रक्षालनं सीवनं तूणनं अप्रतिलेखितपद्मकरज्ञासनपट्टकादेः परिभोगश्च सर्वयोगिनां न कल्पते । नवमध्येतव्यं पूर्वाधीनं गुणनीयं कर्कशं न भाषणीयं प्रमादो न कार्यः सर्वस्या साधुसामाचारिकायां विशेषेणोद्यमः कार्यः ।

मनस्पापे काला न गृह्यंतेऽतोऽनध्यायविधिरुच्यते–धूमर्यां उत्पातरजोवृष्ट्यां च पतंत्यां शीतोष्णकालयोर्यावद्विद्युल्लपति गर्जितं च यावत् वर्षाशीतोष्णेषु कणकैः सप्तपंचत्रिभिः प्रहरं यावत् चैत्रत्रयोदशीचतुर्दशीपूर्णिमासु च संध्यायां मचित्तरजउड्डावणी करेमि काउस्सग्गमिति कायोत्सर्गः कार्यः, तत्रोद्योतचतुष्कं चिंत्यं, पारयित्वा उद्योतभणनं । यदि वा स्मृत्या न कायोत्सर्गः कृतस्ततो वर्षं यावत् अचित्तरजसि पतति आषाढीकार्तिक्योः चतुर्दशीप्रहरद्वयादारभ्य प्रतिपदं सकलां यावत्, आश्विनचैत्रयोः शुक्लपंचमीप्रहरद्वयादारभ्य प्रतिपदं संपूर्णां यावत्, द्वयोर्नृपयोः कलहे प्रदीपनके वर्तमाने उपाश्रयासन्ने स्त्रीपुरुषयोः कलहे धूलिखेलिकाया यावद्धूलिरुड्डीयते दंडिके मृते यावदन्यो न भवति, जातेऽप्यन्यस्मिन् अप्रमत्तं यावत् नगरप्रधाने मृतेऽहोरात्रं उपाश्रयासन्नसप्तगृहमध्ये प्रसिद्धमानुषे चतुष्पदे वा हस्तशतांतर्मृते निर्गते

षष्टिहस्तान्तस्तिर्यग्रुधिरे पतिते अंडके स्फुटिते गवि च प्रसूतायां प्रहरत्रयं यावत्, हस्तशतांतर्मनुष्यरुधिरे पतितेऽहोरात्रं सुते प्रसूते सप्त दिनानि सुतायां त्वष्टौ यदि नान्तः शकटमार्गः। महावृष्टिधौते तु रुधिरादौ तत्कालमेव शुद्धिः। घटिकाशेपायामपि रात्रौ रुधिरे पतिते उत्सारिते सूर्योद्गमे शुद्धिः। मनुष्यास्थीनि द्वादशाब्दानि दंतो दाढा वा पतिता यदि न लब्धा ततस्तस्य उड्डावणिकायोत्सर्गः क्रियते, नमस्कारश्चिंत्यते, पारयित्वा भण्यते च, ततः शुध्यति। सशब्दे धडहडे अशब्दे च भूकंपे जाते प्रहराष्टकं। रात्रौ गृहीते रात्रावेव मुक्ते चंद्रे रात्रिशेषं, संग्रहे त्वस्तमितेऽहोरात्रं संग्रहे त्वस्तमिते सा रात्रिरन्यदहोरात्रं च। वर्षास्वपि यत्र वृष्टौ बुद्बुदा भवंति तत्र संततायां वृष्टौ सत्यां अहोरात्रद्वयादनंतरं सूक्ष्मायां तुषारवृष्टौ संततायां सप्तरात्रादनंतरं अनध्यायः। पाक्षिकचातुर्मासकपर्युषणासु च प्रादोषिकः कालो न गृह्यते। इत्यनध्यायविधिः।

तथा योगवहनार्थं कालग्रहणदिने प्रथमं गोमयोपलेपनेन पोतकदानेन वा वसतिं कालभूमींश्च पवित्रीकृत्य पात्रबंधान् तुंबकानि तद्दवरकान् पात्रकरूक्षणकानि गलांदनानि दंडकान् प्रक्षाल्य कापत्रेपविधिना सर्वेऽपि कल्पमुतारयंति, न कुर्वंति। अथ योगवाहिनो गुरूणां क्षमाश्रमणं दत्वा भणंति–प्रसादं पुनरत्रागमसूत्राध्ययनपरावर्तनाद्यर्थकालग्रहणे एवं कुर्वंति। अथ योगवाहिनो गुरूणां क्षमाश्रमणं दत्वा भणंति–प्रसादं कृत्वाऽस्मान् योगान् वाहयतेति। अथ गुर्वनुज्ञाता वृद्धसाधूनां क्षमाश्रमणेन लघुसाधूनामिच्छाकारेण योगान् वाहयतेति भणंति। ततस्त्रिप्रहरिकायां प्रतिलेखनायां कालग्राही कालिकं स्थापनाचार्यं तदाधारभूतं त्रिपादकं कालदंडिकां च प्रतिलिख्य कालभूमिं प्रमार्ज्य कार्यकस्योद्धरणं विशोधनं परित्यजनं च कारयित्वा तदनु दंडिकाधरः स्वयं च सर्वाण्यप्या-

स्मीयात्मीयप्रतिलेखनानि प्रतिलिख्य कालग्रहणाय प्रगुणीभूय द्वावपि तिष्ठतः । तदनन्तरं च समारभ्यते कालग्रहणविधिः ।

पियधम्मो दढधम्मो, संविग्गो तह अवज्जभीरू य । खेयसहो निब्भीओ, कालं परिगिण्हए साहू ॥१॥

उउबद्धे पढमा तिन्नि काला मेहच्छन्ने वि गयणे जइ तिन्नि तारया दीसंति तो न घिप्पंति पाभाइओ य कालो एगम्मि वि तारए मेहेहिं अदीसंते घिप्पइ, तथा चउरो वि काला चउसु वि दिसासु आलोए संते घेप्पंति, वासासु पुण एकम्मि वि तारए असंदीसंते चत्तारि वि काला घिप्पंति, तहा पाभाइय कालो तिण्ह पि दिसाणं आलोए घिप्पइ, सेसा उ तिन्नि वि काला चउण्हं पि दिसाणं आलोए घेप्पंति, कालो अघिप्पंतो विद्धिविज्जुअग्गिफुसणकविहसियउक्कवाय-सुणदिसामोहखलणमुहपत्तियारयहरणपडणआलोयणविम्हरणअत्तहाभणणसोयरुन्नमज्जारियाछुज्झरउदरइयस्सरअसज्झाइयमू-सगाइ छिंदणाईहिं उवहम्मइ । तथा अमुक कालु पडियरउं संदिसावउं लिउं इति भणतां अमुककाल लियावणी करेमि काउस्सगं इत्यारभ्य अमुकु कालु सूज्झइ, अन्ने भणंति सूज्झइ इति यावत् । तथा कालप्रवेदनद्वितीयवदनके अम्ह अमुकु कालु सुद्धु इति यावत् । नंदिट्ठं न सुअ इति च वदता क्षुतेन कालो हन्यते, नान्यत्र । तहा—

कणगा हणंति कालं, ति पंच सग गिम्हसिसिरवासासु । उक्का उ सरे गाहा, रेहरेहिं उ भवे कणगो ॥१॥

वाघाइय कालगहणवेलाए कालग्गाही कालमंडलं पमज्जइ, दंडिपाधरो कज्जं उद्धरेइ, तओ तिन्नि साहुणो वायणाय-

रियसमीवे आगम्म आउयभूमीए ठिया खमासमणं दाऊण इच्छाकारेण संदिसह वाघाइउ कालु लियहं, इच्छं, खमा० आवसीउ इवि भणिया गंतूण एगो कालमंडलीए बाहिं दिसालोयं करिंतो चिट्ठइ दुन्नि मज्झे गच्छंति, कालग्राही काल-मड्डं रयहरणेण संपज्जिया ठवणायरियं पडिलेहिय दाहिणदिसाए उत्तराभिमुखारेण ठविचा दंडियं चउरदिसाए भूमिं पडिलेहिऊण मंडिया दोवि साहुणा वरेतियं आसज्ज २ निसीही नमो खमासमणाणं ति भणिचा ठवणायरियस्स खमासमणं दाऊण भणंति-इच्छाकारेण संदिसह वाघाइउ कालु पडियरउं। गुरुर्ब्रूते-पडिअरउं, इच्छं, खमासमणं दाऊण आवसीउ इच्छं आसज्ज २ भणिया कालग्राही उवट्ठिओ दंडियासमीवे चिट्ठइ। दंडधारी कालमंडलीए अंते आ ठाऊण दिसालोय-गयाहुं पुच्छइ-इच्छकारइं तपसिहु वाघाइअ काल वार स ब्रूते-वार। तओ दंडधारी आसज्ज निसीही नमो खमासमणाणं ति भणिया ठवणायरियाभिमुहं गंतूण खमासमणं दाउं भणइ-इच्छकारइ तपसिहुं वाघाइय काल वार तो खमासमणं दाउ आवसिओ इच्छं आसज्ज २ भणंतो दंडियापरभागे गंतूण चिट्ठइ, तो कालग्राही आसज्ज २ निसीही नमो खमासमणाणं ति भणंतो ठवणायरियाभिमुहं गच्छइ। तो खमासमणं दाउं इच्छाकारेण संदिसह वाघाइउ कालु लियहं, इच्छं, तो खमासमणं दाउं इरियावहियं पडिकमइ, नमोक्कारं चिंतेइ, पारिचा नमोकारं भणइ। तो खमासमणेण मुहपत्तियं पडिलेहिय वंदणयं दाउं इच्छाकारेण संदिसह वाघाइउ कालु संदिसावउं, इच्छं, खमासमणं दाउं इच्छाकारेण संदिसह वाघाइउ कालु लियहं, इच्छं, खमासमणं दाउं आवसिउं, इच्छं, दंडियाभिमुहं गच्छंतो आसज्ज २ निसीही भणंतो उत्तराभिमुहो होऊणं उम्मोवि खमासमण विणा वि इरियावहियं पडिकमइ, नमोकारं चिंतेइ, पारिचा नमोकारं भणइ, तो संदंसए

८

पडिलेहित्ता उवसिऊण कालमंडलं पडिलेहेइ, दंडियाधरो कालगाहिसंमुहमुवविसिऊण हत्था संघट्टित्ता चिट्ठइ, कालमंडलपज्जंते य दंडियाधरस्स दो वि हत्थे रयहरणेण पडिलेहित्ताऊण दाहिणखंधगयमुहपुत्तियापज्जंतं दाहिणहत्थेण गहाय मुहं पिहित्ता नमुक्कारं भणित्ता दंडियं समप्पेइ । तो दक्खिणहत्थं संघट्टिऊण रयहरणं गिन्हइ । तो वामं हत्थं भूमिं वाम जाणुं वारतियं रयहरणेण पडिलेहित्ता तं चिय संफुसंतं वामकरं भूमीए निसेइ । तओ भूमितलाओ वामं जाणुं उप्पाडेइ । ता अहोमुहे वामहत्थे कयंगुट्ठबंधदाहिणहत्थं अहोमुहं ठविऊण निसीही नमो खमासमणाणं भंते दद्दुरडंपया उच्छलिऊण हत्थाणमुवरि पाए ठावेइ । तो दो वि ह अ उग्घाडिऊण रयहरणे संघट्टेइ । तो चोलपट्टयं पडिलेहिय संघट्टित्ता उब्भो होऊण वामहत्थगएण चोलपट्टेण दाहिणकडियलं दाहिणहत्थगएण रयहरणेण वामकडियलं संघट्टित्ता रयहरणं वामकक्खाए खिवित्ता चोलपट्टयं परिहेइ । तो उद्धट्ठिओ चेव गहियरयहरणमुहपुत्तियं जोडिय करजुयं मुहग्गे काऊण भणइ—इच्छकारइं तपसिह्नु उवउत्त होइज्जउ । तो दंडियाधरो इच्छं ति भणित्ता उब्भो वि खमासमणं दाउं भणइ—इच्छकारइं तपसि ह्नु उवउत्तो होइज्जउ । तो उत्तराभिमुहो कालग्गाही वाघाय काललियावणी करेमि काउस्सग्गं इठाइ भणित्ता नमोक्कार चिंतेइ । तो मुहग्गे करे जोडेऊण भूणेणं लोगस्स उज्जोयगरं धम्मो मंगलं कहं कज्जं चेति अज्झयणदुगं चिंतेइ । तो एव चेव अणुप्पाडियपाएहिं भूमिं फुसंतो एव पुव्वाए दक्खिणाए पच्छिमाए य दंडियाधरो वि पुरओ ठिओ वामकरधरियदंडिओ दाहिणकरट्ठियरयहरणेण कालग्गाहियस्स पाए पायक्कमणिज्जभूमिं च पमज्जंतो भमइ । तो पुणो वि कालग्गाही उत्तराए गंतुं अहोकरो नमुक्कारं चिंतेइ, तो पारित्ता नमुक्कारं भणित्ता भणइ । तो पुणो वि कालग्गाही उत्तराए

यंतु अहोकरो नमुकारं चिंतेइ, तो पारित्ता नमुकारं भणित्ता भणइ–इच्छकारइं तपसिद्ध वाघाइउ कालु सुज्झइ । तो दंडियाधरो अन्ने वि य भणंति–सुज्झइ । वो दंडियाधरो नमुकारं भणित्ता दंडियं तत्थेव मुंचइ । तो कालग्गाही असज्ज ३ निसीही नमो खमासमणाणं भणंते ठवणायरियसमीवे गच्छइ । तो खमासमणेण इरियावहियं पूर्ववत् पडिकमित्ता खमासमणेण मुहपुत्तियं पडिलेहिय वंदणयं दाउं भणइ–इच्छाकारेण संदिसह वाघाइय कालु पवेयहं, इच्छं, खमा० इच्छाकारइं तपसिद्ध वाघाइउ कालु सुज्झइ । तो दंडियाधरो अन्ने वि य भणंति–सुज्झइ । तो कालग्गाही भणइ–इच्छकारइं मरहा अम्ह वाघाइउ कालु सुद्ध । तो तिन्नि वि मुणी खमासमणपुव्वं इच्छाकारेण भगवन् ! सज्झाउं करउं, इच्छं इति भणित्ता नमोकारं धम्मो मंगल कहं न कुज्जा संजमे सुट्ठियप्पाणं ति गाहापज्जंत सज्झायं करंति । तो कालग्गाही खमासमणं दाउं भणइ इच्छकारइं तपसिद्ध दिट्ठं सुयं व किंचि । अन्ने भणंति–न दिट्ठं न सुयं । ततो गुरूणं समीवे आगत्य खमासमणं दाउं वाघाइउ कालु लियउं इति निवेदयति । अर्धरात्रिकवैरात्रिकप्राभातिककालानामप्येष एव ग्रहणविधिः, केवलं प्रथममेषां कालानां गुरुपार्श्वे ग्रहणादेशो गृहीता च निवेदनं न भवति, किं तु द्वावेव दंडिकाधरकालग्राहिणौ ईर्यां प्रतिक्रम्य प्राहरिकमेव दिगवलोककं कृत्वा कालभूमौ गत्वा यथोक्तकालविधिनाऽर्धरात्रिकादीन् कालान् गृह्णीतः । तथाऽर्धरात्रिको द्वियामांते तदनंतरमेव वैरात्रिकः, प्राभातिकस्तु पश्चिमे यामे, नवरमेषु वंदनके राई वइक्कंता इति वाच्यं । तथा प्रादोषिकार्धरात्रिकयोर्दक्षिणस्यां स्थापनाचार्यः स्थाप्यते, वैरात्रिकेषु दक्षिणस्यां पश्चिमायां वा, प्राभातिके पुनः पश्चिमा-

यामेव संदिसावणवेलाए य पामाइउ कालु लियउ जाव सुद्धु इति भण्यते । तथा प्राभातिककालग्रहणकायोत्सर्गे यदि कस्यांचिदिशि व्याघातो भवति तदा तैरेव पादैर्वलित्वा पूर्वाभिमुखो भूत्वा ऊर्ध्व एव इच्छकारि तपसिद्धु उवउत्त होइज्जउ इति भणित्वा यथोक्तविधिना कालग्राही कालं गृह्णाति, अन्यत्र व्याघाते जाते मूलात् प्राभातिककालं गृह्णाति प्रथमकालभूमौ त्रीन् वारान्, एवं द्वितीयस्यां तृतीयस्यां च सर्वा नव वारान् । प्राभातिकः कालो व्याघाते गृह्यते, शेषास्तु काला व्याहताव्याहता एव प्राभातिककालाशुद्धौ कालत्रयं शुद्धमेव ।

पगस्स दुन्ह वा सं-कियम्मि कीरई तिन्हं ।
सगणम्मि संकिए पर-गणम्मि गंतुं न पुच्छंति ॥ १ ॥

इति कालग्रहणविधिः ॥ अथ वसतिकालयोः प्रवेदनविधिः-प्रभाते समस्तां वसतिं प्रमृज्य आसनादिकं प्रतिलिख्य प्रभातो यद्युदाने कृते कालभूमावुपविष्टस्य गुरोरग्रे योगवाहिषु यामिकेषु च समीपस्थेषु दंडिकाधरकालग्राहिणौ वंदित्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य वंदनकं दत्त्वा दडकारो भणति-इच्छाकारेण संदिसह वसति पवेयहुं, इच्छं खमा० इच्छकारइं तपसिद्धु वसति सुज्झइ, सुज्झइ इति यामिकाद्युक्तं श्रुत्वा इच्छकारइं भरडा अम्ह वसति शुद्ध इति भणति । गुरुर्वक्ति-सुध्धु । अथ कालग्राही कालप्रवेदनार्थं वक्ति-इच्छाकारेण संदिसह पामाइउ कालु सुध्धु इति भणति । अत्रापि सुध्धु इति गुरूक्तिः । एव सर्वेऽपि कालाः प्रवेद्यते ॥ अथ स्वाध्यायप्रस्थापनविधिः-वायणायरिओ जोगवाहिणो य ठवणायरिय ठविया खमास-

मणेयं मुहपत्तियं पडिलेहित्ता वंदणयं दाऊण भणंति–इच्छाकारेण भगवन् ! संदिसह सज्झाओ संदिसावउं, इच्छं, खमा० इच्छा० सज्झाओ पाठवाउं जाव सुध्धु, इच्छं, सज्झायस्स पट्ठवावणी करेमि काउस्सग्गमित्यादि नमुक्कार चिंतित्ता तओ फरे ओहिऊण मोणेणं चउवीसत्थयं धम्मो मंगलं कहंनु कज्जं संजमे सुट्ठिय थाणंति गाथांतं चिंतिय पुणो वि पलंबियपाणी नमुक्कारं चिंतिचा पारिऊण नमुक्कारं भणइ । तओ इच्छकारइं तपसिउं सज्झाओ सुज्झइ, सुज्झइ इति साधूक्तं श्रुत्वा वंदणं दाऊण वसहिपवेयणविहीए सज्झायं पवेयइ । तओ सज्झायं करेइ संजमे सुट्ठियप्पाणं जाव तओ पुणो वि वंदणं देइ । इति स्वाध्यायविधिः ॥ अथ कालमंडलप्रतिलेखनविधिः–योगवाही उत्कुटुकः पुरो भूमिं दंडिकां च रजोहरणेन प्रतिलिख्य पुरो निश्चलां दंडिकां मुक्त्वा रजोहरणं च पादांगुष्ठयोरुपरि मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य दक्षिणस्कंधे न्यस्यति । ततः पादौ रजोहरणेन प्रमृज्य प्रसृत्याकार वामकरं करभेण सकनिष्ठिकेन पुरो भुवि विन्यस्य पौरस्त्यभूतभूभागसहितं तदवस्थमेव तं हस्तं दक्षिणकरगृहीतरजोहरणाग्रेण वारत्रय प्रमार्जयति । ततो दक्षिणकुक्षेरधो दक्षिणोरुमूले चोलपट्टस्योपरिभागं त्रिः प्रतिलिख्य रजोहरणं मुंचति, दक्षिणहस्तं च रजोहरणोपरि त्रिः संघट्टयति । ततो वामहस्ते दक्षिणहस्तं संमील्य वामदक्षिणांगुष्ठयोर्मि-लितयोरूर्ध्वीकृतयोरुपरि नासिकां, ततो दक्षिणकर्णं, ततो वामकर्णं किंचिन्मेलयति । ततोऽधोमुखाभ्यां हस्ताभ्यां वारत्रयं कुडाकारेण भूकर्षणं करोति, ततस्तथैव विपरीताभ्यां ततः पुनरधोमुखाभ्यां एवंभूतः पुनरधोमुखाभ्यां एवं, ततो वामहस्तां-गुल्यग्राणि भूमौ निवेश्य वामांगुष्ठाधो रजोहरणदंडिकां प्रक्षिप्य अंगुष्ठं भूमौ न्यस्यति । ततोऽङ्गुलीर्भूमेरुत्सार्य वामहस्तस्यै-वोपरि पश्चान्मुखं रजोहरणमानीय अंगुष्ठाधो रजोहरणदंडिकां करोति । ततोऽङ्गुष्ठं भूमौ न्यस्यति । ततोऽङ्गुलीर्भूमेरुत्सार्य

पामेव संदिसावणवेलाए य पाभाइउ कालु लियउ जाव सुद्धु इति भण्यते । तथा प्राभातिककालग्रहणकायोत्सर्गे यदि कस्यांचिद्दिशि व्याघातो भवति तदा तैरेव पादैर्वलित्वा पूर्वाभिमुखो भूत्वा ऊर्ध्व एव इच्छकारि तपसिहु उवउत्त होइज्जउ इति भणित्वा यथोक्तविधिना कालग्राही कालं गृह्णाति, अन्यत्र व्याघाते जाते मूलात् प्राभातिककालं गृह्णाति प्रथमकालभूमौ त्रीन् वारान्, एवं द्वितीयस्यां तृतीयस्यां च सर्वा नव वारान्। प्राभातिकः कालो व्याघाते गृह्यते, शेषास्तु काला व्याहताऽव्याहता एव प्राभातिककालाशुद्धौ कालत्रयं शुद्धमेव ।

पगस्स दुन्ह वा सं-कियम्मि कीरई तिन्हं ।
सगणम्मि संकिए पर-गणम्मि गंतुं न पुच्छंति ॥ १ ॥

इति कालग्रहणविधिः ॥ अथ वसतिकालयोः प्रवेदनविधिः–प्रभाते समस्तां वसतिं प्रमृज्य आसनादिकं प्रतिलिख्य वसतौ पञ्चुदाने कृते कालभूमावुपविष्टस्य गुरोरग्रे योगवाहिषु यामिकेषु च समीपस्थेषु दंडिकाधरकालग्राहिणौ वंदित्वा मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्य वंदनकं दत्त्वा दंडकारो भणति–इच्छाकारेण संदिसह वसति पवेयहुं, इच्छं खमा॰ इच्छकारइं तपसिहु वसति सुज्झइ, सुज्झइ इति यामिकाद्युक्तं श्रुत्वा इच्छकारइं भरडा अम्ह वसति शुद्ध इति भणति। गुरुर्वक्ति–सुध्धु । अथ कालग्राही कालप्रवेदनार्थं वक्ति–इच्छाकारेण संदिसह पाभाइउ कालु सुध्धु इति भणति। अत्रापि सुध्धु इति गुरूक्तिः। एवं सर्वेऽपि कालाः प्रवेद्यंते ॥ अथ स्वाध्यायप्रस्थापनविधिः–वायणायरिओ जोगवाहियो य ठवणायरियं ठविता खमास-

तथैव करोति, प्राग्वद्वामहस्तस्थाने वामजानुमोचनं कृत्वा तथैव ऊरुमूलाद्दंडिकां प्रगृह्य रजोहरणेन त्रिः प्रत्युपेक्ष्य दंडिकामोचनस्थानं च त्रिः प्रमार्ज्य दक्षिणोरुमूलं च त्रिः प्रतिलेख्य रजोहरणं तत्रैव मुक्त्वा रजोहृतौ दक्षिणहस्तं त्रिः संघट्टनेन दक्षिणांसतः मुखवस्त्रिकांतं गृहीत्वा मुखं पिधाय नमस्कारं भणित्वा दंडिकामुभाभ्यां कराभ्यां मोचस्थाने निश्चलां मुंचति ।

इति कालमंडलप्रतिलेखनविधिः ।

अथ वाचनाचार्यस्थापनाविधिः—शुभतिथिवारनक्षत्रमुहूर्त्तेषु गुरुशिष्ययोश्चंद्रबले निर्मले शिष्यो वंदित्वा भणति—इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह वाचनाचार्यपदु अणुजाणहु, इच्छं, क्षमा० इच्छा० वाचनाचार्यपद अणुजाणावणत्थं नंदि करुं, इच्छं, क्षमा० इच्छा० वासं निक्खिवह । ततोऽभिमंत्रितवासांस्तच्छिरसि निक्षिपति । ततः प्राग्नंदिवत् क्षमा० २ चैत्यवंदनकवाचनाचार्यपदानुज्ञाकायोत्सर्गाणि कृत्वा शिष्यो वंदित्वा वक्ति—इच्छाकारेण तुम्हे अम्ह कंबलकु अणुजाणाउ, इच्छं, क्षमा० इच्छा० कंबलकु समर्थउं । ततो गुरुः सांतरपटं कंबलमभिमंत्र्य शिष्यकरावतंसमर्पयति संति शिरस्यारोप्य गृह्णाति । ततः कंबलासीनस्य दक्षिणकर्णे वासाद्यधिवासिते गुरुर्वर्धमानविद्यां निवेशयति, सा चेयं—ॐ नमो भगवओ वद्धमाणसामिस्स जस्सेयं चक्कं जलंतं गच्छइ आयासं पायालं लोयाणं भूयाणं जूए वा रणे वा रायंगणे वा जाणे वा वाहणे वा बंधणे मोहणे थंभणेउं सव्वजीवसत्ताणं अपराजिओ भवामि स्वाहा । एतद्यंत्रं चार्पयति, तच्चैवं लिख्यते—चतुरस्रवहिकापट्टस्य विचाले पूर्णचंद्राकारं स्थानकं विमुच्य अष्टारमष्टवलयं वर्तुलं यंत्रं स्थाप्यते, अष्टमवलयकाद्बहिरकाराणाम-

वामहस्तोपरि पश्चान्मुखं रजोहरणमानीय अंगुष्ठाधो रजोहरणदंडिकां करोति ३। ततो वामहस्तस्थाने हस्तसंघट्टं कुर्वाणं रजोहरणेन प्रत्युपेक्षितं वामं जानुं मुंचति। ततोऽग्रे स्थितां कालदंडिकां मध्यभागे रजोहरणेन प्रमृज्य वामहस्तं च, ततस्तेन दंडिकां गृहीत्वा ऊर्ध्वीकृत्य वारत्रयं दंडिकां प्रतिलेखयति, तां दक्षिणकुक्षेरधो दक्षिणोरुमूले चोलपट्टस्योपरिभागं त्रिः प्रतिलिख्य मुंचति, सा च तथा धरणीया यथा भूमौ न लगति नापि पतति, तत्रस्थां दंडिकां त्रीन् वारान् उपरि संघट्य रजोहरणं न्यस्यति। ततो द्वावपि करौ रजोहरणोपरि त्रिः संघट्टयति। ततो मुखवस्त्रिकां दक्षिणस्कंधात् गृहीत्वा भूमिस्थितवामजानुरेव द्वितीयवेलां प्रत्युपेक्षयति। ततो मुखवस्त्रिकां दक्षिणस्कंधे न्यस्यति। ततः संघटितवामोरुकरो वामजानुस्थाने संघट्टितान् वामहस्तांगुल्यग्रान् भूमौ मुंचति, वामं जानुं चोत्पाटयति। ततो दक्षिणहस्तेन पादौ प्रमृज्य दंडिकोपरिभागं त्रिः संघट्य तत्र रजोहृतिं मुंचति। तत्रैव दक्षिणहस्तं त्रिः संघट्टयति। ततो भून्यस्तहस्तांगुष्ठयोरुपरि पूर्ववद्वारत्रयं नासिकादक्षिणकर्णवामकर्णानां मीलनं पूर्ववद्वारत्रयं भूघर्षणं पूर्ववद्वाचा हस्तोपरि रजोहरणभ्रमणं संघट्य वामहस्तस्थाने तथैव वामजानुमोचनं। तत ऊरुमूलोपरिभागाद्दंडिकां त्रिः प्रमृज्य गृहीत्वा पूर्ववत्प्रतिलिख्य च ऊरोरुपरि दंडिकां ओघकं च तथैव न्यस्यति। ततो द्वावपि करौ रजोहरणोपरि त्रिः संघट्टयति। ततः पुनरपि दक्षिणस्कंधात् मुखवस्त्रिकामादाय भूमिस्थितवामजानुरेव तृतीयवारं प्रत्युपेक्ष्य संघट्टितवामोरुकरो वामजानुस्थाने जानुं स्पृशंतं वामहस्तं मुंचति, वामं जानुं चोत्पाटयति, दक्षिणहस्तेन पादौ प्रमार्जयति, दंडिकोपरिभागं त्रिः संघट्य तत्र रजोहरणं मुंचति, तत्र दक्षिणहस्तं त्रिः संघट्टयति। ततो भून्यस्तहस्तांगुष्ठयोरुपरि पूर्ववद्वारत्रयं नासिकादक्षिणकर्णवामकर्णानां मेलनं भूघर्षणं ओघटभ्रमणं च

तथैव करोति, प्राग्वद्वामहस्तस्थाने वामजानुमोचनं कृत्वा तथैव ऊरुमूलाद्दंडिकां प्रगृह्य रजोहरणेन त्रिः प्रत्युपेक्ष्य दंडिका-
मोचनस्थानं च त्रिः प्रमार्ज्य दक्षिणोरुमूलं च त्रिः प्रतिलेख्य रजोहरणं तत्रैव मुक्त्वा रजोहृती दक्षिणहस्तं त्रिः संघट्टनेन
दक्षिणासतः मुखवस्त्रिकांतं गृहीत्वा मुखं विधाय नमस्कारं भणित्वा दंडिकामुभाभ्यां कराभ्यां मोचस्थाने निश्चलां मुंचति ।
इति कालमंडलप्रतिलेहनविधिः ।

अथ वाचनाचार्यस्थापनाविधिः-शुभतिथिवारनक्षत्रमुहूर्त्तेषु गुरुशिष्ययोश्चंद्रबले निर्मले शिष्यो वंदित्वा भणति-इच्छा-
कारेण तुब्भे अम्ह वाचनाचार्यपद अणुजाणह, इच्छं, क्षमा० इच्छा० वाचनाचार्यपद अणुजाणावणत्थं नंदि करुं, इच्छं,
क्षमा० इच्छा० वासं निक्खिवह । ततोऽभिमंत्रितवासांस्तच्छिरसि निक्षिपति । ततः प्राग्नंदिवत् क्षमा० २ चैत्यवंदनकवा-
चनाचार्यपदानुज्ञाकायोत्सर्गादि कृत्वा शिष्यो वंदित्वा वक्ति-इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह कंबलक अणुजाणउ, इच्छं,
क्षमा० इच्छा० कंबलक समर्थउ । ततो गुरुः सांतरपटं कंबलमभिमंत्र्य शिष्यकरावतंसमर्पयति संति शिरस्यारोप्य गृह्-
णाति । ततः कंबलासीनस्य दक्षिणकर्णे वासाद्यधिवासिते गुरुर्वर्धमानविद्यां निवेशयति, सा चेयं-ॐ नमो भगवओ
वद्धमाणसामिस्स जस्सेयं चक्कं जलंतं गच्छइ आयासं पायालं लोयाणं भूयाणं जूए वा रणे वा रायंगणे वा जाणे वा
वाहणे वा बंधणे मोहणे थंभणेउं सव्वजीवसत्ताणं अपराजिओ भवामि स्वाहा । एतद्यंत्रं चार्पयति, तच्चैवं लिख्यते-चतुर-
स्रवहिकापट्टस्य विचाले पूर्णचंद्राकारं स्थानकं विमुच्य अष्टारमष्टवलयं वर्तुलं यंत्रं स्थाप्यते, अष्टमवलयकाद्बहिरकाराणाम-

एस्वपि विचालेपु द्वे द्वे पद्मपत्रिके स्थाप्ये । सप्तसु च प्रथमारकोपरि ह्रीँकारः, तदधोमुखकुंडलिकातनिर्गतगोमूत्रिकाकार-रेखात्रयेण सकलयंत्रं परिवेष्य तदंते क्रौँकारो न्यस्यः, उपर्यूर्ध्वमुखाधःपतद्ग्राहिककलशाकृतिरेखया वेष्टनं मुखे पतद्ग्राहिकायां च पकारचतुष्कं पार्श्वयोश्च चकारचतुष्कं अभितः कंठस्य चतुर्द्वयं बहिश्च बहिर्मुखांतर्मुखवज्रद्वयांकितकोणरेखाचतुष्टयं बहि-स्वादुपर्यधः पार्श्वयोः सविसर्गैरैकः चिकारः, अंतश्चतुर्षु कोणेषु सानुनासिकानुस्वारो लँकारः स्थाप्यः, विचालवृत्ते अर्हदका-रमध्ये ध्यातुनमि तत्र च स्वसंमुखे वृत्ते उपरितनवामदक्षिणाधस्तनदक्षिणाधस्तनदक्षिणवामकोणेषु आँ क्रौँ ह्रीँ श्रीँ रत्नपराणि सवंमुखे प्रथमारके ॐ नमो अरिहंताणं द्वितीये ॐ नमो सिद्धाणं तृतीये ॐ नमो आयरियाणं चतुर्थे ॐ नमो उवज्झायाणं एवमेव पंचमषष्ठसप्तमाष्टमारकेष्वप्येतान्येव चत्वारि पदानि, प्रथमवलके ॐ नमो लोए सव्वसाहूणं द्वितीयवलके ॐ नमो चत्तारि मगलं स्वाहांतं तृतीयवलके ॐ नमो भगवओ इत्यादि सर्वकामिको मंत्रस्तंभनमोहनशांतिकपौष्टिकवशी-करणेषु अन्येष्वप्युत्सर्गेषु अयं निस्तारकः अयं मंत्रोऽष्टोत्तरं शतं जपितः सर्वकर्माणि करोति, चतुर्थवलके नमो—

" थंभेइ जलं जलणं, चिंतियमित्तो वि पंचनमुक्कारो ।
अरिमारिचोरराउल–घोरुवसग्गं पणासेइ ॥ १ ॥ स्वाहा । "

पंचमवलये—ॐ नमो ।

" अट्ठेव य अट्ठसयं, अट्ठसहस्सं च अट्ठकोडीओ ।

रक्खंतु मे सरीरं, देवासुरपणमिया सिद्धा ॥ २ ॥ स्वाहा ॥ "

एषा सर्वरक्षा । षष्ठे वलके-ॐ नमो ।

" अट्ठविहकम्ममुक्को, तिलोयपुज्जो य संथुओ भयवं ।

अमरनररायमहिओ, अणाइनिहणो सिवं दिसउ ॥ १ ॥ स्वाहा ॥ "

एषा सिद्धविद्या । सप्तमवलके-ॐ नमो ।

" तवनियमसंजमरहो, पंचनमोक्कारसारहिनिउत्तो ।

नाणतुरंगमजुत्तो, नेइ परं परमनिव्वाणं ॥ १ ॥ स्वाहा ॥ "

अष्टमवलके-ॐ नमो धनु धनु महाधनु २ स्वाहा ॥ एषा धनुर्विद्या प्रति धनुरालिख्य वामपादेनावष्टभ्य गच्छतः चौरायायुधं स्तंभयति । इयं चतुरो वारान् वलकबहिः पद्मपत्रिकाणां च मध्ये अकारान् षोडश स्वरान् स्वरोपरि च पद्मपत्रिकाणां च मध्ये रोहिणी १ प्रज्ञप्ती २ वज्रशृंखला ३ वज्रांकुशी ४ अप्रतिचक्रा ५ पुरुषदत्ता ६ काली ७ महाकाली ८ गौरी ९ गांधारी १० सर्वायुधा ११ ज्वालामालिनी १२ वैरोट्या १३ अच्छुप्ता १४ मानसी १५ महामानसी १६ विद्यादेवतानामानि षोडशानामपि पद्मपत्रिकाणां शिखासु आँ क्रौँ ह्रीँ श्रीँ चतस्रो वाराः तत्पार्श्वयोश्च कादयः सांता

द्वात्रिंशद्वर्णाः, आँ क्रौं प्रमुखाणां चोपरि इति षोडशाक्षराणि प्रथमषोडशदलयोरुपरि विचाले ॐ नमो सिद्धाणं, चतुर्थ-पंचमयोः ॐ नमो आयरियाणं, अष्टमनवमयोः ॐ नमो उवज्झायाणं, द्वादशत्रयोदशयोः ॐ नमो सव्वसाहूणं लिखेत् । इति यंत्रलिखनविधिः ॥ ततो वासार्पणप्रदक्षिणात्रयदानकायोत्सर्गकरणानुशास्तिदानरूपो विधिविशेषः प्राग्वत् कार्यः । अथवा–

वाणायरियपयाणु–न्नवणखमासमणवासनिक्खेवो ।
नंदिं विणा वि दिज्जइ, कंबलउ वद्धमाणविज्जा य ॥ १ ॥
अह दिंति वंदणं से, परियायलहू मुणी य सढाया ।
वाणायरियस्स विही, वाणायरिणीइ वि तहेसो ॥ २ ॥

केवलं साध्व्याः सर्वालापेषु स्त्रीलिंगेन निर्देशः कार्यः । तथा—

आसादयति निषद्यां, समवस्तार्तिं वा न वाचनाचार्यः ।
मालारोपं न करोति, नैव वालोचनां दत्ते ॥ १ ॥

निक्षिपन् विधांते वाचनाचार्यो अपराजिओ भवाहि स्वाहेति वक्ति । तथा वाचनाचार्योपाध्यायौ

द्वात्रिंशद्वर्णाः, ॐ क्रौं प्रमुखाणां चोपरि इति षोडशाक्षराणि प्रथमषोडशदलयोरुपरि विचाले ॐ नमो सिद्धाणं, चतुर्थपंचमयोः ॐ नमो आयरियाणं, अष्टमनवमयोः ॐ नमो उवज्झायाणं, द्वादशत्रयोदशयोः ॐ नमो सव्वसाहूणं लिखेत् । इति यंत्रलिखनविधिः ॥ ततो वासार्पणप्रदक्षिणात्रयदानकायोत्सर्गकरणानुशास्तिदानरूपो विधिविशेषः प्राग्वत् कार्यः । अथवा–

वाणायरियपयाणु–न्नवणखमासमणवासनिक्खेवो ।
नंदिं विणा वि दिज्जइ, कंबलउ वद्धमाणविज्जा य ॥ १ ॥
अह दिंति वंदणं से, परियायलहू मुणी य सढाया ।
वाणायरियस्स विही, वाणायरिणीइ वि तहेसो ॥ २ ॥

केवलं साध्व्याः सर्वालापेषु स्त्रीलिंगेन निर्देशः कार्यः । तथा—

आसादयति निषद्यां, समवस्तृतिं वा न वाचनाचार्यः ।
मालारोपं न करोति, नैव त्रालोचनां दत्ते ॥ १ ॥

वासांश्च शिष्यादेर्निक्षिपन् विधांते वाचनाचार्यो अपराजिओ भवाहि स्वाहेति वक्ति । तथा वाचनाचार्योपाध्यायौ

प्रतिमामयसमवसरणाभावे सिद्धांतपुस्तकसमन्वितां कपरिकां मंडयित्वा योगनंदिं कुरुतः । शेषास्तु नंदीः प्रतिमामयसमव-
सरणे एव मंडिते विधत्तः । आचार्यः पुनरक्षसमवसरणमपि स्थापयित्वा सर्वा नंदीः करोति ॥ अथाचार्यप्रतिष्ठाविधिः—
शुभतिथिवारकरणनक्षत्रयोगमुहूर्तलग्नवति सुनिश्चिते आचार्यपदस्थापनदिने संप्राप्ते रात्रिपाश्चात्यप्रहरे प्राभातिककालो
गृह्यते । ततः प्रभाते जाते प्रतिलेखनीयेषु प्रतिलेखितेषु वसतौ प्रमार्जितायां कायिके उज्झिते दंडिकाधरो वसतिं कालग्राही
च कालं प्रवेदयति, ततो वाचनाचार्येण सह जिनगृहे गत्वा तत्प्रवेदयति । ततो गुरुः तथाप्रत्यासन्नदिने विहितलोचः
सूरिपदस्थापनयोग्य शिष्यो द्वावपि यथोक्तविधिना स्वाध्यायं प्रस्थापयतः । ततो भक्तिभरनिर्भरापूर्यमाणहृदयसहृदयभ-
विकजनजनिताद्भुतसमवसरणविरचने श्रीजिनभवने अभिनवाचार्याणां अक्षाणां च योग्ये द्वे निषद्ये सह ग्राहयित्वा सकल-
गणगच्छसंगतः समस्तसंघान्वितो निजासनादिसामग्र्या गुरुर्गच्छति, संक्षेपचैत्यवंदनां च कृत्वा समवसरणसमीपे सुखा-
सनासीनो वर्धमानविद्यया वासानभिमंत्रयति, ततः सूरिपदयोग्यं शिष्यं क्षमाश्रमणं दापयित्वा भाणयति—इच्छाकारेण
तुब्भे अम्ह दव्वगुणपज्जवेहिं अणुओगु अणुजाणह, इच्छं, पुनः क्षमा० इच्छा० दव्वगुणपज्जवेहिं अणुओगअणुजाणावण-
त्थं नंदि करह, इच्छं, क्षमा० इच्छाका० अणुओगु अणुजाणावणत्थं वासे निक्खिवह त्ति भाणयित्वा तच्छिरसि वासा-
न्निक्षिपति । ततः अणुओगअणुजाणावणत्थं नंदि करह, नंदिकरणत्थं चेइयाइं वंदावह, इति क्षमाश्रमणानि दापयित्वा
नंदिविधिना चैत्यवंदनां कृत्वा वंदनके दापयित्वा प्राग्वत् क्षमाश्रमणत्रयेणानुयोगानुज्ञापननिमित्तं सप्तविंशत्युच्छ्वासं कायो-
त्सर्गं कारयित्वा पारयित्वा चतुर्विंशतिस्तवं भणित्वा ऊर्ध्वस्थित एव गुरुरन्यो वा शीघ्रशुद्धपाठकः साधुर्नमस्कारत्रयो-

च्चारणपूर्वकं सप्तविंशतिकां नंदिं वाचयति। शिष्योऽप्यूर्ध्वस्थितस्तदर्थपरिभावनपरो मुखवस्त्रिकालंकृतमुखकमलस्तदेकमनाः शृणोति, नंदिसमाप्तौ च इमं पुण पट्ठवणं पडुच्च इमस्स साहुस्स सव्वगुणपज्जवेहिं अणुओगअणुन्ना नंदी पयट्टइ इति त्रिर्भणन् शिष्यशिरसि वासान्निक्षिपति। ततो गुरुः संघस्य वासानर्पयति प्रदक्षिणात्रयं श्रुतानुज्ञानंदिविधिना अनुयोगानुज्ञालापैर्दापयति। ततो गुरुरुपविश्य अनुज्ञाकायोत्सर्गं कारयति। ततः शिष्यः क्षमाश्रमणं दत्त्वा भणति-इच्छाकारेण तुब्भे अम्ह गोयमाइगणहरसमज्झासियं निसिज्जं समप्पेह। ततो गुरुर्निषद्यां तरक्षामिमंत्रितां समर्पयति। शिष्यस्तां शिरस्यारोप्य गृह्णाति। ततः संघस्य गुरुः पुनर्वासानर्पयति। ततः शिष्यो निषद्याहस्तः समवसरणं गुरुं च त्रिः प्रदक्षिणयति। सर्वेऽपि तच्छिरसि वासान्निक्षिपंति ततः शिष्यो गुरुं वंदित्वा गुरोर्दक्षिणभुजासन्ने स्वनिषद्यायां निषीदति। ततः प्राप्तायां लग्नवेलायां सुरभिचंदनघनसारादिचर्चिते शिष्यस्य दक्षिणकर्णे गुरुपरंपरागतानि मंत्रपदानि गुरुस्त्रीन् वारान् परिकथयति। ततो गुरुः सूरिमंत्रेण सप्तकृत्वोऽभिमंत्र्य सुरभिचन्दनघनसारसंबंधसंबद्धगंधमाधुर्याणामक्षाणां वर्धमानास्तिस्रो मुष्टीर्ददाति, शिष्योऽपि विनयावनतः स्वकीयकरकमलोपरि कृतचतुरस्रविमलवस्त्रशकलेन गृह्णाति। ततो गुरुरभिनवाचार्यस्य नामस्थापनं करोति। ततो गुरुरुत्थाय स्वनिषद्यायामभिनवाचार्यमुपवेश्य संनिहितसाधुसाध्व्यादिसहितो द्वादशावर्त्तवंदनं ददाति। इदं च तुल्यगुणताख्यापनाय क्रियमाणमुभयोरपि न दोषाय। यदुक्तम्—

आयरियनिसिज्जाए, उवविसणं वंदणं च तह गुरुणो। तुल्लगुणख्खावणट्ठा, न तया दुट्ठं दुवेन्हं पि॥१॥

ततोऽनुयोगं प्रवर्तयेति गुरुणोक्तस्तत्रस्थ एव यथाशक्त्या नंद्यनुयोगमन्यं वा समानुरूपं करोति, तत्समाप्तौ तं साधवो वंदंते। ततो गुरुनिषद्याया अभिनवाचार्य उत्तिष्ठति, गुरवस्तत्र निषीदंति। ततो गुरवस्तस्याचार्यस्योपबृंहां कुर्वंति, तद्यथा—

धन्यस्त्वं येन विज्ञातः, संसारगिरिदारकः। वज्रवद्दुर्भिदश्चायं, महाभाग जिनागमः॥ १॥

इदं चारोपितं यत्ते, पदं तत्संपदां पदम्। श्रीगौतमसुधर्मादि–मुनिसिंहनिषेवितम्॥ २॥

धन्या एवास्य पारगाः। धन्या गत्वाऽस्य पारं च, पारं गच्छन्ति संस्तेः॥३॥

धन्येभ्यो दीयते भद्र, धन्या एवास्य पारगाः। भीतं संसारकांताराव्, साधुवृन्दमिदं मुदा॥ ४॥

त्वामाश्रितं सदा भद्र, सुसार्थाधिपतिभ्रमात्। अपायपरिहारेण, संसारारण्यपारगं॥ ५॥

अतो विधेयं यत्नेन, सारणावारणादिना। त्राणं संसारभीतानां, धन्याः कुर्वन्ति देहिनाम्॥ ६॥

संप्राप्य गुणसंदोहं, निर्मलं पारमेश्वरम्। अतस्त्वयाऽमी यत्नेन, मोचनीयास्ततोऽनिशम्॥७॥

एते हि भावरोगार्त्ता–स्त्वं च भावभिषग्वरः। ईदृशस्य तु ते वत्स, कथनीयं न विद्यते॥ ८॥

कल्पोऽयमिति कृत्वेदं, मया तव निवेदितम्।

एवं तमुपबृंह्य विनेयजनोपदेशो दातव्यः—

युष्माभिरपि नैवैष, सुस्थवोधिस्थसंनिभः । संसारसागरोत्तारी, विमोक्तव्यः कदाचन ॥ ९ ॥
प्रतिकूलं न कर्तव्य–मनुकूलरतैः सदा । भाव्यमस्य गृहत्यागो, येन वः सफलो भवेत् ॥ १० ॥
अन्यथा जंतुवंधूना–माज्ञालोपः कृतो भवेत् । ततो विडंवना घोरा, जायंतां न परत्र च ॥ ११ ॥
ततः कुलवधून्यायात् , कार्यनिर्भर्त्सितैरपि । यावज्जीवं न मोक्तव्यं, पादमूलममुष्य भोः ॥ १२ ॥
ते ज्ञानभाजनं धन्या–स्ते हि निर्मलदर्शनाः । ते निःप्रकंपचारित्रा, ये सदा गुरुसेविनः ॥ १३ ॥
तथा–प्रोत्सर्पन्मदवारणं शुभसमाचारप्रवाहाद्भुतं, ज्ञानानन्तशतांगदर्शनजयं सुज्ञानसंपत्तिकं ।
भव्यार्थोपचयं सुबुद्धिसचिवं स्याद्यन्महानन्दकृत् , राज्यं सूरिपदं च तत्त्वयि मया न्यस्तं सुपाल्यं त्वया

तथा–मूले यथाऽल्पा अपि मुख्यनद्यो, विशंति वार्धौ बहुवर्धमानाः ।
सज्ज्ञानचारित्रगुणैस्तथा त्वं, गणेन गच्छेन च वर्धिषीष्ठाः ॥ १५ ॥

ततो मुखवस्त्रिकां प्रतिलिख्यानुयोगविसर्जनार्थकायोत्सर्गो नमस्कारचिंतनं भणनं च । ततोऽनुज्ञातानुयोगः सूरिर्वंदनकं

दशाऽऽचामाम्लं करोति । पश्चिमप्रहरप्रतिलेखनानंतरं च कृतानुष्ठेयानुष्ठानः स्वाध्यायं प्रस्थाप्य कालमंडलमेकं प्रतिलिख्य प्राभातिककालप्रतिक्रमणकायोत्सर्गं करोति । इत्याचार्यप्रतिष्ठाविधिः ॥ अत्रार्थे संग्रहगाथा(थे)—

जिणगिहपवेसवासा-भिमंतनिक्खेवचीइवंदणयं । वंदणउस्सग्गनंदी-सुत्तं वासप्पयाणं पयाहिणया ॥१॥
निसिज्जावासपयाहिण-तिगमंतक्खरनामदाणाइं । गुरुणो ससीसवंदण-वक्खाणस्सवणमणुसिट्ठी॥२॥

३६ अथोपाध्यायपदस्थापनाविधिः—तथा कस्यापि शिष्यस्यासन्नप्रतिभत्वादिगुणसहितस्य समग्रसूत्रार्थतदुभयग्रहण-धारणाप्रतिपादनगुणवत एवोपाध्यायपदस्थापना विधीयते । सा चैवमेव, केवलं उपाध्यायपदं अणुजाणह इत्येवालापः कार्यः । किंच अक्षमुष्टीः स्वयं च गुरुर्वंदनकं तस्य न दत्ते । द्रव्यगुणपर्यवैरनुयोगं च नानुजानाति । लग्नवेलायां तु ॐ नमो अरिहंताणमित्यादिवर्धमानविद्यां चंदनादिचर्चिते तस्य दक्षिणकर्णे निवेशयति । सवास्याश्चतुर्थेन सहस्रजापं कृत्वाऽऽराधयितव्योऽन्यया विद्यया वासानभिमंत्रयति, वासनिक्षेपं च शिष्यादीनां करोति, मालारोपणं च न करोति, इत्युपाध्यायविधिः ॥

३७ अथ महत्तरास्थापनाविधिः—प्रशस्ते दिवसेऽधीतश्रुता शिष्या जिनभवने गत्वा समवसरणसमीपे गुरुं वंदित्वा वक्ति—इच्छाकारेण यूयमस्माकमार्याचंदनबालादिनिषेवितं महत्तरापदमनुजानीत । तदनुज्ञार्थं वासान्निक्षिपत । ततो गुरुर्वासनिक्षेपं करोति । क्षमाश्रमणत्रयेण नंदिविधिना चैत्यवंदनं । ततो वंदनकदापनं । ततः क्षमाश्रमणत्रयेण महत्तरापदा-

नुज्ञाकायोत्सर्गः । ततो लघुनंदिसूत्राकर्षणं । तदंते इमं पुण पट्टवणं पडुच्च इमाए साहुणीए महत्तरापद अन्नानंदीपयट्टप इति तच्छिरसि वासाक्षिविपंक्षिर्भणति प्राग्वत् प्रदक्षिणात्रयदापनं । अथ क्षमाश्रमणं दत्त्वाऽनुज्ञातमहत्तरापदसम्यग्धरणार्थं कायोत्सर्गः उद्योतस्य चिंतनं सदनं च ततो गुरुं वंदित्वा उपविशति । आसायां च लग्नवेलायां स्कंधकरणीयपदं स्कंधे निषियां हस्ते वर्धमानविद्यां च चंदनादिचर्चिते कर्णे गुरुस्त्रीन् वारान् ददाति, नामस्थापनं करोति, अनुशास्तिं च ददाति—

धन्नाए निवेसिज्जइ, धन्ना गच्छंति पोरमयस्स । गंतुं इमस्स पारं, पारं दुक्खाण गच्छंति ॥ १ ॥

इत्यादि.

उत्तममिमं पयं ते, सुमहुरवयणेहि साहुणीओ इमा । आवज्जेयव्वाओ, सूईभारोवमाउ सया ॥२॥

कुलवहुय व्व तुमेहिं, कज्जे निब्भत्थियाहि वि कहिं पि । एईए पायमूलं, आमरणंतं न मुत्तव्व ॥३॥

गुरुणीए चोइयाए, मन्नावंतीए पायपडियाए । पत्तं मिगावईए, केवलनाणं च किं भणिमो ॥ ४ ॥

ततोऽभिनवमहत्तरा वंदनकं दत्त्वाऽऽचामाम्लं प्रत्याख्याति । ततः साध्व्यः श्राविकाश्च सर्वास्तस्या वंदनकं ददति । इति महत्तरापदस्थापनविधिः ॥

साध्व्या महत्तराया अपि अनुज्ञालापे सम्मं धरिज्जा इत्येव वाच्यं, न पुनरन्नेसिं पि पवेइज्जा इति, तासां नंदिकरणानधिकरणात् । यदुक्तम्—

पव्वाविउं सुहत्थी, अज्जाए जक्खादिन्ननामाए । पव्वावणा निसिद्धा, अज्जसपक्खे वि अज्जाणं ॥१॥
आरेणरज्जरक्खिय, कालाणुन्नाउ नच्छि अज्जाणं । पव्वावण वयमारो—वणं च पच्छित्तदाणाइं ॥२॥

तथा साध्व्या सिद्धांतव्याख्यारंभे गुरूणामपि पार्श्वे वंदनकं दत्त्वा अणुओगसंदिसावउं इच्छं, क्षमा० इच्छा० अणुओग आढवउं, गुरु आढवउं, इच्छं, अणुओग आढवावणी करेमि काउस्सग्ग इत्यादि न वाच्यं, किंतु वायणा संदिसावउं वायणा लेसउं पाउंछणुं संदिसावउं पाउंछणउ वासिउं इत्येवं वाच्यं । तथा साधुभिराचार्यैरपि आचार्यान्मुक्त्वा उपाध्यायवाचनाचार्यसामान्यसाधूनामग्रे सिद्धांतव्याख्यापनाय वंदनं दत्त्वा अनुयोगसंदेशनादिकं न कार्यं, वाचनासंदेशनादिकमेव कार्यं ॥

॥ इति श्रीतिलकाचार्यविवेचिता सामाचारी समाप्ता ॥

श्रीचंद्रप्रभसूरिवंशविलसन्मुक्ताफलश्रीभृतः, सिद्धेशार्चितधर्मघोषगणभृद्गच्छाब्धि(भ्र)पूर्णेन्दवः।
श्रीचक्रेश्वरसूरिपट्टकमलालंकारहाराश्रियः, श्रीमत्पूज्याशिवप्रभाख्यगुरवः ख्याता बभूवुर्भुवि ॥ १ ॥
वृत्तिः सम्यक्त्वशास्त्रस्य, येनेह विहिता हिता । प्रत्येकबुद्धचरितं, निर्ममे निर्ममेन च ॥ २ ॥
यश्चैत्यवंदना(म)थ वंदनकं च प्रतिक्रमणसूत्रे। प्रत्याख्यानानि तथा, विवृणोति स्माल्पबुद्धिविदे ॥३॥

येनावश्यकनिर्युक्ते-र्दशवैकालिकस्य च । स्फुटार्था वृत्तिरत्यल्प-मतीनां(कृते) विहिता ॥ ४ ॥
यः शुद्धागमशैलमूलविवरे जंघाललीलायितं, कर्तुं वद्धधियां प्रदीपकलिकाप्रायां महायोगिनाम् ।
ग्रंहःस्वल्पकजीतकल्पविवृतिं सर्वेष्टसिद्धौ व्यधात्, स श्रीश्रीतिलकाख्यया विजयते शिष्यस्तदीयोऽधुना
स्मारं स्मारमियं तेन, सामाचारी विवेचिता । आनन्दयति सूरीणां, चित्तमाचन्द्रभास्करम् ॥६॥
ग्रंथप्रमाणं-प्रत्यचरेण संख्यातं, ग्रंथमानमनुष्टुभाम् । एकविंशतियुक्तानि, शतान्यत्र चतुर्दश॥७॥इति॥

